

VƏTƏNİM, ANAM, DİLİM

VƏTƏNİ SEVMƏYƏN İNSAN OLMAZ

ABBAS SƏHHƏT

VƏTƏN

Könlümün sevgili məhbubu mənim
Vətənimdir, Vətənimdir, Vətənim.
Məni xəlq eyləmiş əvvəlcə xuda,
Sonra vermiş Vətənim nəşvü- nüma.*
Vətənim verdi mənə nanü- nəmək,**
Vətəni, mənə, unutmaq nə demək?!
Anadır hər kişiye öz Vətəni:
Bəsləyib sinəsi üstündə onu.
Südüdür kim, dolanıb qanım olub,
O mənim sevgili cananım olub,
Saxlaram gözlərim üstə onu mən,
Ölərəm, əldən əgər getsə Vətən.
Vətənin neməti nisyan olmaz,
Naxələflər ona qurban olmaz.
Vətən - əcdadımızın mədfənidir.***
Vətən - övladmızın məskənidir.
Vətəni sevməyən insan olmaz,
Olsa, ol şəxsədə vicdan olmaz.

*Nəşvü- nüma- burada: can vermək

**Nanü- nəmək- duz- çörək

***Mədfən - məzar

TOFİQ FİKRƏT

MİLLƏT ŞƏRQİSİ

Çeynəndi, yetər, varlığımız cəhl ilə qəhrə!
Doğrandı mübarək Vətənin bağı səbəbsiz.
Birlikdə bu gün bulmalıyıq dərdinə çarə,
Can qardaşı, qan qardaşı, şan qardaşıyıq biz!
Millət yoludur, haqq yoludur tutduğumuz yol!
Ey haqq, yaşa! Ey sevgili millət, yaşa! Var ol!

Gəl, qardaşım, anan sana möhtac, ona çatmaq,
Çatmaq ona, qurtarmaq o bibaxtı - vəzifən.
Qarşında köksü, bağı açıq, ölgün yatır, bax,
Onsuz yaşamaqdansa bərabər ölüm əhvən!
Hər an o gözəl sinəyi xəncərləyir əllər,
İmdadına çatmasaq əgər, məhvi- müqəddər.

Zülmün topu var, gülləsi var, qələsi varsa,
Haqqın da bükülməz qolu, dönməz üzü vardır.
Göz yumma günəşdən, nə qədər nuru qaralsa,
Sönməz əbədi, hər gecənin gündüzü vardır!
Millət yoludur, haqq yoludur tutduğumuz yol!
Ey haqq, yaşa! Ey sevgili millət, yaşa! Var ol!

Vaxtilə baban kimsəyə minnətmi edərmi?!
Yox! Qalmadı haşa sana zillət pədənindən.*
Dünyada şərəfdir yaşadan milləti, fərdi,
Silkin, ətalət tozu ucsun üzərindən.
İnsanlıqı pamal** edən alçaqlığı yıx, əz,
Vallah, yaşamaq yerdə sürüklənməyə dəyməz!

Haqsızlığın hər üzünü gördük...Bumu qanun?
Ən qəmli səfalətlərə düşdük...Bumu dövlət?
Dövlətsə də, qanunsa da, artıq yetər olsun,
Artıq yetər olsun bu qədər zülmi - cəhalət...
Millət yoludur, haqq yoludur tutduğumuz yol!
Ey haqq, yaşa! Ey sevgili millət, yaşa! Var ol!

*Pədən -ata

**pamal- məhv, təhqir

MƏHƏMMƏDHÜSEYN ŞƏHRİYAR

AZƏRBAYCAN*

Könlüm quşu qanad çalmaz sənsiz bir an, Azərbaycan,
Xoş günlərin getmir müdam xəyalımdan, Azərbaycan.

Səndən uzaq düşsəm də mən, eşqin ilə yaşayıram,
Yaralanmış qəlbim kimi, qəlbi viran Azərbaycan...

Bütün dünya bilir, sənin qüdrətinlə, dövlətinlə
Abad olub, azad olub mülki-İran, Azərbaycan!

**Bisütuni-inqilabda Şirin- vətən üçün Fərhad
Külüng vurmuş öz başına, zaman-zaman Azərbaycan!**

**Vətən eşqi məktəbində can verməyi öyrənmişik,
Ustadımız deyib, heçdir vətənsiz can, Azərbaycan!**

**Qurtarmaqçün zalimlərin əlindən Rey şümşadını,
Öz şümşadın başdan-başa olub al qan, Azərbaycan!**

**Yarəb, nədir bir bu qədər ürəkləri qan etməyin,
Qolubağlı qalacaqdır nə vaxtacan Azərbaycan?!**

**İgidlərin İran üçün şəhid olub, əvəzində
Dərd almısan, qəm almısan sən İrandan, Azərbaycan!**

**Övladların nə vaxtadək tərki-vətən olacaqdır?
Əl-ələ ver, üsyan elə, oyan, oyan, Azərbaycan!**

**Bəsdir fəraq odlarından kül ələndi başımıza,
Dur ayağa! Ya azad ol, ya tamam yan, Azərbaycan!**

**Şəhriyarın ürəyi də səninki tək yaralıdır,
Azadlıqdır mənə məlhəm, sənə dərman, Azərbaycan!**

***Fars dilindən tərcümə Fikrət Sadıqındır**

MƏHMƏT ƏMİN YURDAQUL

YA QAZI OL, YA ŞƏHİD

**Haydı yavrum! Mən səni bu gün üçün doğurdum,
Xamırını igidlik duyğusuyla yoğurdum;
Türk övladı odur ki, yurdu olan torpağı
Ana namusu bilib yad ayağı basdırmaz;
Bu yabançı bayrağı
Azan səsi duyulan heç bir yerə asdırmaz.
Get, övladım, illərcə mən oğulsuz qalaram.
Bu yaralı bağıma qara daşlar çalaram!
Haydı, oğlum, haydı get,
Ya qazi ol, ya şəhid!**

Haydı yavrum! Kəndinə, nişanlığa vədə et;
Kotanı, tarlanı, hər şeyini fəda et;
O silaha sarıl ki, böylə gündə bir erkək
Bu dualı dəmirdən başqa bir şey işlətməz.
Bunu tutan bir bilək
Köləliyin uğursuz zəncirinə uzanmaz.
Get, övladım, illərcə mən oğulsuz qalaram;
Bu yaralı bağıma qara daşlar çalaram!
Haydı, oğlum, haydı get,
Ya qazi ol, ya şəhid!

Haydı yavrum! Özünə sən də «İgiddir!» dedirt.
Sehrli qazilərə ocağına can gətirt,
O cəngləri qazan ki, sənün böyük Türk adın
Yeddi iqlim, dörd cəhət içərisinə ün salsın.
Beş yüz yaşlı əcdadın
Qəbirlərdə titrəyən sümükləri öc alsın.
Get, övladım, illərcə mən oğulsuz qalaram,
Bu yaralı bağıma qara daşlar çalaram!
Haydı, oğlum, haydı get,
Ya qazi ol, ya şəhid!

Haydı yavrum! Bu gün də dərdli nənən ağlasın,
Ayrılığın oduyla ürəyini dağlasın,
O yaşları saçsın ki, sənün aslan köksündə
Mənim qanlı göz yaşım düşmən üçün kin olsun.
Qara yerin üzündə
Ayağımı basdığın yerlər leş ilə dolsun.
Get, övladım, illərcə mən oğulsuz qalaram,
Bu yaralı bağıma qara daşlar çalaram!
Haydı, oğlum, haydı get,
Ya qazi ol, ya şəhid!

MƏHMƏT AKİF ƏRSOY

İSTİQLAL MARŞI

Qorxma, sönməz bu şəfəqlərdə üzən al sancaq,
Sönmədən yurdumun üstündə yanan ən son ocaq!
O mənim millətimin ulduzudur, parlayacaq,
O mənimdir, o mənim millətimindir ancaq.

Çatma, qurban olayım, çöhrəni, ey nazlı hilal,
Qəhrəman irqimə bir gül... Nə bu şiddət, nə cəlal?!

Sənə olmaz tökülən qanlarımız sonra halal.
Haqqıdır haqqa tapan* millətimin istiqlal.

Mən əzəldən bəridir, hür yaşadım, hür yaşaram,
Hansı çilgin mənə zəncir vuracaqmış?! Çaşaram!
Kükürmüş sel kimiyəm; bəndimi çeynər, aşaram,
Yırtaram dağları, ənginlərə sığmam, daşaram.

Qərbin afaqını sarmışsa, polad zirhli** divar,
Mənim iman dolu köksüm kimi sərhəddim var.
Ulasın, qorxma! Necə böylü bir imanı boğar
«Mədəniyyət» dediyin tək dişi qalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçaqları uğratma, sakın,
Sipər et gövdəni, dursun bu həyasızca axın!
Doğacaqdır, sənə vəd etdiyi günlər haqqın,
Kim bilir, bəlkə, yarın, bəlkə, yarından da yaxın.

Basdığın yerləri «torpaq» deyərək keçmə, tanı,
Düşün altında minlərcə kəfənsiz yatını.
Sən şəhid oğlusan, incitmə, yazıqdır, atanı,
Vermə, dünyaları alsan da, bu cənnət Vətəni!

Kim bu cənnət Vətənin uğruna olmaz ki, fəda?!
Şühəda*** fısqıracaq, torpağı sıxsan şühəda.
Canı, cananı, bütün varlığı alsın da xuda,
Etməsin tək vətənimdən məni dünyada cüda.****

Ruhumun səndən, ilahi, budur ancaq əməli:
Dəyməsin məbədinin köksünə naməhrəm əli!
Bu əzanlar ki, şəhadətləri dinin təməli-
Əbədi yurdumun üstündə mənim inləməli.

O zaman vəcd ilə min səcdə edər, varsa daşım,
Hər bir yaramdan, ilahi, boşalar qanlı yaşım,
Fısqırar ruhi- mücərrəd kimi yerdən nəşim,
O zaman yüksələr ərşə dəyər, bəlkə başım.

Dalğalan, sən də şəfəqlər kimi, ey şanlı hilal!

Olsun artıq tükülən qanlarımın hamsı halal!
Əbədiyyət, sənə yox, irqimə yox, izmi- hilal*****
Haqqıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyət,
Haqqıdır haqqa tapan millətimin istiqlal.

*Tapmaq(tapınmaq)- səcdə etmək
**Zirhli- zirehli
***Şühəda- şəhid
**** Cüda- ayrı
*****İzmi- hilal- məhv olma, itib getmə
ARİF NİHAT ASYA

MARŞ

Göy mavi, başaq sarışın,
Dadı nə gözəl barışın!
Qarları ilıq olacaq
Sabah yuvalarda qışın.

On altı yaş qucağına
Gedə bilir iyirmi yaşın
Qanadları üzərində
Eşqin, diləyin, alqışın.

Göy mavi, başaq sarışın,
Dadı nə gözəl barışın!
Fəqət sənin o savaşa
Dəyər, ey yurd, bir qarışın.

QALX, İGİDİM

Qalx, igidim, yenə dağ başını duman aldı...
Parçalandı bir qitənin torpaqları.
Aslan payını aslan olmayan aldı...
Qalx, igidim, yenə dağ başını duman aldı...

Həm çinli, həm çinsiz başlar alayı...
Qanadlı, qanadsız quşlar...
Atılmamış dağlar, çıxılmamış yoxuşlar...
Dağları, daşları, axar sularıyla
Bu canımız torpaqda
Bir böyük dünya parçası
Fatehimi aramaqda

Dünyanı axirətdən ayıran
Divarları yıx da gəl!
Ay doğar kimi, Gün doğar kimi
Bu qırmızı üfüqdən çıx da gəl!

Qalx, igidim, yenə dağ başını duman aldı...
Parçalandı bir qitənin torpaqları.
Aslan payını aslan olmayan aldı...
Qalx, igidim, yenə dağ başını duman aldı...

ƏLİ BƏY HÜSEYNZADƏ (TURAN)

Ucundadır dilimin
Həqiqətin böyüyü.
Nə qoydular diyəyim,
Nə kəsdilər dilimi.

Bilirsənmi cühəla*
Nə etdilər Vətənə?
Nə qoydular uyuya,
Nə qoydular oyana.

Durur belə hərəkət,
Rəvamı bir diriyə?
Nə getmədi irəli.
Nə dönmədi geriyə.

Ədu** qırar qapıyı,
Biz evdə bixəbəriz,
Nə başqa- başqa deriz,
Nə ittihad*** edəriz.

Ayıltmadı qələmim
Şu Türk ilə Əcəmi,
Nə qoydular yazayım,
Nə qırdılar qələmi.

*Cühəla- cahillər
**Ədu- düşmən
***İttihad- birləşmə

QƏHRƏMANLIQ

Qəhrəmanlıq nə yalnız bir yüksəliş deməkdir,
Nə də ulduzlar kimi parlayıb sönməməkdir.
Ölməzliyi düşünmək boşuna bir əməkdir,
Qəhrəmanlıq, vuruşub, bir daha dönməməkdir!

Sızlasa da könüllər düşənlərin yasından,
Dabanqırma getməli onların arxından!
Qəhrəmanlıq - içərək acı ölüm təsindən,
İrəliyə atılmaq və sonra dönməməkdir!

Yırtıcılar az yaşar... uzun sürməz doğanlıq*...
Hər işığın ardında gizlidir bir qaranlıq;
Adsız-sansız olsa da, ən böyük qəhrəmanlıq:
Göz qırpmadan vuruşub bir daha dönməməkdir!

Qəhrəmanlıq nə yalnız bir yüksəliş deməkdir!
Nə də günəşlər kimi parlayıb sönməməkdir.
Bunun üçün ölümə bir atılış gərəkdir,
Atıldıqdan sonra da bir daha dönməməkdir!

*Doğan- yırtıcı ov quşu

BU GÜNÜN GƏNCLƏRİNƏ

Yer tapmasın könlündə nə ehtiras, nə həvəs,
Sən bütün varlığınla yurdumuzun malısan!
Sən bir insan deyilsən: nə sümüksən, nə də ət,
Tuncdan abidə kimi əbədi qalxmalısan!

İztirab çək, inləmə!.. Səs çıxarmadan aşın!
Bir damlacıq axsa da, bil acıdır göz yaşın:
Yarı yolda ölsə də, ən sevimli yoldaşın,
Təkbaşına diləyə doğru at salmalısan!

Əzilməkdən çəkinmə... Gərilməkdən sakın!
İradənlə olmalı bütün uzaqlar yaxın.

Doğru-düzgün edərkən qayənə doğru axın,
Odlara atılmalı, dənizə dalmalısan!

Ölümlərdən qorxma, gəl, məyus olmaqdan utan,
Bir kərə düşün, nədir səni dünyada tutan?!
Məfkurəsindən başqa hər varlığı unudan
Əsl qəhrəmanlar tək əbədi qalmalısan!

ƏHMƏD CAVAD

BİSMİLLAH

Atıldı dağlardan zəfər topları,
Yürüdü irəli əsgər, Bismillah!
O Xan Sarayında çiçəkli bir qız
Bəklıyor bizlərdən zəfər, Bismillah!

Ey, döyünən ürək, dumanlı şəhər,
Bilirmisən bu zor gurultu nədir?
Aç sisli qoynunu Ordumuz gəlir,
Nişanlın qoynuna girər, Bismillah!

Ey hərbin taleyi, bizə yol ver, yol!
Sən ey gözəl dəniz, gəl Türkə ram ol!
Sən ey sağa - sola qılınc vuran qol!
Qollarına qüvvət gələr, Bismillah!

Ey Bakı, sən qorxma gəldik, gələli!
Səninçin atıldıq daim irəli!
Sağ qalanlar analara təsəlli!
Şəhidlərin ruhu gülər, Bismillah!

Ey düşmən, alnının yazısı qara,
Öldürməz bizləri vurduğun yara,
Yolladığım qurşun ərməğan sana
O kirli alnını öpər, Bismillah!

Sən mərd ölüb dursan qarşımda əgər,
Qudurğan saçmalı növbətin keçər.
Saxladığın torpaq qanını içər,
Yurdum olmaz sənə sipər, Bismillah!

Yurdumuzda bizə meydan oxuyan,
Murdar cəmdəkləri murdar qoxuyan,
Təkbir səslərini uzaqdan duyan

Düşmənimiz aman istər, Bismillah!

ALMAZ İLDIRIM

ƏSİR AZƏRBAYCANIM

**Hanı məni gül qoynunda doğuran,
Xəmirimi göz yaşıyla yoğuran,
Beşiyimdə, « layla, balam » çağıran...
Azərbaycan, mənim baxtsiz anam oy...
Neçə ildir həsrətinlə yanam oy...**

**Salam desəm, rüzgar alıb götürsə,
Ağrı dağdan Alagözə ötürsə,
Gür səsimi göy Xəzərə yetirsə,
Xəzər coşub zəncirini qırsa oy...
Hökm etsə bu sərsəm gediş dursa oy...**

**Xəbər alsam Muğanımdan, Milimdən,
Nazlı Bakı, o neft qoxan gülümdən,
Kim demiş ki, düşmüş adı dilimdən...
Azərbaycan, mənim eşsiz yurdum oy...
Ölməz eşqim, içimdəki dərdim oy...**

**Könlümə tək Kəbə etdim səni mən,
Sənsiz neylim qürbət eldə günü mən?
Sənsiz neylim Allahı mən, dini mən...
Azərbaycan, mənim tacım, taxtım oy!..
Oyanmazmı kor olası baxtım oy!..**

ORXAN ŞAIQ GÖKYAY

BU VƏTƏN KİMİN?

**Bu Vətən torpağın qara bağrında
Sıra dağlar kimi duranlarındır!
Bir tarix boyunca onun uğrunda
Özünü tarixə verənlərindir.**

Tutuşub kül olan ocaqlarından,

Şaxlanıb köpürən irmaqlarından,
Hüdudlarda qəza bayraqlarından
Alına işıqlar vuranlarındır!

Geri boylanmadan yollara düşən,
Şimşək kimi çaxan, sel kimi coşan,
Hüduddan - hüduda hər səddi aşan
Cəbhədən - cəbhəyə soranlarındır!

İrəli atılıb sellərcəsinə,
Köksündən vurulub tam ərcəsinə,
Bir gül bağçasına girircəsinə
Bu qara torpağa girənlərindir!

Tarixin dilindən düşməz bu dastan,
Nəhirlər qazidir, dağlar- qəhrəman!
Hər daşı bir yaqut olan bu Vətən
Can vermə sirtinə erənlərindir!*

Gökyayam, nə desəm ziyadə deyil,
Bu sevgi bir quru ifadə deyil.
Düşməni sən kimi rüyada deyil,
Topun lüləsindən görənlərindir!

*Ermək- çatmaq

İBRAHİM ƏLƏDDİN GÖVSƏ

VƏTƏN

Gün gələr ki, başqa yerlər gəzərsən,
Könlündə bir yabançılıq sezərsən,
Anasından ayrı düşən bir yavru
Kimi sızlar kiçik qəlbin, həmin bu,
Vətən sevgisidir! Bu sözə inan,
Hamımızın anasıdır bu Vətən!

Uzaqlardan sən dönərkən Vətənə,
Külək bir xoş qoxu gətirər sənə,
Dalğaların dillərini anlarsan,
İstərsən sahilə gəmi alsın yan,
Bir minarə çözülərkən sislərdən,

Qəlbin daşar içindəki hisslərdən.

**Mavi göylər, yaşıl yerlər, şəhərlər
Sanki bizə pıçıldayan nəhrlər,
«Oyan!»- deyə uğuldayan korular*
Düşün, bala, bu yerlərdə nələr var!
Budur, sənin- bu mübarək məmləkət!
Anan kimi onu sev də, xidmət et!**

**Bir pis kəlmə eşidəndə yaxşı bil,
Bizi bəyənməyən bizlərdən deyil!
Bir əcnəbi gəlib sənə tor qurur.
Nə yurd qalır, nə doğmalığ, nə qürur.
Darıl, balam, onu çalış söylətmə.
Torpağını xainlərə çeynətmə!**

***Koru- becərilən kicik meşə**

CƏFƏR CABBARLI

ÖLKƏM

**Şiş ucları buludlarla döyüşən
Dağlarında buzları var Ölkəmin,
Göy otlardan ipək paltar geyinən
Tarlaları, düzləri var Ölkəmin.**

**Verimli torpağı, geniş çölləri,
Çalışqan ərləri, igid elləri,
Böyük gəmiləri, dəmir yolları:
Keçidləri, rizləri var Ölkəmin.**

**Göllərində ördəkləri üzərlər,
Çöllərində maralları gəzərlər.
Güllərindən gəlinlər tac bəzərlər,
Ceyran gözlü qızları var Ölkəmin.**

**Coşqun Xəzər, oynar ayaqlarında,
İşıq saçan nefti torpaqlarında.
Tarixlərin qızıl yarpaqlarında
Dadlı - dadlı sözləri var Ölkəmin.**

SƏHƏND

FƏDAİLƏR MARŞI

Mən azadlıq cəbhəsində bir fədai əsgərəm,
Bir azadlıq istəyirəm, bir də azad bir Vətən.

Düşmənlərin gülləsiylə qana batam gərək mən,
Vətən üstə parələnsin bədənimdə pirəhən,*
Qoy mən ölüm, zalimlərdən pak olunsun bu Vətən,
Çox razıyam, cəbhədə mən basdırılıb bükəfən,
Çün azadlıq istəyirəm, bir də azad bir Vətən.

Haqq istəyəm, haqq yolunda candan keçmək rəvadır,
Bu ölümdən geri durmaq məzlumlara cəfadır.
Səngərlərdə qana batmaq dərdimizə şəfadır,
Qoy mən ölüm, ibrət alsın, bizdən sonra hər gələn,
Çün azadlıq istəyirəm, bir də azad bir Vətən.

Qoy səngərlər evim olsun, dağlar başı məskənim,
Zülm əlindən azad olsun bu müqəddəs Vətənim.
Quzğunlardan, bayquşlardan təmizlənsin gülşənim,
Qoy gül açsın bundan sonra çəmənlərdə nəstərən,
Çün azadlıq istəyirəm, bir də azad bir Vətən.

*Pirəhən- köynək

DAVUD

BİR ƏSGƏRİN XİTABI

Bən əsgərə gedirəm, ana, neçün ağlarsan?
Bir əsgərin ürəyini, ana, neçün dağlarsan?
Bən yurduma sinirlərdə əldə silah növbətçiyəm,
Namusuma, millətimə əldə silah gözətçiyəm.

Doğmadınmı sən bizləri bu gün üçün, annəciyim,
Axıtdığın göz yaşları bilməm neçin, annəciyim,
Bən əsgərəm, etməliyəm yardım, kömək bu yurduma,
Siz salamat qalın, annə, bən gedirəm orduma.

ƏSGƏR ŞƏRQİSİ

Əlimizdə can qurtaran tufənglər,
Belimizdə dinamitli fişənglər,
Coşsun yenə əski, polad yürəklər,
Haydı, qardaş, sinirlərə qoşalım!

Dalğalanır üç boyalı şu bayraq,
Hürr yaşayır bərəkətli şu torpaq,
Sağlam bir imanla silah alaraq,
Haydı, qardaş, sinirlərə qoşalım!

Biz saği kən yaşayacaq yurdumuz,
Böyük bir ad qazanacaq ordumuz,
Həpimizin fədakarlıq borcumuz,
Haydı, qardaş, sinirlərə qoşalım!

Silahlansın coşqun qanlı arslanlar,
Ortalığa çıxsın yigit oğlanlar,
Girəməsin yurdumuza düşmənlər,
Haydı, qardaş, sinirlərə qoşalım!

Yurdumuza girmək istər düşmənlər,
Zahm, cani, alçaq bir çox insanlar,
Müstəbiddir, vəhşidirlər həp onlar,
Haydı, qardaş, sinirlərə qoşalım!

Damarında varsa əgər türk qanı,
Silahınla məhv edərək düşmanı,
Köksünü gər, saxla Azərbaycanı,
Haydı, qardaş, sinirlərə qoşalım!

Biz əsgəriz, həqiqətə qurbanız,
Biz əsgəriz, zalımlara düşmanız.
Biz əsgəriz, yurdumuza çobanız,
Haydı, qardaş, sinirlərə qoşalım!

**ƏLİ KAMI
MARŞ**

Anam məni yetişdirdi, bu yerlərə göndərdi,
Bu sancağı təslim etdi, allaha ismarladı.

**Boş oturma, çalış, - dedi,- xidmət elə vətənə,
Südüm sənə halal olmaz, saldırmazsan düşməyə.**

**Arş, irəli, marş, irəli, Azərbaycan əsgəri,
Arş, irəli, marş, irəli, igidlər dönməz geri.**

**Sədaqətdir ilk borcumuz bu torpaqda, biləlim,
Bu sancağın altında biz döyüslərə girəlim.**

**Bu diyarın sancağını atamdan çox sevəlim,
Hər gördükcə salam verib, ətəyindən öpəlim.**

**Arş, irəli, marş, irəli, Azərbaycan əsgəri,
Arş, irəli, marş, irəli, igidlər dönməz geri.**

MƏHƏMMƏD ÜMİD GƏNCƏLİ

AZƏRBAYCAN VƏTƏN ŞƏRQİSİ

**Azərbaycan torpağıdır türk yurdunun ürəyi,
Hifz etməli o ölkəni nasıl gözün bəbəyi.
Tarixə bax, unutma sən ulu baba, dədəyi,
Qan tökmüslər bu Vətənçün, hər çəkmişlər əməyi.
Vətən üçün, millət üçün gənclər getdi əsgərə,
Könüllü get sən də yazıl o mübarək səfərə.**

**Qatarı sal, atını min, tufəngi al əlinə,
Babalardan irs qalan qılıncı tax belinə,
Bir yabançı qədəm qoymaq istər isə elinə.
Bəhri- Xəzər coşub- daşar, tab gətirməz selinə.
Vətən üçün, millət üçün gənclər getdi əsgərə,
Könüllü get sən də yazıl o mübarək səfərə.**

**Bir hüdudun İsgəndərin səddi - qarlı Dağıstan,
Hər daşının dalısında yatmış yüzlərlə aslan,
Bir hüdudun Şiri- Xurşid- qədim tarixli İran,
Bir hüdudun cənnət bağı, o qönçəli Gürcüstan.
Vətən üçün, millət üçün gənclər getdi əsgərə,
Könüllü get əsgər yazıl o mübarək səfərə.**

**Hisar fələk* Gəncə dağı Koroğlunun yatağı,
Qayasına çıxıb tikmiş tərhan kimi otağı,**

Şərrur, Ordubad, Naxçıvan Azərbaycan budağı,
Qoyma girsin o mübarək yerə düşmən ayağı.
Vətən üçün, millət üçün gənclər getdi əsgərə,
Könüllü get sən də yazıl o mübarək səfərə.

Cənab Allah tapşırmışdır bu yerləri əmanət,
Vəzifəmiz qoruq çəkmək, saxlamaqdır səlamət,
Çalışayım, yurdumuza göstərayim sədaqət,
Hər müşkülü asan edər çalışmaqla mətanət.
Vətən üçün, millət üçün gənclər getdi əsgərə,
Şəhid olsan adın düşər tarix ilə dəftərə.

*Hisar fələk - fələyin hasarı. 1139- cu ildə baş vermiş zəlzələ nəticəsində Kəpəz dağının (şərdə Gəncə dağı) ikiyə bölünməsinədən sonra Gəncə şəhərinin hasarla iki yerə ayrılmasına işarədir.

AŞIQ ŞENLİK

CAN SAĞ İKƏN YURD VERMƏRİZ DÜŞMƏNƏ

Əhli- İslam olan eşitsin, bilsin,
Can sağ ikən yurd verməriz düşmənə,
İstərsə Uruset nə ki var gəlsin,
Can sağ ikən yurd verməriz düşmənə!

Qurşanın qılıncı, geyinin donu,
Qovğa buludları sardı hər yanı,
Doğdu qoç igidin şan alma günü,
Can sağ ikən yurd verməriz düşmənə!

Əsgər olan bölük - bölük bölünür,
Sandızımı ki, Qars qalası alınır,
Boz atlar üstündə qılınc çalınır,
Can sağ ikən yurd verməriz düşmənə!

Dava günü namərd sara yer arar,
Ər olan köksünü düşmənə gərər,
Hamı ərvah* biznən meydana girər,
Can sağ ikən yurd verməriz düşmənə!

Şenlik, nə durursuz, atları minin,
Sıyra qılınc kafir üstünə dönün.

**Artacaqdır şanı odlu yurdumun,
Can sağ ikən yurd verməriz düşmənə!**

***Ərvah-ruhlar**

SƏMƏD VURĞUN

AZƏRBAYCAN

(ixtisarla)

**Çox keçmişəm bu dağlardan,
Durna gözlü bulaqlardan,
Eşitmişəm uzaqlardan
Sakit axan arazları,
Sınamışam dostu, yarı...**

**El bilir ki, sən mənimsən,
Yurdum, yuvam, məskənim sən!
Anam, doğma Vətənim sən!
Ayrılarımı könül candan?
Azərbaycan, Azərbaycan!**

**Mən bir uşaq, sən bir ana,
Odur ki, bağlıyam sana:
Hankı səmtə, hankı yana
Hey uçsam da, yuvam sənsən,
Elim, günüm, obam sənsən!**

**Fəqət səndən gen düşəndə,
Ayrılıq məndən düşəndə,
Saçlarıma dən düşəndə
Boğar aylar, illər məni,
Qınamasın ellər məni.**

**Dağlarının başı qardır,
Ağ örpəyin buludlardır,
Böyük bir keçmişin vardır;
Bilinməyir yaşın sənin,
Nələr çəkmiş başın sənin.**

**Düşdün uğursuz dillərə,
Nəs aylara, nəs illərə.
Nəsillərdən nəsillərə**

Keçən bir şöhrətin vardır,
Oğlun, qızın bəxtiyardır...

Bir tərəfin bəhri-Xəzər,
Yaşılbaş sonalar gəzər,
Xəyalım dolanar, gəzər
Gah Muğanı, gah Eldarı,
Mənzil uzaq, ömür yarı!

Sıra dağlar, gen dərələr,
Ürək açan mənzərələr...
Ceyran qaçar, cüyür mələr,
Nə çoxdur, oylağın sənin!
Aranın, yaylağın sənin.

Bu yerlərdə limon sarı,
Əyir, salır budaqları;
Dağlarının dümağ qarı
Yaranmışdır qarlı qışdan,
Bir səngərdir yaranışdan.

Lənkəranın gülü rəng-rəng,
Yurdumuzun qızları tək.
Dəmlə çayı, tök ver görək,
Anamın dilbər gəlini!
Yadlara açma əlini.

Min Qazaxda köhlən ata,
Yalmanına yata-yata,
At qan-tərə bata-bata.
Göy yaylaqlar belinə qalx,
Kəpəz dağdan Göy gölə bax!..

Könlüm keçir Qarabağdan,
Gah bu dağdan, gah o dağdan,
Axşamüstü qoy uzaqdan
Havalansın Xanın səsi,
Qarabağın şikəstəsi.

Gözəl Vətən! Mənan dərin,
Beşiyisən gözəllərin!
Aşıq deyər sərin-sərin,
Sən günəşin qucağısan,
Şer, sənət ocağısan.

Ölməz könül, ölməz əsər,
Nizamilər, Füzulilər!
Əlin qələm, sinən dəftər,
De gəlsin hər nəyin vardır,
Deyilən söz yadigardır.

El bilir ki, sən mənimsən,
Yurdum, yuvam, məskənim sən!
Anam, doğma vətənim sən!
Ayrılarımı könül candan?
Azərbaycan, Azərbaycan!

GÖZ AYDINLIĞI

Ay ellər, obalar, gözünüz aydın!
Düşmənin səfləri pozulur bu gün,
Bizim qoç igidlər nərə çəkdikcə,
Zahımın məzarı qazılır bu gün.

Zaman öz hökmünü verəndən bəri
Açır camalını dağlar səhəri.
Dumandan sıyrılır Vətən göyləri,
Durnalar qatarı düzülür bu gün.

Parlayır günəşi ana Vətənin:
Ulduzu qaralır pis Əhrimənin,
«Göyün Allahıyam»,- deyən düşmənin
Ayağı yerlərdən üzülür bu gün.

Ordumuz yürüyüb ellər keçəndə,
Yadları ot kimi qırıb biçəndə,
Analar sevinib, şərbət içəndə,
Tarixə dastanlar yazılır bu gün.

NAZİM HİKMƏT

BU VƏTƏNƏ NECƏ QIYDINIZ ?

İnsan olan vətəninini satarmı,
Suyun içib, çörəyini yediniz.
Dünyada Vətəndən əziz şey varmı;

Bəylər, bu Vətənə necə qıydınız?

**Onu didik-didik didiklədilər,
Saçlarından tutub sürüklədilər.
Götürüb kafirə: « Buyur »,- dedilər,
Bəylər, bu Vətənə necə qıydınız?**

**Əli-qolu zəncirlərə vurulmuş,
Budur, çırıl-çılpaq yerə sərilmiş.
Oturmuş köksündə texaslı* çavuş,
Bəylər, bu Vətənə necə qıydınız?**

**Bir gün gələr, çarx düzünə çevrilər,
Bir gün gələr, qara dağlar devrilər,
Bir gün gələr, cavabınız verilər,
Bəylər, bu Vətənə necə qıydınız?**

***Oxu: erməni (redaktor)**

RƏSUL RZA

AND

**And içirik bu dərəyə, bu dağa!
Əcdadımız can qoyduğu torpağa!
And içirik şəfəq rəngli bayrağa!
Ana Vətən, sənə layiq olarıq.
Yağları darmadağın salarıq.**

**Könüldəki sədaqətə and olsun!
Düz ilqara, məhəbbətə and olsun!
Bizim böyük həqiqətə and olsun!
Göy üzündə açanda biz qanadı,
Ərşə çıxar yağların fəryadı.**

**And içirik azadlığın adına,
And içirik şirin ömrün dadına.
And içirik sənə, ana- qadına,
Ömrümüzü elə qurban verərik.
Gülə- gülə yolunda can verərik.**

**Anamızın saf südünə and olsun!
Alqışına, öyüdünə and olsun!
Zəfər adlı böyük günə and olsun!**

Azadlığın bayrağını hər zaman
Azərbaycan qoruyacaq yağıdan!

ƏRK QALASI

Təbriz- gözəl şəhər!

Vuruşdular:

son gülləyə,
son süngüyə,
son qundağa qədər.

Vuruşdular:

hər şey qırmızı geydi,
daşdan torpağa qədər.

Vuruşdular:

alt dodaqdan
üst dodağa qalxa bilməyən
səsə qədər.

Vuruşdular:

onlardan yeddi dəfə -yetmiş qat
artıq olan,
süngüləri narın daraq dişi kimi
sıx olan düşmənlə.

Yaralılar ufuldamadı.

Can verənlər inləmədi,

Susuzlar «yandım» demədi.

Öpdü qurumuş dodaqları
qan hopmuş torpağı.

Yaralarına basdılar

qan rəngli bayrağı.

Nə düşmən onlardan

bir aman sözü ala bildi,
nə bu ölümü yağı duydu,
nə qala bildi.

Söykənib qala divarına

öldülər ayaq üstə,

çiyin-çiyinə,

Ulduzlar şahid oldu

bir sırada dayanmış

ölülərin qabağından

yüz yerə bölünmüş dirilərin
çəkildiyinə.

Öldülər ayaqlarının altında

Vətən torpağı.
Başlarının üstündə
Vətən ulduzları.
Könüldən-könülə keçdi
ümidləri, arzuları.
Gecə ağır- ağır keçdi
cənazələrin üstündən:
Keçdi getdi yolu səhərə.
Günəş şəfəqdən bir örtük çəkdi
torpağı qoruyub, torpaqda dincələn
cənazələrə.

MƏMMƏD RAHİM

AZƏRBAYCANIM MƏNİM

Dünyada ölkələr var,
Biri- birindən qəşəng.
Doğma yurdum, şən diyar,
Çəmənlərin rəngbərəng.
Sən hər yerdən gözəlsən,
Bir işıqlı əməlsən.
Qoy dolanım başına,
Torpağına, daşına
Qurbandır canım mənim,
Azərbaycanım mənim.

Dünyanın çox çayı var,
Kim deyər ki, tayı var
Kürümün, Arazımın.
Baharımın, yazımın
Gülşəni Odlar eli.
Babəkin, Koroğlunun
Vətəni Odlar eli.
Sənin sahillərində
Xəyallara dalmışam,
Baxıb çinarlarına
Çinar tək ucalmışam.
Suların can dərmanı.
Qonaqcıllar içində
Sənin bənzərin hanı?
Dinim, imanım mənim,
Azərbaycanım mənim.

Dünyanın çox dağı var-
Əzəmətli, vüqarlı,
Yaxını, uzağı var,
Başı daima qarlı.
Zirvəsindən bir dəfə
Xəbər belə verən yox,
O yerlərə qalxmağa
Əsla yol göstərən yox.
Uca deyil gözümdə
Heç biri Şah dağımdan,
Öz ana torpağımdan
Qəşəng diyar bilmirəm,
Bəlkə də, var, bilmirəm.
Sənin əzəmətini
Dünyada tək sanıram.
Vüqarını dağlardan
Daha yüksək sanıram.
Ölməz ad- sanım mənim,
Azərbaycanım mənim.

Doğma yurdum, de, sənin
Qucağında nə yoxdur?
Xəzinənə çatası
Zəngin xəzinə yoxdur.
Sənsən bu yer üzünün
Ən nadir məmləkəti.
Millətimin şöhrəti,
Arzum, gümanım mənim,
Azərbaycanım mənim.

Dünyanın dənizləri
Ümmanları az deyil,
O qədər gölləri var,
Üz qayıqla ilbəl.
Fəqət deyin hansı göl
Gözəldir Göy gölüm tək?
Hansı dənizdir qəşəng
Mənim Xəzərim kimi?
Sinəsində od yanıb
Deyin hansı şəhərin
Mənim şəhərim kimi.
Gül açmış qucağında
Arzum, hissım, niyyətim.
Get işıqlı günlərə,

Azad cümhuriyyətim,
Bu günündən sabahın
Daha da uğurludur.
Dünya bilir bunu ki,
Gələcəyin nurludur.
Mənə səadət dolu
Qızıl bir cam vermişən,
Gözəllikdən yazmağa
Bitməz ilham vermişən.
Vətən eşqini duyan,
Sözlərimi oxuyan
Bilir nədən gözəlsən.
Məndən ötrü nə üçün
Hər ölkədən gözəlsən,
Şöhrətim, şanıım mənim,
Azərbaycanım mənim!

ƏLİAĞA VAHİD

VƏTƏNDİR

Könlüm yenə bülbül kimi şeydayi-Vətəndir,
Məcnun edən aşıqləri Leylayi-Vətəndir.

Yüzlərlə gözəl aşıqi olsam da mən, amma
Qəlbim yenə də aşıqi, sevdayi-Vətəndir.

Dünyaya gözəllik verən, əlbəttə, günəşdir,
Ondan da gözəl xəlqə təcəllayi-Vətəndir.

Qoymaz bu müqəddəs yerə biganə toxunsun,
Hər kəs ki sədaqətlidir əbnayi-Vətəndir.*

Tərif-i behişt eyləməsin xəlqimə hər kəs,
Cənnət də, behişt də bizə səhrayi-Vətəndir.

Vahid, elə zənn eylə ki, mən Yusifi-əsrəm,
Məşuqə mənə eşqi Züleyxayi-Vətəndir.

*Əbnayi- Vətən-Vətən övladı

SÜLEYMAN RÜSTƏM

YAD GÜL DƏRƏ BİLMƏZ

Yad gül dərə bilməz çəmənimdən,
Heç qüvvə ayırmaz məni bir an
Öz doğma elimdən, Vətənimdən.

Hər yerdə günəşdir mənə bayraq,
Baş əymərəm aləm yağı olsa,
Qan axsa da, sel tək bədənimdən.

Ölsəm, qalacaqdır əməlim sağ
Düşmən mənə əl vursa, əminəm,
Atəş açılacaqdır kəfənimdən.

Heç qüvvə ayırmaz məni bir an
Öz doğma elimdən, Vətənimdən.

AZƏRBAYCAN!

Qanımdır, canımdır Azərbaycanım,
Adımdır, sanımdır Azərbaycanım!
Uğrunda canından keçənlər olub,
Əcəl şərbətini içənlər olub,
Gözəl dünyamızdan köçənlər olub.
Oğullar itirib Azərbaycanım,
İgidlər yetirib Azərbaycanım!

Sonsuz məhəbbəti ürəyimdədir,
Qüvvəti dizimdə, biləyimdədir,
Torpağının ətri çörəyimdədir,
Belə bir dünyadır Azərbaycanım,
Həmişə bahardır Azərbaycanım!

Vicdanı bir ləkə götürməz onun,
Bağçası bir qanqal bitirməz onun.
Övladı dostluğu itirməz onun,
Həyat nəfəslidir Azərbaycanım,
İnqilab səslidir Azərbaycanım!

Hüsnünü qoruyan gözüm var mənim,
Dağında, daşında izim var mənim,

**Zəfər kitabında sözüm var mənim,
Bütün varlığımdır Azərbaycanım,
Bəxtiyarlığımdır Azərbaycanım!**

ƏLİ KƏRİM

AZƏRBAYCAN

**Azərbaycan!
Odlar yurdu!-
Ürəklərin odundan
Yaranmış bir diyar.
Dostuyla
hər dərdi-mələli,
Sevinci bir duyar.
Azərbaycan-
Tarixlər şahidi,
Nizamisi sərhədsiz təfəkkürü,
Nəsimisi həqiqət şahidi.
Füzulisi könlün
Hər guşəsindən
xəbər verən,
eşqin bütün çalarlarını görən
dünya ürəkli bir sənətkar.
Nəsrəddini, Cəlili
çiyində xalq dərдинin
Kəpəzi,
Şahdağı.
Sinəsində çalın-çarpaz
göz yaşı,
ah dağı.
Sabiri gülüşündə hüzn,
Kədərinde hüsn,
Sükutunda tufan,
Tufanı ərşə dayaq alovdan
Yaranan bir insan
Azərbaycan!
Şöhrəti sərhədlər aşan,
özündən böyük
ölkələrlə yarışan,
dünyaya yaraşan,
yaraşib ona gözəllik verən,
neft diyarı.
Yanar ən uca zirvələrdə**

şöhrət ulduzları.
Suları üstündə
dünyanın
ən nəhəng gəmisi kimi
lövbər atmış
polad küçəli,
min ayaqlı,
dalğaların nəğməsi zirvəsində
qərar tutmuş
cavan,
 ləngərli,
 qorxmaz,
 igid bir şəhər.
Dalğalar üstünə
 mavi nəğmələr
 səpələr.

Azərbaycan!
İnsanı
 təbiət kimi təbii,
 mehriban,

təbiəti hər dildə
 danişsa bilən insan.
Yolları insanla,
 məna ilə dopdolu
 şer misrası.

Məna ətriylə
 doldurar dünyanı
 onun milyon çalarlı

hər yazı.
Çaylarında könül oxşayan,
nəğməli bir haray.
Qüzeyi-qış,
 güneyi-yay-

Azərbaycan!
Gecə-gündüz
ilhama gətirən məni.

Azərbaycan!
Könlümün,
 ruhumun,
 sevincimin,
 kədərimin,

fikrimin Vətəni!

Azərbaycan!

İnsan zəkasının
ışığılandırdığı,
könlündə
min çırağ yandırdığı
bir diyar.
Bayramı zəfərlərlə,
bugünkü parlaq,
sabahkı daha parlaq
səhərlərlə dolu;
Yolu-
Bəşər fikrinin
zirvə yolu.

BƏXTİYAR VAHABZADƏ

AZƏRBAYCAN

Azərbaycan, adın oddur, özün - işıq, sözün- işıq.
Biz də sənin bu müqəddəs torpağından boy atmışıq,
Sənsən bizim bu dünyada məsləkimiz, amalımız,
Yolumuza işıq saçsın ulduzumuz, hilalımız.

Nəfəsimiz - ulu Qorqud dədəmizin öz nəfəsi,
Mahnımızda yaşar bizim babaların addım səsi.
Bu torpaqda, bu diyarda dünən vardıq, bu gün varıq,
Biz keçmişə güvəndikcə gələcəyə addımlarıq.

Vətən bizziz də keçinər, keçinmərik biz Vətənsiz.
Bu məramla boy atmışıq Çənlibellər üstündə biz.
Şəhidlərin qanı ilə yoğrulubdur torpağımız,
Qəlbimizdə dalğalanır öz üç rəngli bayrağımız.

Qardaşlıqdır şüarımız, biz həmişə əl tutanıq,
Düşmən bizə əl uzatsa, düşmənlili unudanıq.
Könlümüzdə bir vahiddir güneyimiz, quzeyimiz,
Vətən - bizim namusumuz, biz Vətənik, Vətən də biz.

AZƏRBAYCAN OĞLUYAM

(ixtisarla)

Azərbaycan oğluyam,

Odu allah sanmışam.
Anam torpaq,
Atam od,
Mən oddan yaranmışam.

Od kimi istiqanlı,
Seltək dəliqanlıyam,
Həyat qədər qədiməm,
Torpaq qədər şanlıyam.

Od kimi yandıranam.
Su kimi söndürənəm.
Məni yandırsalar da,
Suda batırsalar da,
Yenə mənəm,
Mən mənəm!

Köküm üstə bitmişəm,
Şöhrətim var,
Şanım var.
Mənim gələcəklə də
Öz əhdi - peymanım var.

Azərbaycan oğluyam,
At belində doğuldum,
Zamanın qazanında
Neçə dəfə dağ oldum.

Mənim damarlarımda
Gur sellər çağlamışdır,
Anam cəngilər üstə
Məni qundaqlamışdır.

Azərbaycan oğluyam,
Min ildir,
Öz adımın
Keşiyində durmuşam.
Silahım olmayanda
Nifrətimi barıt tək
Qəlbimə doldurmuşam.

...Azərbaycan oğluyam,
Yaşım adımdan qədim.
Heç kəsin toyuğuna

Ömrümdə «kiş» demədim.
Kimsənin torpağında
Gözüm yox,
bilsin aləm,
torpağımdan bir çərək
Kimsəyə də vermərəm...

Öz məsləkim, öz eşqim
Daim məndən öndədir,
Azərbaycan bayrağı
Başımın üstündədir.

SEVDİM, BİLDİM Kİ...

Yurdum, Vətənim, şöhrətim, andım!
Bir vaxt ki, sənin eşqinə yandım,
Bildim ki, əsl insanam, insan!
Bildim ki, nədir
istəyim, arzum bu cahandan!
Sevdim səni,
Həm nəşəni,
həm dərd - qəmi tapdım!
Sevdim səni, mən qibləmi tapdım!
Sevdim səni, bildim ki, mənim
öz sifətim var.
Bildim oğulam;
öz anam, öz məmləkətim var!
Bildim ki, Vətən naminə ölmüş
Tək - tək doğulanlar niyə min - min.
Bildim ki, nədir mayəsi hər qüdrətin, əzmin!
Bildim ki,
Neçin qeyrəti yoxlar səni danmış...
Bildim ki, Vətən naminə ölmək nə asanmış!
Bildim, sənin eşqinlə öyünmək və öyülmək
nə deməkdir?
Bildim,
Sənin uğrunda da ölmək nə deməkdir!
Xalq sevdi məni,
Ey mənim öz şöhrətim, andım,
Sevdim və sevildim! Bu böyük sevgini yalnız
Hər gün daha çox
mən səni sevməklə qazandım!

AZƏRBAYCAN

Azərbaycan, sənsən mənim
Ülviyyətim, şan - şöhrətim.
Adın mənim öz adımdır,
Sənsiz mənim nə qiymətim?

Nəfəsimiz Babəklərin,
Sabirlərin od nəfəsi,
Mahnımızda yaşar bizim
Babaların addım səsi.

Biz tarixə sığınmadıq,
Dünən vardıq, bu gün varıq.
Biz keçmişə güvənərək
Gələcəyə addımlarıq.

Azərbaycan, mənim eşqim,
Mənim andım, mənim anam.
Biz ikimiz bir torpağıq,
Mən də sənə bir parçanam.

VƏTƏN OLMAZ

Cənnət ola qürbət, yenə vallah, Vətən olmaz.
Qürbətdə şah olsan da, bir arzun bitən olmaz.

Əcdadımızın türbəsi torpaq- kökümüzdür,
Torpaqsız açan buğda dənindən də dən olmaz.

Kökdən aralandınsa, işin düşdü qəzaya,
İmdadına, fəryadına bir dəm yetən olmaz.

Elçin çəkilən hər bir əzab min çiçək açmış,
Yurdunda elin çəkdiyi zəhmət itən olmaz.

Yurd eşqi bütün sevgilərin tacıdır, əlbət,
Haqdan doğulan qibləyə heç vaxt çatan olmaz.

VƏTƏN

**Çağırır indi bütün milləti imdada Vətən.
Dəyişilməz, ay oğul, cənnətə dünyada Vətən.**

**Bizə meydan oxuyan bilməlidir birdəfəlik
Nə satılmaz, nə verilməz binədən yada Vətən.**

**Sinə altında gərək qəlb kimi hər an döyünə,
Yana ulduz kimi hər sözdə, hər imzada Vətən.**

**Vətən eşqindən ucalsın bütün istəklərimiz,
Yaşasın arzuda, məqsəddə, təmənnada Vətən.**

**Ulular uymadı var- dövlətə, yalnız dedilər:
- Ən böyük bəxşişimiz bizdən hər övlada: Vətən!**

BİZ VƏTƏNÇİN DOĞULDUQ

**Vətənin arxasında
Biz həmişə dağ olduq.
Vətən bizimçin deyil,
Biz Vətənçin doğulduq.**

**Toxunmasın bu yurda
Bir an düşmən nəfəsi.
Gəlsin minarələrdən
Allahu- Əkbər səsi.**

**Başımızın üstündə
Məmmədəmin bayrağı.
Güllə qorxar igiddən,
Güllə tutar qorxağı.**

**Vətən adlı ocağa
Hər gün isinmək şərəf.
Bu torpağın yolunda
Torpağa dönmək şərəf!**

XƏLİL RZA ULUTÜRK

AZƏRBAYCAN

Gəzdim sənin çöllərini
Oba- oba, oymaq- oymaq.
Nə gözəlmiş qoynun sənin,
Ana torpaq, ana torpaq!

Astarada, Lənkəranda
Limonların rəngi sarı,
Süfrələrin bəzəyidir
Kürdəmirin qızıl narı.

Kür üstündə, göy Xəzərdə
Vətəgələr nə gözəldir!
Tora düşən balıqların
Ağ pulları sanki zərdir.

Seyr edirəm Abşeronun
Səhərini, axşamını.
Çox sevirəm burda bitən
Bal ənciri, ağ şanı.

Qızıl Quba, qızıl Qusar
Xatırladır ilk baharı.
Bağlarının şöhrətidir
Gül yanaqlı almaları.

Zaqatala qoruğunda
Cüyür- ceyran sürü- sürü.
Baxdıqca bu gözəlliyə
Uzanmazmı insan ömrü?

Mingəçevir dənizindən
Neçə- neçə kanal gəlir.
Bağ- bağıtlı Şirvanla bir
Ağ pambıqlı Muğan gülür.

Gör nə qədər filiz yatır
Daşkəsənin dağlarında.
Xan çinarlar göyə qalxır
Qədim Gəncə bağlarında.

Çıxdım Şuşa yaylağına,
Çəsmələrdə gözüm qaldı.
Endim İsa bulağına,
Cığırlarda izim qaldı.

**Kəlbəcərin dağlarında
Durub baxdım al səhərə,
Yerdə əlvən çiçəklərə,
Göydə qızıl şəfəqlərə.**

**Dərələrin gül beşiyi
Təpələrin gül dağıdır.
Səni belə gözəl edən
Azərbaycan bayrağıdır!**

XALQIMIN SƏSİ

**Azadlığı istəmirəm zərrə - zərrə, qram - qram,
Qolumdakı zəncirləri qıram gərək,
qıram! qıram!
Azadlığı istəmirəm bir həb kimi, dərman kimi
İstəyirəm Səma kimi!
Günəş kimi!
Cahan kimi!
Çəkil!
Çəkil, ey Qəsbkar!
Mən bu yurdun gur səsiyəm:
Gərək deyil sısqa bulaq,
mən Ümmanlar təşnəsiyəm!**

NƏBİ XƏZRİ

İSTİQLAL MARŞI

**Göz açdığım qədim torpaq,
Dayağımsan sən dünyada.
Doğma anam, ey mehriban,
Ey qəhrəman, Azərbaycan!
Addım-addım qucağından
Odlu sellər çağlasa da,
Həsrət qaldın sən işığa,
Zaman-zaman, Azərbaycan!
Yadellilər damla- damla
Al qanını sordu sənin,
Kimlər sənin göz dikmədi
Torpağına, Azərbaycan!**

Bayrağıni endirdilər,
Ancaq özün əyilmədin,
Alqış bu gün o uçan
Bayrağına, Azərbaycan!
Səhər kimi cavan sənsən,
Tarix kimi qoca sənsən.
Fatehləri diz çökdürən
Vüqarımsan, Azərbaycan!
Öz müqəddəs dağlarından
Günəş kimi uca sənsən,
Yer üzündə mənim Odlar
Diyarımsan, Azərbaycan.
Səhərlərin qoy açılısın,
Təzə nurlu bahar ilə,
Gələcəyə mərd addımla,
Uğurla get, Azərbaycan!
Şəhidlərin al qanından,
Lalə açmış yollar ilə,
İstiqlalın sabahına
Qürurla get, Azərbaycan!

AT, ÖVLAD VƏ TORPAQ

(xalq rəvayəti)

Bu rəvayəti mənə danışmış müdrik alim
dostum Mirəli Seyidova minnətdaram.

Xəyal uzaq- uzaq
illərə vardı,
Çaparlar yollarda
Duman qopardı.
Çatdı hökmdardan
Xaqana xəbər:
- Güzəl ağ atını
sən mənə göndər!
«Ağ atı verəkmi?
At ki qanaddır».
Gəldi məsləhətə
El dəstə- dəstə.
Xaqan çox düşündü,
O, qəmə batdı.
Dedi: - Qan düşməsin

Bir atın üstdə.
İl keçdi...
Buludlar
Dağları sardı,
Çaparlar yollarda
Duman qopardı.
Çatdı hökmdardan
Xaqana xəbər:
- Ortancıl oğlunu
sən mənə göndər!
Mənim qoşunumda
Əsgərlik etsin,
Yox, yox ağ atıma
Mehtərlik etsin.
«Övladdan əl çəkək?
Övlad muraddır!»
Gəldi məsləhətə
El dəstə- dəstə.
Xaqan çox düşündü,
O, qəmə batdı.
Dedi: - Qan düşməsin
Bir oğul üstdə!
Dünyaya nur saçan
Erkən bahardı,
Çaparlar yollarda
Duman qopardı:
- Daha darlıq edir
burda yer mənə.
Qonşu torpaqları,
Xaqan, ver mənə!
«Yadlar hakim olsun
yurdunda sənin?»
Gəldi məsləhətə
El dəstə- dəstə.
- Vəcsiz torpaqlardır
qoy verək getsin,
Kol- kos da bitməyir
o şoran düzdə.
Vaxt keçdi,-
Sükutlu dəqiqələrlə
Xaqan öz yerindən
Qalxdı kədərlə:
- Ağ atı verdim ki,
mən at taparam,

Övladı verdim ki,
Övlad taparam.
Mən torpaq tapmaram,
Fəqət dünyada,
Niyə torpağımı
Mən verim yada?
Torpaq mənim deyil-
Xalqındır torpaq,
Ancaq ədalətin,
Haqqındır torpaq.
Babamdan bu torpaq
Mənə mirasdır,
Bu torpaq üstündə
Ölsəm də azdır.
Gəl, düşmən,
yasını görəcək aləm,
Sənə özün boyda
torpaq verərəm!
Çaparlar hövlənək geri çapdılar.
...Yadlar bu torpaqda
qəbir tapdılar.

QABİL

AZƏRBAYCAN TORPAĞI

Harda ümman görürəm,
Sən yadıma düşürsən,
Mənim mavi Xəzərim!
Harda liman görürəm,
Sən yadıma düşürsən,
Mənim doğma şəhərim!
Harda sahil görürəm-
Qumlu- qayalı sahil,
Buzovnadır,- deyirəm,-
Bura başqa yer deyil.
Bir qəşəng göl görürəm,
Sanmıram ögey gölü.
Çünki xatırladır o
Mənə bizim Göy Gölü!
Qarşıma dağ çıxırsa
Başı qarlı, dumanlı,
Ətəkləri yamyaşıl

Döşü qalın ormanlı-
Şah dağı tək, Kəpəz tək,
Əziz bilirəm onu.
Mən Talış dağlarıyla
Əkiz bilirəm onu!
Torpaqları çörəkli,
Bağları barlı edən,
Kəndləri, şəhərləri
Axar- baxarlı edən
Bir çayın sahilindən
Yolum düşürsə haçan,
Deyirəm ki, o, Kürdür,
Axıb gedir yanımdan.
Nə dildə qanad açsa
Şirin bir nəğmə əgər;
Onunla şadlanarsa,
Qəmlənərsə ürəklər,
Oxşayarsa insanın
Xəyalını, ruhunu,
Azərbaycan nəğməsi
Zənn edirəm mən onu
Azərbaycan torpağı,
Öpüm, öpüm səni, gəl!
Axı səndə görmüşəm
Hər şeyi əvvəl- əvvəl.
Axı səndə bilmişəm
Nə var, nə yox dünyada,
Axı səndə görmüşəm
Hər şeyin qəşəngini-
Bağçaların barını,
Çayların axarını,
Üfüqlərin rəngini,
Dostluğu, sədaqəti,
Sevgini, məhəbbəti.
Səndən ayırsa belə
Dənizlər, dağlar məni,
Nə xoş gəlsə gözümə,
Qoynuna bağlar məni.
Dünya mənə xoş gəlir
Həyatın hər bir çağı.
Sən bir dünyasan demək,
Azərbaycan torpağı!

Mən gözümlü bu torpaqda açmışam,
Mənim dilim bu torpaqda söz tutub.
İməkləmiş, yerimişəm, qaçmışam-
Dizlərimi qanadanda daş- kəsək
İlk yaram da bu torpaqda göz tutub.

Tarixində adım- sanım yox onun,
Hardan olsun, neyləmişəm axı mən?
Ancaq Vətən mənim kimi çoxunun
Zəhmətini çox çəkmişdir əzəldən.
Əllərimdən tuta- tuta aparmış,
Məni həyat yollarına çıxarmış.
Bu yerdədir, rişələrim, köklərim-
Ulu babam bu torpaqda uyuyur.
Vətən- mənim al şəfəqli səhərim,
Onsuz günəş gözlərimdə soyuyur.
Vətənsizin nə günəşi, nə ayı?..
Vətən yoxsa- hər şey hədər, havayı.
Qarış- qarış dolansam da cahanı,
Gözəlsə də yad ellərə səyahət,
Heyran - heyran seyr etsəm də hər yanı,
Səyahətim burda bitər, nəhayət.
Ağuşuna çəkər məni torpağım.
Harda olsam, harda gəzib dolansam,
Burda tapar əks- səda sorağım.
Bir- birindən hər şey qopar, ayrılar-
Ayrılmayan bəs nə var?
Mən,
Vətən!

QULAMRZA SƏBRİ TƏBRİZİ

BÜTÖV AZƏRBAYCAN

Biri Arazın o tayında,
Biri bu tayında.
Aralarında tikanlı sərhəd
məftilləri.
Amma Xəzər birləşdirir
sularıyla.
Toxunuram suya bu sahildə,

Duyuram ruhumu o sahildə.
Bir də ay, səma birləşdirir,
Günəş birləşdirir.
Havanın, küləyin ətri birləşdirir.
Necə bir Vətənə
iki deyəsən?

FİKRƏT QOCA

ADDIM- ADDIM

Azadlıq qurbansız olmur.
Neyləyəsən, qansız olmur.
Vətən üçün, ana üçün
Hər birimiz bir oğuluq.
Oğul üçün, nəvə üçün
Azadlığa gedən yoluq.
Yola dönüb bu torpağa
Döşənirik, uzanırıq.
Qanımızın bahasına
Biz azadlıq qazanırıq.
Azadlığa gedən yolda
Bir addımdı mənim adım.
Azadlığa gedir Vətən
Şəhid- şəhid, addım- addım!

ANAM MƏNİM

Torpağım mənim,
Tarixim, ulu babalarımın
müqəddəs örtüsü,
Keçmişimin gələcəyə körpüsü
Torpağım mənim,
Pozulmayan yaddaşım,
çörəyim, qızılım,
düşməyə atılan daşım.
Torpağım mənim,
basacaqsa məni bağrına ana kimi.
Adınla çırpınacaq ürəyim,
ürəyim özü torpaq olana kimi.
Hansı torpaq üstə gəzsəm,

Ürəyim pıçıldaıır:
Mən Azərbaycan torpağıyam.
Sarı buğdasıyam, şirin nar bağıyam.
Dilimdə üzümünün şirinliyi,
səsində sularının səsi.
Gözlərim Xəzərimin iki giləsi.
Mən bu torpaqdan cücərmişəm, ucalmışam.
Mənəm, məniməm deməyə
İxtiyarım yoxdur.
Özümü bu torpaqdan borc almışam.
Yad ellərdə ölə bilmərəm,
Torpağıma borcum var.
Nəslimdən biri torpaqsız qalar.
Öz torpağını tapmaq üçün
dünyanı gəzər diyar - diyar.

ƏLİAĞA KÜRÇAYLI

VƏTƏN

Mən səndən bir yaşıl budaq istədim,
Sən mənə bəxş etdin zümrüd meşələr.
Mən səndən kiçik bir otaq istədim,
Sən mənə bəxş etdin dilbər guşələr.

Mən səndən adicə həyat istədim,
Sən məni çıxardın min- min səhərə.
Mən səndən kiçik bir qanad istədim,
Sən məni uçurdun ənginliklərə.

Mən səndən bir dəstə çiçək istədim,
Mənimçün dörd fəsli yaz elədin sən.
Mən səndən ilhamlı ürək istədim,
Sən mənə təb verdin milyon ürəkdən.

Mən səndən kiçik bir sevinc istədim,
Sən mənə bəxş etdin bütöv səadət,
Mən səndən bir parça bürünc istədim,
Sən mənə bəxş etdin xəzinə, dövlət.

Mən səndən istədim açıq bir alın,
Sən mənə bəxş etdin əzəmət, vüqar,

Mən də başı açıq, ayağı yalın
Yolunda can qoysam, yenə az olar.

Bəlkə, buna görə əzəmətlisən-
Nəyin var vermisən əsirgəmədən!
Sən bir ana kimi səxavətlisən,
Anam Azərbaycan, Vətən, can Vətən!

VƏTƏN ƏTRİ

Hərdən mənə elə gəlir,
Eldən uzaqdayam mən,
Bir tufanla harayasa
Atılmışam Vətəndən.

Nə xəritəm, nə kompasım...
Dolaşıram düzləri.
Kor olmuşam...
Heç nə görmür,
Heç nə seçmir gözlərim.

Sanıram ki, sərhədləri
İqlim- iqlim gəzirəm,
Nə usanıb yoruluram,
Nə gəzməkdən bezirəm.

Daşa, suya, torpaqlara
Sürtə- sürtə əlimi,
Axtarıram Vətənimi-
Azərbaycan elini.

Budur, çinar xışıltısı,
Budur, turac nəğməsi,
Yanağımı qarsılayır
Odlu Muğan nəfəsi.

Su içirəm- torpaq dadıq;
Ya Arazdır, ya da Kür,
Söykənirəm bir ağaca-
Bu, deyəsən, söyüddür.

Narınc, turunc ətri gəlir:
Bu, limonlu Talışdır,

Yellər əsir, dəli yellər-
Xəzri mənə tanışdır.

Dağ aşırım: ya Kəpəzdir,
Ya Qoşqar, ya Savalan.
Kor olsam da tanıyırım:
Mənimkidir bu məkan!

Kor olsam da tanıyırım:
Azərbaycan özüdür!
Ana Vətən, səni tapan
Ürəyimin gözüdür!

FİKRƏT SADIQ

AZƏRBAYCAN DOĞMA YURDUM, ANAM

Vətən müqəddəs torpağım,
Əbədi yanan ocağım mənim.
Vətən məğrur bayrağım,
Ömrümü nura qərq edən
Bir topa günəş saçağım mənim.
Uca Vətənim!
Unudulan deyil
İlkin baxıb gördüyüm,
Çörəyini yediyim
Doğma kənd, doğma el.
Beşikdən düşüb iməklədiyim yer.
Azərbaycan, doğma yurdum, anam!
Mən də sənənin körpəcə bir yarpağınam.

Vətən qabarlı əlim
Bildiyim ilk söz,
Deyəcəyim son söz,
Vətən ana dilim mənim.
Dədə Qorqudum mənim,
Füzulim mənim.
Ər igidləri dünyaca tanınan,
Şairləri ulduz - ulduz yanan,
Göyüm - kainatım mənin.
Hər yerdə çəkilən adım mənim.
Qolum - qanadım mənim.

**Azərbaycan, doğma yurdum, anam!
Mən də sənin körpəcə bir yarpağınam.**

**Sən müdrük qoca,
Sən tunc biləkli cavan.
Bənzəyirsən qocaman
Nəhəng, yaşıl ağaca.
Bir budağın şaxə-şaxə
Sərilib Arazdan o taya
Orda Təbriz, Ərk qalası, Savalan.
Bir budağın Qarabağ,
Bir budağın Naxçıvan.
Bir günəşə boylanır
Bakı, Şirvan, Mil, Muğan.
Azərbaycan, doğma yurdum, anam!
Mən də sənin körpəcə bir yarpağınam.**

GÜNƏŞİNİ UDURAM

**Günəşini uduram,
Sularından içirəm Vətənimin.
Sevincini, kədərini dadıram,
Yollarından keçirəm Vətənimin.
Dağlarının çiçəyi mənimdir.
Günəş rəngli çörəyi mənimdir.
Bəs mən nə verim ona?
Axı nəyim var,
Arzudan və alın tərindən savayı?
Vətənim yandırılıb ömrümün çırağını.
Mən də can atıram ki, onu
Yandırmayım havayı.**

MƏMMƏD ARAZ

AZƏRBAYCAN - DÜNYAM MƏNİM

**Azərbaycan - qayalarda
bitən bir çiçək,
Azərbaycan - çiçəklərin içində qaya.
Mənim könlüm bu torpağı
vəsf eləyərək**

Azərbaycan dünyasından
baxar dünyaya.
Azərbaycan - mayası nur,
qayəsi nur ki...
Hər daşından alov dilli ox ola bilər.
“Azərbaycan!” deyiləndə ayağa dur ki,
Füzulinin ürəyinə toxuna bilər.
Oğulları Kür gəzdirər biləklərində,
Oğulların göz atəşi
gözəl əridir.
Azərbaycan səhərinin bəbəklərində
Qütb ulduzu, dan ulduzu gözəlləridir.
Tariximə qara xətlə hicri, miladi
Qılıncın qan ağzıyla yazılmadı!
Babaların boz çöllərə bənzər muradı
Üç rəng bayraq
dalğasından yazılmadı!
İllər olub, kürələrdə dəmir olmuşuq,
Sərhədlərdə dayanmışıq küləkdən ayıq.
Od gölündə,
buz çölündə gəmi olmuşuq,
Biz Bakının ilk səadət carçılarıyıq.
Min illərlə zülmətlərə yollar açıqdı,
Dalğalandı Sabirlərin
ümman dünyası,
Azərbaycan qatarı da yollara çıxdı
Dağılanda Qoca Şərqi duman dünyası.
Azərbaycan - mayası nur
Qayəsi nur ki...
Hər daşından alov dilli ox ola bilər.
“Azərbaycan” deyiləndə
ayağa dur ki,
Ana yurdun ürəyinə toxuna bilər.

VƏTƏN

Bu gün gərək
Hər anımız Vətən! - desin!
Qılıncımız, qalxanımız
Vətən! - desin
Ölənlərin əvəzinə
Qalanımız Vətən! - desin.
Vətən! - desin

Qəlbimizin hər duyğusu,
hər vurğusu
Vətən! - desin.
Fərqi yoxdur, harda olaq,
Zamanımız, məkanımız
Vətən! - desin
Çox yatdıq, çox mürgülədik,
Qoca millət!
Mürgülədik: qoşa-qoşa
Dağlarımız oğurlandı.
Çaylarımız, göllərimiz
oğurlandı.
Düzlərimiz, çöllərimiz
oğurlandı.
Oğurlatdıq!
İndi saysaq saya sığmaz,
Daha nələr, nələr oğurlanıb.
Yer üstündə xəzinələr,
Yer altında dəfinələr
oğurlanıb!
Qoca millət, hər andımız,
Amanımız,
Əgər varsa,
Zərrə qədər imanımız,
İmanımız Vətən!- desin
Hər yaxşımız, yamanımız
Vətən!- desin
Əli kəsik, dili kəsik
Uşaqlar var - hələ dustaq,
Körpə dustaq Vətən! - deyir.
Bu nə külək, bu nə bulud,
Bu nə yağış, bu nə qardı?
Didərginlər üzərində
susub durdu,
Vətən! - dedi,
Mürgülüsən, qoca millət:
Daha möhkəm, daha ötkəm
gəlsin səsin,
Vətən!- desin
Qoca millət, Bu gün gərək
Hər anımız Vətən!- desin.

CABİR NOVRUZ

VƏTƏN ƏBƏDİ QORUQDUR...

Vətəni sevmək azdır,
Onu qorumaq gərək.
Vətənim demək azdır,
Vətənin olmaq gərək.

Onun adi torpağı,
Ruhdan, candan irəli...
O, anandan qabaqdır,
O, atandan irəli...

Sərhədləri qız təki
Toxunulmaz, bakirə.
Hələ övlad deyil ki,
Hər doğulan sakini...

Övlad gərək vətənə,
Vətəndir yol, deyirlər...
Ona qurban gedənə
Əsl oğul deyirlər...

Sevməyirsə el səni,
Yox dərdinin çarəsi.
Onun dili, lisanı,
Ən basılmaz qalası...

Onun əvəzi olmur,
O hər kəsdən irəli.
Gözdən əzizi olmur,
Vətən gözdən irəli...

Adi quşcuğazın da
Ola Vətəni gərək.
Vətəni sevmək azdır,
O sevə səni gərək...

Nə vaxt viran olur o,
Zülmət gəzir üzündə:
Cığırını, yolunu
Yad çəkmələr əzəndə...

O nə zaman bölünər,
Nə vaxt çıxar əlindən?
Ləhcəsinə, dilinə
Yad ləhcələr girəndə...

O keçməz əldən - ələ,
O əbədi diləkdir.
Qara tikanı belə
Yenə Vətən deməkdir...

Fərqi yoxdur azca da;
Ya kiçik yalı getdi,
Ya bir quru ağacı,
Ya bir mahalı getdi...

O daimi namus, ar,
O əbədi qoruqdur.
Ürkək quş kimi uçar,
Onu əldən buraxdın...

Bilir ərlər, ərənlər,
Vətənə tay olmayır,
Ömürdən pay verərlər,
Vətəndən pay olmayır.

AZƏRBAYCAN, ÖTƏCƏYƏM ADINI

(ixtisarla)

Azərbaycan,ötəcəyəm adını,
Nə qədər ki ilhamım var,sözüm var.
Çöllərində nəhayətsiz nəciblik,
Dağlarında bir yenilməz əzm var.

Mənim üçün cahən səndən başlayır,
Məslək,qeyrət,vicdan səndən başlayır.
Sevgi,nifrət,güman səndən başlayır,
Sənin kimi bir ölməyən kəsim var.

Qədim dilin- allahımdır o mənim,
Bu günümüdür,sabahımdır o mənim,
Həm nəğməm,həm silahımdır o mənim,

Onda saysız cavahir var,qızıl var.

Əsrlərlə yadellilər,oğrular
Varını ha taladılar,soydular,
Nə tükəndin,nə əyildin,ey diyar,
Çünki səndə hər bir dərdə dözüm var.

Mənə oğul deməyinlə ölməzəm,
Bircə tikə çörəyinlə ölməzəm,
Bircə solmuş çiçəyinlə ölməzəm,
Bircə əsim küləyində səsim var.

Nə varının,dövlətinin acıyam,
Nə adının,şöhrətinin acıyam,
Nə malının,sərvətinin acıyam,
Beşcə qarış torpağında gözüm var.

VƏTƏN

Vətən hər kəsə nəfəsdir,
O hər uludan uludur.
Vətənə tərif deməzlər,
Tərifdən ucada durur o...

Cavanlar sevişər, vurular,
Düşərlər məhəbbət oduna...
Vətənçün ömürlər kül olar,
Yanarlar cövrünə, oduna...

Üstündə gəzməkdən doymazlar,
Qoynunda yatmaqdan heç zaman...
Heç nəyi ona tay qoymazlar,
Onu tək yaradıb Yaradan...

Ananın südüylə süzülər,
Birbaşa iliyə, qana o...
Kim qulaq asmasa sözünə,
Cəhənnəm odunda yanar o...

Kök atıb qəlbinə hər kəsin,
Bu eşq dərinədən dərinə...
Onun milyardla zərrəsi,
Ətimdə, qanımda, dərimdə...

Hamının gözünün odudur,
Hamının bircəciyidir...
Quran tək müqəddəs tutulur,
Hər bir nəsihəti, öyüdü...

Gülün də Vətəndir Allahı,
Quşun da dilində əzbərdir.
Vətəni az sevən, vallahi,
Bu eşqi car edən kəslərdir...

Bu yarış deyil ki, deyəsən,
Ona kim daha çox vurğundur...
Onun Babəkdir əsl yiyəsi,
Sabirdir, Həcərdir, Qorquddur...

Kim necə istəyir bircəsin,
Bu cavab çox adi, çox asan...
Bununçun gərəkdir hər kəsin,
Yarasan, köksünə baxasan...

ZEYNAL CABBARZADƏ

Biri Vətənə canım dedi,
Biri gözüm dedi,
Biri şirin sözüm dedi,
Hərə bir ad verdi,
Hərə bir şeydə gördü
Vətəni.
Mən səni, ey qədim, müqəddəs
torpağım,
Azərbaycanım,
nə canım,
nə gözüm,
nə sözüm,
çağırıram.
Vətənim! Vətənim!-
deyə bağırıram.
Canım bu gün var,
Sabah yox.
Gözüm bu gün var,
Sabah yox.

Sözüm bu gün var,
Sabah yox,
Sən isə
həmişə varsan,
ulu babalardan
hələ doğulmamış,
Ancaq
doğulacaq
kötükcələrə
yadigarsan!
Müqəddəs beşiyim
Olmusan,
Əbədi məzarım
Olacaqsan mənim!
Vətənim, Vətənim
Vətənim!

İSLAM SƏFƏRLİ

AZƏRBAYCANIM

Torpağın ətrini sinəmə çəkdim,
Dodağım gül açdı,
Ürəyim çiçək.
Xəzər sahilində min çiçək əkdim,
Söyüdlər nazlandı
Gülümsəyərək.
Dəniz mahnısını oxudu sanki
Ətəyi ləpəli,
Qırçınlı Bakı...
Kükürədi ilhamım, qaynadı qanım,
Azərbaycanım!
Ağ bir şərid kimi uzanıb gedir
Dumanlı, çiskinli,
Günəşli yollar.
Bəzisi həyatdan usanıb gedir,
Mənimsə yollarda
Hekayətim var.
El özü qoruyar axarlı şeri,
Dağlar quzey qarı
Sərində saxlar.
Bağrına basmasam hər qarış yeri, Torpaq öz sirrini
Dərində saxlar.
Aç söylə, qoy bir də alışım, yanım,
Azərbaycanım!

Meyvəli bağçalar, bəhrəli çöllər,
Ellərə can verib,
Min şərbət dadır.
Axaqlı çaylaqlar, səfalı göllər,
Gümüş şalalələr
Bu torpaqdadır.
Hərdən düşüncələr sarır insanı,
Çayüstü körpülər
Asma yoludur.
Bağrıma basmışam Azərbaycanı,
Araz bir qolumdur!
Kür bir qolumdur!
Əlvən naxışlısan, doğma məkanım,
Azərbaycanım!
Bu necə mənədir, bu necə hikmət,
Deyirlər ağlayır
Bulağın gözü.
Danışır təbiət- şair təbiət,
Qovağın dili var,
Çinarın sözü.
Mənim də boş yerə sözüm olmayıb,
Qəlbinə dəymədim
Əsla bir kəsin.
Özgə torpağında gözüm olmayıb,
Ana torpağıma
Göz dikilməsin!
Əmr et! Keşiyində mətin dayanım,
Azərbaycanım!

TOFIQ BAYRAM

AZƏRBAYCAN DEYƏNDƏ

Vətən mənim bu günüm,
Sabahkı toy - düyünüm.
Haqqım var ki, öyünüm
Azərbaycan deyəndə.
Ürəklərdə düyünüm
Azərbaycan deyəndə.

Hər ölkəyə, hər elə
Olsun hörmət deyirəm.

Vətənistir, Vətənist
İlk məhəbbət deyirəm.
Onun şöhrət tacıdır
Şer - sənət deyirəm.
Mən Vətənə Füzuli,
Abbas Səhhət deyirəm.
Mən Vətənə Sabiri
Doğan qeyrət deyirəm.
Mən Vətənə Üzeyir,
Müşfiq, Səməd deyirəm.
Günəş kimi müqəddəs
Bir həqiqət deyirəm
Azərbaycan deyəndə.
Dünya məni dinləsin:
Diqqət! Diqqət!
deyirəm,
Azərbaycan deyəndə!
Azərbaycan deyəndə
Ləpələr şairləşir.
Anaların bətnində
Qara gözlü körpələr
Pələngləşir, şirləşir.
Azərbaycan deyəndə
Müdrək qocalar kimi
Dağlar da fikirləşir.
Azərbaycan deyəndə
Haralısan? - sualı
Verənlərə ar olur.
Qeyrətlilər birləşir,
Qeyrətsizlər xar olur
Azərbaycan deyəndə!

Dostdan sovqat, muştuluq,
Düşməndən bac alaram
Azərbaycan deyəndə!
İşıq sütunu kimi
Sabaha ucalaram
Azərbaycan deyəndə!
Körpüləri, sədləri
Sinəmlə parçalaram.
Sərhəd məftillərində
Bu kobud əllərimlə
Bir muğamat çalaram
Azərbaycan deyəndə!

**Azərbaycan! - Bu nida
Qayaları silkələr.
Sal daşların köksündə
Çiçək bitər, gül gələr.
Azərbaycan deyəndə
Təbim coşar, sel gələr.
Sanma, şöhrət pərdəsi
Ürəyimi kölgələr
Azərbaycan deyəndə.
Gözümdə doğmalaşar
Bütün xalqlar, ölkələr
Azərbaycan deyəndə!**

NƏRİMAN HƏSƏNZADƏ

İSTİQLAL HİMNİ

**Hər millətin, hər torpağın
öz adı var, öz ünvanı.
Yağılara baş əyməyib
Azərbaycan qəhrəmanı.
Vahid Vətən himnimizdi
şəhidlərin axan qanı,
Nəsillərə yadigardı,
zaman yazdı bu dastanı.**

**Üç rəngdədi bayrağımız,
qalxan bayraq enən deyil.
Mərd oğullar dar ayaqda
öz andından dönən deyil.
O torpaq ki, tapdalanır
ayaq altda...Vətən deyil!
O torpaqda bağ becərsən,
ot göyərüb bitən deyil.**

**Ana Kürün, Xan Arazın
böyümüşük laylasına,
Sərvətimiz ayna tutub
göy Xəzərin aynasına.
Dünya baxsın tarix olmuş
Azərbaycan dünyasına,**

Mübarizə zinət verir
ömrün- günün mənasına.
Millətlərə hürriyətdi,
istiqlaldı şüarımız.
Azadlığı, səadəti
qorumaqdı qərarımız.
Azərbaycan- ana torpaq,
qədim Odlar diyarımız!
Yaşadıqca- Vətənimiz,
ölsək- şəhid məzarımız!

MƏMMƏD İSMAYIL

VƏTƏN

Dostu bu dünyada seçib taparlar,
Dost - düşmən seçilər, Vətən seçilməz.
Qayanı yonarlar, dağı çaparlar,
Dağ-qaya kiçilər, Vətən kiçilməz.

Keçər taleyindən, ömründən keçər,
Qovuşmaz karvana, yovuşmaz köçə.
Köçsə, qürbət eldə qəlbinə köçər,
Ağır elli - günlü Vətən köçülməz.

Ürəyin Vətənin önündə zərrə,
Andını dəyişməz qızılla, zərlə.
Vətənin yolunda candan keçərlər,
Keçilməz qaladır, Vətən keçilməz.

Göyləri uludur, Günəşi uca
Yerləri gözünü, könlünü açar,
Ağacı böyüyüb kökündən qaçar-
Ha qaçar, kökündən ayrıla bilməz.
Dost-düşmən seçilər, Vətən seçilməz.
Dağ-qaya kiçilər, Vətən kiçilməz.
Keçilməz qaladır, Vətən keçilməz!!!

İLK BEŞİK, İLK YUVA

İlk beşik, ilk yuva-
ana qucağı;
Övlad bir işıqdır,
ana bir ocaq;
Uzağa düşdünmü, Vətən torpağı
Səni səsləyəcək, haraylayacaq.

Nədir o könlünü oyadan həvəs,
Ömrün ilk baharı yadında varmı?
Ana laylasıyla içirilən səs,
Dünya qayğısıyla unudularmı?!

Kükürəyir köksünün Kür məhəbbəti,
Araz da qəlbinə qan verən damar.
Uzağa düşdünmü, Vətən həsrəti
Yuxunu qaçırar, qəlbinə damar...

Hayanda kəsilib göbəyin sənin,
Hayanda ilk dəfə iməkləmişən,
Kiməsə ilk dəfə « ana » demisən,
Atlanar o yerə ürəyin sənin.

Ulu qalalarım çarpan ürəkmiş,
Sərhəd ayrıcında, qaya başında.
Mən indi bildim ki, necə gərəkmiş
Mənə, ayağıma dəyən daşın da.

Ey Vətən, sevginə sözüm yox sənin,
Sən varsan, dünyada cavan çağım var!
Ey Vətən, ömründə gözüm yox sənin,
Bir qarış yerindən umacağım var!

İlk beşik, ilk yuva - ana qucağı,
Ana bir ocaqdır, övlad bir işıq.
Səni duymaq üçün, Vətən torpağı,
Qoynundan kənara çıxmalıymışıq.

MƏMMƏD ASLAN

VƏTƏN VƏ BİZ

**Uyusan, qürbətəm; qalsan, Vətənəm!
Ananam! Qızınam! Sevgilin mənəm!**

Sən necə qıyırsan dağlansın sinəm?!
Hesab sor düşməndən! Öc al satqından!
Sıyr qeyrətini qılıncək qından!

Axan qanıma bax, kəsilən başa...
Qızmış pələng kimi atıl savaşa!
Ölsən, şərəflə öl, qalsan, ər yaşa!
Duyur sərtliyini dəmir qatından!
Sıyr qeyrətini qılıncək qından!

Sən belə deyildin, bir dön özünə!
Sancıl bayraq kimi dünya üzünə!
Səpilsin çiçəklər, güllər üzünə!
Enmə Koroğlunun şimşək atından!
Sıyr qeyrətini qılıncək qından!

Vətən qovğasına almaçıq get!
Dağ demə, daş demə, çığna da çıx get!
Düşmənin başına ildırım çax get!
Qoy çıxsın oğullar papaq altından!
Sıyr qeyrətini qılıncək qından!

Yetər bu inilti, yetər bu fəryad!
Ağrını, acını bir tərəfə at!
İçində uyuyan qeyrəti oyat!
İlan soydan bəlli, igid zatından;
Sıyr qeyrətini qılıncək qından!

MƏSTAN GÜNƏR

AZƏRBAYCAN

Nüşabə boyludur şüy çinarları,
Dağları Koroğlu abidəsidir.
Oxuyar, səslənər Babək ruhutək,
Bir saza düzsələr, yolları bir- bir.

Küləyi məhəbbət bəstəkarıdır,
Günəşi bənövşə boyunda zərgər.
Dağını, düzünü

yağan yağışı

Oxşayar Natəvan sevgisi qədər.

Elə bil, sevgidən tökülür qarı,

Vurğunluq gətirir könlə dedikə.
Qışda seyrə çıxıb görərsən, dümağ
Çölləri sevgidir göz işlədikə.

Qayanı dağıdıb coşur bulağı,
Laləsi torpağı, daşı əridir.
Ruhu pərdə- pərdə dindirib axan
Çayları Füzuli nəğmələridir.

Bura bu dünyanın Azərbaycanı;
Hər dəfə dərdindən öldüyüm Vətən!
Yazbaşı şumlanmış torpaqlarına
Nəsimi duyğusu səpəcəyəm mən.

Onu dönə- dönə vəsf edəcəyəm,
Hələ nə qədər ki çağlayır səsim.
Onu bir eşq ilə bürümək olmur,
Vətəni böyüksə, şair neyləsin?!

Sağına, soluna daşıb tökülüb
Çiçəkli budağı daşan ağactək.
Kainat ölçülü məhəbbətimi
Azərbaycan qədər böyüdəm gərək.

Sığmır gördüyümüz xəritəsinə,
Bəs hansı xəritə onu əks edir?
Köksümdə ürəyim Azərbaycanın
Əslinə düz gələn xəritəsidir.

MUSA YAQUB

BİR ƏSGƏRİN TANRI DUASI

Ulu Tanrım!
Müqəddəslər müqəddəsi,
bir şərəfli vuruş üçün
Uğur dilə, yol ver mənə!
Babaların cürətini,
qüdrətini al ver mənə,
Düşmənimə hiddətlərin
Hiddətini al ver mənə,
Qanı axsa,
Sən üstəlik qanı ver,
Canım getsə, canımı ver.

Al ruhumu qanadlandır,
Damarımı palıdlandır,
Bədənimi poladlandır.
Kirpiyimi oxa döndər,
Ayağımı
Diyircəkli çarxa döndər.
Qollarımı lülə elə,
Barmağımı güllə elə,
Şər üstümə yeriyəndə,
Düşmən məni hərləyəndə,
Çarpanağa döndər məni.
Qanım axan bir torpağa
Al bayrağa döndər məni.
Zərrə olum, qəlpə olum,
Düşmənimə qoy yenidən
zərbə olum.

Düşmən qaçır,
Avtomatım, açıl, açıl!
İlan kimi mələ görüm,
Sinəmi dürtmələ görüm,
Döşümü yumrula görüm,
Şər yolunu bağla görüm.
Yad ayaqda tapdaq olan
bir torpağın- Qarabağın
qarşısında üzüm qara.
Öz elində yesir olan,
Namərdlərə əsir olan
Anam- bacım, soydaşımın,
Şəhid olan qardaşımın
Qarşısında üzüm qara.
Yox, boğuram öz ahımı...
Ulu Tanrım- Azərbaycan,
Ağ südünü ovcuma sağ,
Öz əlimlə
yuyum qara günahımı.
De doğ mənim sabahımı,
De boğ mənim tamahımı.
Dodağımda bircə kəlmə
«başqa» olsa, «özgə» olsa,
Ürəyimdə bircə qırıq
Titrəyişdən kölgə olsa,
Qorxaqlığım, xəyanətim
olsa əgər,
Demə mənə

Əsgər oğlu, oğul əsgər.
Qorxaq nədi, əsgər nədi,
«bəlkə» nədir, «məgər» nədi.
Ölüm- dirim vuruşunda
İmtahan və sınaq nədi,
Bu ki Vətən yürüşüdü,
Bu ki qeyrət vuruşudu,
Bu ki namus döyüşüdü.
Qurban gedən oğul varsa,
Ana yurdun bu, sabahla
görüşüdü.
Əsgər nədi, qorxaq nədi,
Verdim nədi, torpaq nədi?!
Bu, müqəddəs bir ölümlə
Millətini diriltməkdə,
Bu, səngəri suvarmaqdı,
Bu, torpağı göyərtməkdə,
Qanım vuruş, canım vuruş,
qolum vuruş!
Torpaq nədi, verdim nədi
bircə qarış...
Əsgər nədi, səngər nədi?!
geri nədi?!
Vətən yoxsa, torpaq yoxsa,
Yaşamağın yeri nədi?!
Ulu Tanrım!
Sən şərəfli ölümlərə
öyrət məni.
Sonra, sonra,
Torpağımın sabahında
Öz qanımdan göyərt məni!

Bəlkə də, borcundan çıxmadım, Vətən!
Ömür bahar deyil bir də qayıtsın.
Ölsəm də qoynunda qoy ölüm ki mən,
Çürüyüm, bir ovuc torpağın artsın.

İSA İSMAYILZADƏ

Sən mənim köksümdə çarpan ürəksən,
Mən sənün köksündə - kiçik bir zərrə.

Mənə qanad verən odlu diləksən,
Adına, özünə Vətən deyirəm,
Çölünə, düzünə Vətən deyirəm.

Səni heca - heca oxşayıram mən,
Səni heca - heca əzizləyirəm.
Əlim ürəyimin üstündə hərdən
Şəhərdən - şəhərə gümüş qanadla
Göydə uça - uça əzizləyirəm.

Dağında vüqarlı qartal oluram,
Dünya ayağımın altında qalır...
Səndən uzaqlarda xəyal oluram,
Həsrətdən gözümün kökü saralır.

Görüşə tələsən cavanlar kimi
Saata baxıram qatarlarda mən.
Ən əziz, müqəddəs ünvanlar kimi
Köksümün altında uyuyan Vətən!

Axırsan çay kimi damarlarımda,
Çopur qayana da qaynayır qanı.
Böyükü - kiçikli arzularım da
Adınla bağlıdır, Azərbaycanım!

Sən mənim köksümdə çarpan ürəksən,
Mən sənin köksündə - kiçik bir zərrə.
Mənə qanad verən odlu diləksən,
Adına, özünə Vətən deyirəm,
Çölünə, düzünə Vətən deyirəm...

NÜSRƏT KƏSƏMƏNLİ

VƏTƏN

Anaların torpağı sulayan
tərini sevdim,
Göy qurşağı kimi əlvən
yerini sevdim;
Acını, şirini seçə bilmədim,
Arazından içə bilmədim,
Körpüsündən keçə bilmədim,
Dəli kimi vuruldum,

Dəli Kürünü sevdim, Vətən!

**Burnu titrəyən dovşanını,
Bənövşəni, yovşanını,
Qoruqda mələyən ceyranını,
Sümbülünü, reyhanını,
Bahar mücdəli qaranquşunu,
Anaların**

«Daşa dönəsən!»- deyib

**Heykəl arzulayan qarğışını;
Quruca daşını,
Torpağının hər qarışını,
Evini- eşiyni,
Soba yanında xumarlanan pişiyini,
Qəfəsdəki şirini sevdim, Vətən!
Gözəлиндən, göyçəyindən
Birinə könül verdim,
Birini sevdim, Vətən!**

**Çiçəyini, gülünü sevdim, Vətən,
Obanı, elini sevdim, Vətən,
Yağışına çətir tutmadım,
Leysanını, selini sevdim, Vətən!
Dənizində üzə bilmədim,**

vuruldum maviliyinə,

**Çaylarını, gölünü sevdim, Vətən!
Meşələrin fikrim kimi qarışıq,
Zirvələrə gedən cığırın dolaşığı,
Ütülü düzlərini,**

qırçın çölünü sevdim, Vətən!

**Düşməninə «yan» - deyən,
Dostlarına «can» - deyən,
«Anam Azərbaycan»,- deyən
Dilini sevdim, Vətən!..**

SABİR RÜSTƏMXANLI

RUHUMUZ SƏRHƏDSİZ OLDUĞU ÜÇÜN

**Bu Vətən deyilən dünyam sirlidi,
Bir paytaxtı sevinc, bir paytaxtı qəm.
Bu Vətən torpağı çox qəribədi,
Hələ sərhəddini tapa bilmirəm.**

Arzu da beləcə sərhədsiz olur
Ümman da beləcə, göy də beləcə.
Ruhumuz sərhədsiz olduğu üçün
Payımız gəlibdi göydən beləcə.

Belə sonsuzluğun sonsuz qayğısı...
Bəlkə də, taleyim düz eləməyir.
Mənə yurdumuzun son sahilinə
Yetməyə bir ömür bəs eləməyir.

Dünyanın köksündən bir ümman axır,
Yayılr qolları, dəyişir adı.
Yolları Şərurda dayanan xalqın
Qəlbinin paytaxtı Kərbəladadı*.
Dərbənd qəbristanı özündən böyük,
Müdrək babamıza dayanacaqdır...
Bir gün Dədəm Qorqud mənə işimcə
Təzə ad verməyə oyanacaqdır!

« İrəvan çuxuru » alışır sazda,
Sinəmə sıxmağa « Göyçə gölüm » var.
Dağların başında Ələsgər kimi
Bizdən uzaq düşmüş bir küsülüm var.

Gəzəm oba - oba Qarayazını,
Süleyman saz çala, ağlayam zar -zar.
Hərəsi yurdumun bir paytaxtıdı
Borçalı elində tutqun analar!

Hardan tapacaqsan sərhədlərini,
Əmrahın sazından keçirsə əgər.
Dərbənddə Pərvanə adlanan qızın
Çağlayan gözündən keçirsə əgər.
Qitələr dolanan didərginlərin
Yolundan, izindən keçirsə əgər.
O şəkər dillərin belini qıran
Şəhriyar sözündən keçirsə əgər.
Şumerdən adlayan on min il yaşlı
Ölümsüz bir dilin söz qatlarında
« Nənə » kəlməsindən keçirsə əgər...

Arzu da beləcə sərhədsiz olur,
Ümman da beləcə, göy də beləcə.
Ruhumuz sərhədsiz olduğu üçün

Payımız gəlibdi göydən beləcə...

*Füzulinin qəbri nəzərdə tutulur

SƏYAVUŞ SƏRXANLI

VƏTƏN NƏĞMƏSİ

**Kəçdim çadır- çadır obalarından,
Yolundan, düzündən doymaq çətindir.
Ömrə işıq səpər
Nə tar, nə kaman,
Oxut dərələri,
Daşları dindir!**

**Yer qədər, göy qədər uludur Vətən,
Hərdən kainatla o tən görünər.
Bütün yer üzünü dolasam da mən,
Yenə ürəyimdən Vətən görünər.**

**Onsuz nəğmələrim düşərdi oda,
Onsuz daş olardı sinəmdə ürək.
Onsuz boş qalardı bir yer dünyada
Döyüşdə vurulan əsgər yeritək!**

**Odur işıqladan mənim fikrimi,
Həyatın dadı var, duzu var onda.
Odur gecə- gündüz bir tonqal kimi
Yanıb dörd yanına işıq salan da!**

**Bizim obaların
Şeri, bayatısı, toyu- mağarı
Vətəndir mənə.
Bizim babaların
Kövrək xatirəsi, çırağ ağılı
Vətəndir mənə.
Qarı nənələrin dolu sinəsi,
Gecəni gündüzə qatan nağılı
Vətəndir mənə...**

**Vətən... Sərhədləri ürəyimdədir,
Onun yollarıdır mənim qollarım.
Elləri, kəndləri ürəyimdədir,
Mənim qollarımdır onun yolları.**

**Keçsəm neçə eli, neçə ölkəni,
Dolaşsam dünyanın harasını mən,
Dalımcə boylanan bir ana kimi
Yollar ayrıcında dayanar Vətən!**

HAFİZ BAXIŞ

AZƏRBAYCAN OĞLUYAM

**Uzaq - uzaq ellərdə adım var, ünvanım var,
Dastanlara sığmayan şöhrətim var, şanıam var.
Qəhrəmanlar içində neçə qəhrəmanım var.
Cavanşirəm, Babəkəm, Nəbiyəm, Koroğluyam-
Azərbaycan oğluyam...**

**Nizamilər övladı, Nəsimilər nəsliyəm,
Yurdum Odlar yurduudur, atəş, od nəfəsliyəm.
Təbiətim belədir toy- bayram həvəsliyəm,
Ürəyi dost soraqlı, süfrəsi qonaqlıyam-
Azərbaycan oğluyam.**

**Göy göl dərin düşüncəm, Dəlidağ vüqarımdır,
Kür, Araz coşqun qanıam, Xəzər şah damarımdır.
Can dərmanı istəsən, istə, ey dost, varımdır.
Torpağım bol, suyum bol, aranlıyam, dağlıyam-
Azərbaycan oğluyam.**

**Vətən olub əzəldən söhbətim də, sözüm də,
Vətənlə ucalırıq övladım da, özüm də,
Qoy dünya başdan - başa cənnət olsun gözümdə.
Ürəyimlə, qanımla bu torpağa bağlıyam-
Azərbaycan oğluyam!**

ÇİNGİZ ƏLİOĞLU

AND

**Yaylıqları bayraq olan Vətənim!
Anaların pak südünə and olsun!
Bayraqları torpaq olan Vətənim,
Torpağının boz külünə and olsun!
Hər qarış yerinçün candan keçərik,**

Qanıçən deyilik, düşmən qanını
Su yerinə şərbət sanıb içərik!
Yaylıqları bayraq olan Vətənim!
O ağaran dan yerindən hərəməz
Əynimizə ağ bir kəfən biçərik!
Anaların göz yaşına and olsun!
Bellərini kədər bükmüş o azman
Babaların ağ başına and olsun!
Yerdə qalmaz bu al qanın ləkəsi.
Qalsa əgər tutsun bizi qoy sən
Verdiyin o duz- çörəyin tikəsi!
Yaylıqları bayraq olan Vətənim!
Sən ağlama, sən ağlasan, yanacaq,
Qovrulacaq bax bu canım, bu tənim!
Oğulların divar- divar, min- mindir,
Lazım gəlsə, bundan belə damarda
Axan qanın hər giləsi sənindir.
Sənindir bax, bu döyünən ürəklər,
Amal da sən, arzu da sən, şərəf sən,
Səninkidir bu muradlar, diləklər!
Biz getsək də, bu dünyada sən yaşa.
Adımız adınla çəkilsin qoşa.
Yaylıqları bayraq olan Vətənim,
Bayraqları torpaq olan Vətənim...

ZƏLİMXAN YAQUB

AND YERİMİZ

Vətən- bizim qibləmiz,
Vətən eşqi- şahımız.
Unutsaq bu hikməti,
Yuyulmaz günahımız.

Qar oldu, ayaz oldu,
Gah qış, gah da yaz oldu.
Qılınc oldu, saz oldu
Ən kəskin silahımız.

Getsin duman - çənımız,
Sünbüllənsin dənımız.
İtməsin dənənımız,

Batmasın sabahımız.

**Göydədi sönməz işıq,
Göydədi yar - yaraşıq.
Göylərə bağlanmışıq,
Yerdə qalmaz ahımız.**

**Bir arzunun şamıyıq,
Bir sevginin camıyıq,
Biz allah adamıyıq,
Eşidər Allahımız.**

**Gəz, dolan, baxdıqca bax,
Nə çox dünyada torpaq.
Azərbaycandır ancaq
Andımız, «vallah» ımız!**

ORDUM VARSA, YURDUM VAR

**Mənə ordu gərəkdir, xəstəyə dərman kimi,
Mənə ordu gərəkdir, nəfəs kimi, can kimi.
Mənə ordu gərəkdir, sarsılmaz cahən kimi.
Ordum varsa, yurdum var,
Ordum yoxsa, yurdum yox!**

**Düşmənin yuvasını əlimlə pozmalıyam.
Səngəri dırnağımla, dişimlə qazmalıyam.
Tarixi qələmlə yox, qanımla yazmalıyam,
Ordum varsa, yurdum var,
Ordum yoxsa, yurdum yox!**

**Gözlər od, əllər silah, canlar sipər olmalı,
Kirpiyimiz sıxılmış yurda çəpər olmalı,
Damarda qan coşmalı, canda təpər olmalı,
Ordum varsa, yurdum var,
Ordum yoxsa, yurdum yox!**

**Bizə od vuranları yandırır- yaxan gərək.
Torpağı gözümüz tək qoruyub baxan gərək
Qəzəb dolu tufəngəm, çaxmağı çaxan gərək
Ordum varsa, yurdum var,
Ordum yoxsa, yurdum yox!**

**Torpağa sahib olub yer üstə yerləşməsək,
Bir canda, bir ürəkdə, bir ruhda birləşməsək,
Millətin taleyini dürüst fikirləşməsək,
Özgələrdən bizlərə dırnaq qədər yardım yox.
Ordum varsa, yurdum var,
Ordum yoxsa, yurdum yox!**

**İnamsız bir qartalın qanadları gərilməz,
Döyüşsüz azadlığın meyvələri dərilməz,
Şəhidsiz bir millətin vətən ruhu dirilməz,
Oğullar ola- ola, necə deyim mərdim yox.
Ordum varsa, yurdum var,
Ordum yoxsa, yurdum yox!**

**Nə tanrıdan əl üzüb, nə haqdan küsmək gərək,
Qaniçən yağılarla hesabı kəsmək gərək,
Vətənin hər daşının üstündə əsmək gərək,
Bu gün desəm gec olur, bu an tələsmək gərək.
Bu gün mənim həyatda bundan böyük dərdim yox.
Ordum varsa, yurdum var,
Ordum yoxsa, yurdum yox!**

ƏSGƏR QARDAŞIMA MƏKTUB

**Arxaya çəkilsən, arxa - uçurum,
Kənar da dayansan, kənar - ölümdü.
Kişinin qeyrəti coşar - qələbə,
Kişinin vüqarı sınar - ölümdü!**

**Yurdun iti hürməz, atı kişnəməz,
Keşikdə igidi, əri yoxdusa.
Torpağın altında rahat yatammaz,
Torpağın üstündə yeri yoxdusa!**

**Unutma amansız bir həqiqəti:
Vətəndaş yoxdusa, Vətən də yoxdur.
Torpaq olmayanda, daş olmayanda
Köklü ağac olub bitən də yoxdur!**

**Yadların yeminə, suyuna döndük,
İçilə - içilə gedirik elə.
Böyüyə - böyüyə tarixə gəldik,**

Kiçilə - kiçilə gedirik elə!

**Tüstü burum - burum yüksəlir göyə,
Duman içindədir Azərbaycanım.
Şübhələr, gümanlar yedi, doğradı,
Güman içindədir Azərbaycanım!**

**Özün qaz səngəri, özün aç yolu,
Dumandan, gümandan çıxart milləti!
Ən güclü ordunun zərbəsinə dön,
Ən ağır zamandan çıxart milləti!**

**Qələbə pay deyil, hədiyyə kimi
Gətirib hardansa verələr sənə.
Özün qazanmasan, lənət oxuyar
Bu dağlar, bu düzlər, dərələr sənə!**

**Güvənə bilməsən öz qüdrətinə,
Oyuncaq əllərdə oyun olarsan.
Ordunun içində məğrur bir kişi,
Sürünün içində qoyun olarsan!**

**Gördük qazancını qoyun olmağın,
Mən bu gün möhtacam şir oğlu şirə.
Torpağı silkələ, göyü parçala,
Döndər məmləkəti ocağa, pirə!**

**Zaman göstərəcək öz aynasında,
Neylədi, kim hansı tərəfə döndü.
Kim xalqı tapşırdı şərəfsizlərə,
Kim xalqın yolunda şərəfə döndü!**

**Mənim şah damarım, mənim sağ gözüm,
Mənim dağ tərəfim sən olmalısən.
Millət taleyini tapşırıb sənə,
Ən böyük şərəfim sən olmalısən!**

**Satqına, alçağa, xainə, dönsən,
Düşmənin oxuna, yayına dönsən,
İblisin, şeytanın tayına dönsən,
Sən də qurtarmasan Vətəni dardan,
«Yoxdur umacağım pərvərdigardan!!!»***

***Misra Səməd Vurğunundur**

DİLSUZ MUSTAFAYEV

BURA VƏTƏNDİ

**Bura Vətəndi,
Gülü bitəndi.
Əlim çatandı,
Ünüm yetəndi-
Bura Vətəndi.**

**Kəpəz ucadı,
Yolu xalçadı,
Gülü qönçədi.
Gedən gözəlin
Eli Gəncədi.**

**Bura Arazdı,
Suyu dayazdı:
Gəməm buz tutur,
Neylim ayazdı,
Leylim ayazdı.**

**Bu el Şuşadı,
Gözəl Şuşadı.
Üzmə gülünü,
Gülü qoşadı-
Gözəl Şuşadı.**

**Bu el Şəkidi,
Gözəl Şəkidi.
Yenə dünyadan
Əzəl Şəkidi,
Gözəl Şəkidi.**

**Bura Vətəndi,
Gülü bitəndi.
Əlim çatandı,
Ünüm yetəndi-
Bura Vətəndi.**

ELDAR BAXIŞ

BU TORPAQ

Dərəsi dərə deyil,
10000-100000 ölçülü
qaloşdu,
dağı dağ deyil,
papaqdı;
bu torpaq ki var
ayağımızın altında
bu torpaq zor torpaqdı!
Min ildi,
Milyon ildi,
gözümüzü dikmişik
bu torpaq ki var
ayağımızın altında
bu torpağın ayın- oyununa.
Biz heç,
biz adamıq,-
məni o yandırır ki,
bu torpaq ki var
ayağımızın altında
bu torpaq iti də,
pişiyi də mindirib boynuna.
Allahın iti,
allahın pişiyi
iki yox,
dörd ayağını dirəyib bir
başmağa,
başlayıb
bu torpağın üstündə
yeməyə, içməyə, gəzməyə-
əməlli- başlı yaşamağa.
Toyuğa tolamazdı atırlar,-
toyuğu tutmur,
dəyir bu torpağa.
Ağ atdı
qarnına arpa istəyəndə
ayağını döyür bu torpağa.
Bu torpağın üstündə
Gündoğan Günbatana,
Günbatan Gündoğana
qoşun gedir.

Bu torpağın üstündə
ot bitir,
traktor işləyir,
maşın gedir.
Dərəsi dərə deyil,
10000-100000 ölçülü
qaloşdu,
dağı dağ deyil,
papaqdı;
Torpaq haqqı,
bu torpaq ki, var
ayağımızın altında
bu torpaq
zor torpaqdı!

AĞAMALI SADIQ ƏFƏNDİ

BU VƏTƏN MƏNİM ANAMDİ

Bu Vətən mənim anamdı,
Ana balasına qiymaz,
Ana balasından doymaz,
Qoynunda qəbir yerim var.
Qəbrimi yadlara qiymaz,
Bu Vətən miənim anamdı.

Bu Vətən mənim anamdı,
Anamı özüm saxlaram.
Ağlama, qardaş, ağlama,
Anamı özüm ağlaram:
Mənim özümə nolub ki?
Qara gözümə nolub ki?

Bu Vətən mənim anamdı,
Qoy anam saxlasın məni.
Ağlama, qardaş, ağlama,
Qoy anam ağlasın məni:
Mənim anama nolub ki?

OFELYA BABAYEVA

AZƏRBAYCAN

Azərbaycan! Yanar odum, gur ocağım,
Şəfəq payım, işıq selim, nur ocağım.
Bol çörəklim, xoş diləklim, ömrüm, günüm,
Tarixlərdən eşidilən səsim, ünüm.
Tunc biləkli, gen sinəli nər igidim,
Müdrək babam, Qorqud dədəm, ər öyüdüm.
Al- qırmızı lalələrin- qızıl qanım,
Sənsiz məgər ötüşərmə bircə anım?
Gözəllərin gül bənizi dağ laləsi,
Göy dənizdə qağayılar gül haləsi,
Sevənlərin diləyimi buz bulaqlar?
Öpər büllur sularını gül dodaqlar.
Darıxanda rahatlığım, dəyanətim,
Seviləndə eşqim, sevgim, sədaqətim.
Çətin anda həm köməyim, həm dayağım,
Zülmətləri yarıb gələn gur mayağım.
Zirvəsinə əl çatmayan uca dağım,
Min ətirli bar yetirən bağçam, bağım,
Xoş taleyim, şirin arzum, dadım, duzum.
Kainata nur çiləyən dan ulduzum.

RƏFİQƏ HÜSEYNOVA

AZƏRBAYCANIM

Zirvələrə ucalıb,
Gördüm necə qocalıb,
Söhbətli - sözlü dağlar,
Cığırılı - izli dağlar.
Dedim burda dayanım,
Bir də seyrinə dalım,
Sənsən mənim hayanım,
Azərbaycanım!

Xəzərimlə görüşdüm,
Şiltaq sular gülüşdü,
Əllərimdən sürüşdü,
Ləpə dənizə düşdü.
Xəzər istəkli canım,
Gen sinəli cavanım,
Azərbaycanım!

Düzlərini dolaşdım,

Gül ətrinə bulaşdım,
Əyildim ki, öpəm mən
Çiçəklərin gözündən.
Az qala alışmışdım
Lalələrin közündən.
Gözəllikdir dörd yanımla,
Sən gözəllik sultanım -
Azərbaycanım!

RAMİZ DUYĞUN

TƏKİ VƏTƏN YAŞASIN!

(ixtisarla)

Biz yaşamasaq olar,
Təki Vətən yaşasın!
Yaşamayanda nolar?
Təki Vətən yaşasın!

Rəngi- ruhu solmasın,
Gözləri də dolmasın,
Onun uca başından
Bir tel əskik olmasın,
Təki Vətən yaşasın!

Odur arzu, kamımız,
Sarayımız, damımız,
Ona qurban hamımız,
Təki Vətən yaşasın!

Dağ - daşından güc alsın.
Göy tağından bürc alsın.
Təpəsi, təpəciyi
Dağlar kimi ucalsın,
Təki Vətən Yaşasın!

Soyu, soyadı olsun,
Gözəl həyatı olsun.
Qoy ömrümüz uğrunda
Bir bənd bayatı olsun,
Təki Vətən yaşasın!

Acı, şirin, duzluyuq,

Çiçəyi, kol- kosuyuq.
Ayağının tozuyuq
Təki Vətən Yaşasın!

Qartalları şığısın
Şimşəkləri şaxısın.
Qarabağın uğrunda
Qanımız seltək axsın,
Təki Vətən yaşasın!

Üfüqləri sökülü,
Qızılgülə bükülü...
Çalxansın Dəli Kürü,
Ləpələnsin Göy gölü,
Təki Vətən Yaşasın!

Sinəsindəki sızacaq,
Dodağındakı neyik.
Bu tayında quzeyik,
O tayında güneyik,
Axı, biz kimik, nəyik?
Təki Vətən yaşasın!
Azərbaycan yaşasın!

MƏMMƏD İLQAR

Vətən, başa çox iş gələr,
Baş əymə, başın sağ olsun.
Biz ölməyə doğruluruq,
Torpağın, daşın sağ olsun.

Neçə cəfakeşin qalır,
Bir evdən bir qoşun qalır.
Beşin ölsə, beşin qalır,
O qalan beşin sağ olsun.

Çat verir, çatlayır dözüm,
Sən çatlama, canım - gözüm,
Bizi ağlamağa gözün,
Bir də göz yaşın sağ olsun.

ƏCDƏR OL

AZƏRBAYCAN

**Mənim əziz Vətənim,
Ruhum, canım və tənim,
Qüdrətə bax adında!
Hikmətə bax adında!
Deyim nəsən?- Xəzinə!
Baxıb nurlu üzünə,
Aranına, dağına,
Gözəl Qarabağına,
Ad qoyub, «can» deyiblər,
«Azərbaycan» deyiblər!**

**Səni Vətən seçənlər,
Adına and içənlər,
Çinarına «xan» dedi.
Dağına «sultan» dedi.
Lap işi qan olan da,
Yolunda qurban dedi.
Canında can olan da,
Yarımcan da «can» dedi.
Mən də «can- can» deyirəm.
«Azərbaycan» deyirəm.
«Azərbay» deyilincə,
Düşmənlər də «can» deyər.
Dönük çıxıb, gözündən
Düşənlər də «can» deyər.
«Can» deyər qan- qan deyən,
Hər «Azərbaycan» deyən.
Dünyadan doymayan da,
Canına qiyməyən da,
Tək sənə «can» deyəcək.
«Azərbaycan» deyəcək.**

**Mənim Azərbaycanım,
Adının da «can»ı var.
Könlümün nə qorxusu,
Nə də həyəcanı var.
Bilməyən bilə bilməz,
Bu Vətən ölə bilməz,
Niyə?
Nədən?**

Nə üçün?
Çünki tükənməz gücün,
Hamı sənə «can» deyir,
«Can Azərbaycan» deyir.

İSTİQLAL

Ey, salam tək hamıya söylədiyim, İstiqlal!
Rəngini yaxşı ayırd eylədiyim, İstiqlal!

Tən gəlir qan çeşidim bayrağımın
al qanına,
Nə yapar cansız ölüm məsləkinin qəltanına,
Döşümü qalxan edib girdim onun meydanına,
Öz içimdən doğulub etdi zühur İstiqlal!
Sözdə iş, işdə qürur, mənəcə, budur İstiqlal!

Onu biz gözləmədik, həm də can atdıq hey ona,
Başını hifz edənə söyləmişik baş əy ona,
Can atıb Kürlə Araz, mavi Xəzər, yer-göy ona,
Ey Yanardağda yanan məşəlimiz İstiqlal!
Ey Qobustanda donan heykəlimiz İstiqlal!

Deyirəm həm yaxına, həm uzağa, həm özümə,
Vermərəm əldən onu, diqqət elə son sözümə,
Amma ortaq edərəm Zəncanıma, Təbrizimə,
Adlasın qoy Arazı sürgün olan İstiqlal!
Dayağım, Ərkim olan, görküm olan İstiqlal!

Vurnuxur düşmənimiz lal kimidir,
kar kimidir,
Seçmir üç rəngini bayraqlarımın,
kor kimidir,
Şanlıdır keçmişimiz-
İyirmi yanvar kimidir,
Ey şəhid oğlu şəhid, ey dirimiz İstiqlal!
Qəhrəmanlıq işimiz, iksirimiz İstiqlal!

Necə ki, güclülərin hiyləsi var,
hikkəsi var,
Bu gözəl məmləkətin can kimi təhlükəsi var,
Çox da dünyanın, əzizim,
quru bir haqq səsi var,

**Millidir, milli olub, milli olar İstiqlal!
Söz deyil, söz eləsən, sözdə qalar İstiqlal!**

**Vətəni hürr olanın fikri, sözü hürr olacaq,
Özünü hürr edənin oğlu, qızı hürr olacaq,
Ən azı şax gəzəcək, lap ən azı hürr olacaq,
Söyləyim mənmi daha neyləyəcək İstiqlal?!
Əcdər Oldum, bizi biz eyləyəcək İstiqlal!**

OXŞAMA

**Mən
yarıdım,
yarımadım,
Vətənimi
qarğımadım,
Ona heç nə
sırımadım,
Tək özümü
qorumadım,
Köküm varmış,
qurumadım.
«Vətən» dedim,
Vətən, Vətən!**

**Dolaşdıqca
addım- addım,
Baxdım ona
maddım- maddım.
Havasını
uddum,
uddum,
Dadmalısın
dadım,
daddım.
Necə şaddım,
Necə şaddım,
«Vətən» dedim,
Vətən, Vətən!**

**Onu çox da
şişirtməyin,
Kiçik deyil,
kiçiltməyin,**

Hər yetəni
eşitməyin,
Yuvamızı
üşütməyin,
Zirvədəyəm,
düşürtməyin.
«Vətən» dedim,
Vətən, Vətən!

Öz imzamdır,
öz qolumdur,
Bayrağında
üç yolumdur,
Addımbaşı
parolumdur,
«Sağ ol» umdur,
«Var ol» umdur,
Hər nədirsə,
qəbulumdur.
«Vətən» dedim,
Vətən, Vətən!

Yağısı çox
çətinlikdir.
Kimə nə var,
bu, mənlikdir.
Ruhum şəhli
çəmənlikdir.
heyim, gücüm
Vətənlikdir.
Bələklikdir,
kəfənlikdir,
«Vətən» dedim
Vətən, Vətən!

RÜSTƏM BEHRUDİ

YURD YERİMİZ

Qarşı yatan qara dağı yaylağım,
Düzənləri, ormanları oylağım,
Əyilməyən çinarları bayrağım - Vətən!

Bir gör sevgim təzədimi, tərdimi?
Hər doğulan oğuldumu, ərdimi?!
Daşlarına yazdım min il dərdimi-Vətən!

Ağ alımda Araz qara yazıdı,
Varaq, yol uzaqdı - qar yazıdı
Kərkükdü, Göyçədi, Qarayazıdı - Vətən!

Hər ağrılar, hər acılar ötəndi,
Əl uzatsam, Ərzuruma yetəndi,
...Füzulinin məzarı da Vətəndi, Vətən!

Vardım sona, « Ya bütövlük, ya qandı »,
Zahim dostlar qəbul edin bu andı.
Qara başım bu yol üstə qurbandı-Vətən!

NİZAMİ AYDIN

ƏSL ƏSGƏR*

Heç özü də bilmədən
əsl əsgər
bircə güllə atılsa da
düşmən tərəfindən,
qurtara bilməyir güllədən...
bircə döyüş də olmur
əsl əsgərlər ölmədən.

Elə döyüş də olmur
Yaralı əsgərlər
Bayraq kimi
enməsin atlardan.
Atlar inciməsin otlardan,
otlar atlardan.
Sonuncu davada
gözləri açıq ölməsin sonuncu əsgər.

Sonuncu səngərdə
Bayraq kimi
Qaldırılmasın Vətən torpağı.
Şəhidlərin öldüyü gün
uşaqlıq şəkli
tapılmasın cibindən...

Heç özü də bilmədən
əsl əsgər
qurtula bilməyir güllədən.

*ilk baxışda bu şer mövzunu tam əhatə etməyən kimi görsənir.
Amma Qarabağ uğrunda döyüşlərdə «əsl əsgər» kimi
qəhrəmancasına
həlak olan, ölümü ilə ən gözəl şerini yazan Nizami Aydının
(həmçinin Ülvi
Bünyadzadənin və Alı Mustafayevin) adı bu topluda olmasaydı,
mən özümü
narahat və toplunu yarımçıq hesab edərdim.

(Tərtibçi)

ÜLVİ BÜNYADZADƏ

VƏTƏN ÜÇÜN ÖLMƏLİYİK

Biz öz ömür sazımızda
« Dilqəmi »ni bilməliyik.
Leylimizin ürəyini
Məcnun kimi sevməliyik.

Bisutunu biz də yaraq,
Çənsiz Çənlibellər quraq.
Sazımızda ağlayaraq
Biz həyatda gülməliyik.

Döyüşlərdə yoğrulmuşuq,
Gələcəyə qaranquşuq.
Həyat üçün doğulmuşuq,
Vətən üçün ölməliyik!

ALI MUSTAFAYEV

OĞLUM TOĞRULA

Məndən sənə nə var qalar, nə dövlət,

Sənin dövlətindi, varındı Vətən.
Qeyrətindən Xan Beyrəyin, Babəkin
Başına tac qoydu, barındı Vətən.

Varlığımız, ağ günümüz Vətəndi,
Vətənsizlər gəldi- gedər, itəndi,
Vətən bizə xoş laylalar ötəndi,
Atandı, anandı, yarındı Vətən.

Vətənsiz yağılar tapdalar bizi,
Silinər dünyadan xalqımızın izi,
Qaytar yağılardan, qaytar Təbrizi,
Namusun, qeyrətin, arındı Vətən.

Bu otaq, bu işıq, bu beşik, bu süd,
Anan çəkən zəhmət, mən verən öyüd,
Bu əbədi sevgi, əbədi ümid,
Dar gündə köməyin- karındı Vətən.

Mən qələm götürdüm, sən qılınc götür,
Sərhədə dönməsin Araz kimi Kür,
Bu torpaq böyükdür, bu xalq böyükdür,
Hələ oğulların varındı, Vətən!

GÜLBALA MEHDİ

QARIŞQA AĞRISI

(ixtisarla)

Vətən, bizə gəlsin sənə gələn dərd,
Bir dərd ki səninlə bağlı - şirindir.
Yük çəkən qarışqa ağrısı qədər
Adınla çəkilən ağrı şirindir.

Qanlı köynəyimiz gəlsə də bir gün,
Başını uca tut, ağlama, Vətən.
Qıy çək, anaların dilindən ağrı,
Gəlinlərin qara telindən ağrı,
Babək oğulların qolundan ağrı,
Təkcə torpağından ağrıma, Vətən!

Təkcə torpağından ağrıma, Vətən!

Torpağı ağrıyan, daşı ağrıyan
Bir yurdun oğulu oğul sayılmaz.
Ağrı yaddaşını alar torpağın,
Torpaq doğmasını yaddan ayırmaz.

Hər yetən çiyinini verməz ağrına,
Zərif çiyinlərdə daşdır o ağrı.
Kiminin çiyində kök atdı, bitdi
Kiminin çiyindən düşdü o ağrı.

Bir gilə göz yaşı and yerimizdir,
Bir gilə göz yaşı qurumaz, solmaz.
Qollar ağrısını çəksə torpağın,
Gözləri örtəndə ağrısı qalmaz...

Vətən, bizə gəlsin sənə gələn dərd,
Bir dərd ki sənənlə bağlı - şirindir.
Yük çəkən qarışqa ağrısı qədər
Adınla çəkilən ağrı şirindir.

TORPAQ DÖNÜB VƏTƏN OLUR

Məsləki var bu torpağın...
Neçə oğul
Öz ömründən körpü salıb,
O məsləkə yol veribdir.
Koroğludan qılınc alıb,
Babək ona qol veribdir!
Özü ilə babaların
İnadını daşıyıb o.
Son ayaqda
Nəsiminin
Ölümüylə vuruşubdur,
Ömrü ilə yaşayıb o!
Məslək yoxsa,
Torpaq adi torpaq olur.
Əcnəbilər ayağında tapdaq olur.
Məsləki var bu torpağın
Güvənibdir iğidlərin sinəsinə.
Torpağa bax!-
Hər addımı sinə- sinə!..
Ölənə bax!-

heykəl olub,

inam olub,
inad olub,
Bu torpaqdan qalxıb yenə!..
Məsləki var bu torpağın.
Bəlkə, elə buna görə
məhəbbəti
Qəlbimizə axıb dolub.
Dağı- daşı çiçək açıb,
çəmən olub.
Torpaq dönüb sevgi olub,
ana olub,
Vətən olub.
Özümüzlə
Dönüb bir can olub torpaq.
Bizim üçün
AZƏRBAYCAN olub torpaq.

SABİR SARVAN

QAN

Qana bələyirlər bizim elləri,
Qan deyir torpağı, daşı Vətənin.
Üzündə - gözündə qəm yuvalanıb,
Çəkir qovğaları başı Vətənin.

Şeytan ocağına, şər ocağına
Bəlli yelpiklərin küləyi gəlir.
Susuram, köksümü deşir ürəyim,
Dinirəm, ağızımdan qan iyi gəlir.

Bu yurd neçə dəfə qana çəkilib,
Quruyan dəniztək sinib özünə.
Axtarsan Vətənin sərhədlərini,
Düş tarix boyunca qanın izinə.

Torpağı bölündü yağlı tikətək,
Bu millət içindən sındı beləcə.
Hər gedən gecədə bir itiyi var,
Hər gələn səhəri qandı beləcə.

Gərək qan bağlaya şairin sözü,
Şair əllərini qandan gen tutub.

**Gör hansı zamandı, gör hansı vaxtdı,
Mən qana çapıram, məni qan tutub.**

AYAZ ARABAÇI

SƏNƏ AND İÇİRƏM, VƏTƏN TORPAĞI

**Eşqin qürub yeri, eşqin dan yeri,
Eşqin ürəyimin qan daman yeri,
Eşqin səcdə yerim, and- aman yerim,
Sənə and içirəm, Vətən torpağı.**

**Bu ürək yolunda bir sarı simsə,
Özgə bir havada çalmadı kimsə!
Harda duz- çörəyə and içirəmsə,
Sənə and içirəm, Vətən torpağı.**

**Azdım dumanda da, azdım çəndə də,
Sönməz ilhamın var bil ki, məndə də.
Sənə əyilirəm, əyiləndə də.
Sənə and içirəm, Vətən torpağı.**

**Adın var hər dürlü sözümdən qabaq
Nurlu çeşmələrin gözümdən qabaq!
Sənə and içirəm özümdən qabaq,
Sənə and içirəm, Vətən torpağı.**

BAYRAQLARI BAYRAQ YAPAN ÜSTÜNDƏKİ QANDIR

ƏHMƏD CAVAD

AL BAYRAĞA

**Gül rəngində bir yarpağın
Ortasında bir hilal.
Ey al bayraq, sənin rəngin
Söylə, neyçün böylə al?**

Hakim olub bir torpağa,

Ona etmək böylə naz;
Səndən başqa bir gözələ
Söylə, neyçün yaraşmaz?

Bu bənzəyiş nədən, gözüm,
Şəhidlərin qanına?!
Uğrunda can verənlər
Neyçün qıyar canına?!

Yol üstündə dərdli ninni
Görür səni ağlamaz.
Sən öylə bir şersən ki,
Sevməyənlər anlamaz!

Ey sevgili bayrağımın
O dalğalı duruşu.
Sandım salam rəsmi sənə
Buludların yürüşü!

Sən ey hilal, al qoynuna,
Aldın göydən ulduzu.
Məftun etdin sən kəndinə
Ən sevdalı bir qızı!

ÇIRPINIRDIN QARA DƏNİZ

Çırpınırdın Qara dəniz
Baxıb Türkün bayrağına!
«Ah!..» deyərdin, heç ölməzdim
Düşə bilsəm ayağına!

Ayrı düşmüş dost elindən,
İllər var ki, çarpar sinən!..
Vəfahdır gəldi, gedən,
Yol ver Türkün bayrağına!

İncilər tök, gəl yoluna
Sırmalar səp sağ, soluna!
Fırtınalar dursun yana,
Salam Türkün bayrağına!

«Həmidiyyə» o Türk qanı!
Heç birinin bitməz şanı!

**«Kazbek» olsun ilk qurbanı!
Heyran Türkün bayrağına!**

**Dost elindən əsən yellər,
Bana şer, salam söylər!
Olsun bizim bütün ellər
Qurban Türkün bayrağına!
Yol ver Türkün bayrağına!!**

CƏFƏR CABBARLI

AZƏRBAYCAN BAYRAĞINA

**Buraxınız seyr edəyim, düşünəyim, oxşayayım
Şu sevimli üç boyalı, üç mənalı bayrağı!
Mələklərin qanadımı üzərimə kölgə salan!?
Nə imiş bu, aman allah! Od yurdunun yarpağı!
Göy yarpaqlar, al çiçəklər, yaşıl otlar topasını!?
Xayır, xayır! Çiçək solur, otlar yerdə tapdanır,
Fəqət bizim bayrağımız ucaları pək sevir,
Ulduzlardan, hilaldan da yüksəklərdə fırlanır...
Bu görünüş bir ananın şəfqətinə oxşayır,
Düşündükcə duyduqlarımı, vicdanımı oxşayır.
 Bu ay- ulduz, boyaların qurultayı nə demək!?
 Bizcə, böylə söyləmək:
Şu göy boya göy moğoldan qalma bir türk nişanı,
 Bir türk oğlu olmalı!
Yaşıl boya islamlığın sarsılmayan imanını,
 Ürəklərə dolmalı!
Şu al boya azadlığın, təcəddüdün fərmanı,
 Mədəniyyət bulmalı.
Səkkiz küncü şü ulduz da səkkiz hərfli od yurdu
Əsarətin pəncəsindən fürsət bulmuş quş kimi
 Səhərlərə uçmuşdur.
Şü hilal da türk bilgisi, düzgün sevgi nişanı
 Yurdumuzu qucmuşdur.
Allah, əməllərim edib şü bayrağa intiqal,
Birər- birər doğru olmuş, bir ad almış istiqlal!
Ürəyimdə bir dilək var, o da doğru kəsilsin,
O gün olsun, bu göy bayraq Turan üstə açılınsın!**

ARİF NİHAT ASYA

BAYRAQ

Ey mavi göylərin bəyaz və qızıl süsü...
Qız qardaşımın gəlinliyi, şəhidimin son örtüsü,
İşıq - işıq, dalğa - dalğa bayrağım,
Sənin dastanını oxudum, sənin dastanını yazacağam.

Sənə mənim gözümlə baxmayanın
Məzarını qazacağam.
Səni salamlamadan uçan quşun
Yuvasını pozacağam.

Dalğalandığın yerdə nə qorxu, nə kədər,
Kölgəndə mənə də, mənə də yer ver!

Sabah olmasa; günəş doğmasa,
Yurda ay - ulduzunun işığı yetər.

Savaş bizi qarlı dağlara götürdüğü gün
Qızıllığında isindik.
Dağlardan çöllərə düşürdüğü gün
Kölgənə sığındıq.

Ey indi süzgün, rüzgarlarda dalğalı,
Barışın göyərçini, savaşın qartalı...
Yüksək yerlərdə açan çiçəyim,
Sənin altında doğuldum,
Sənin kölgəndə öləcəyəm.

Tarixim, şərəfim, şerim, hər şeyim,
Yer üzündə yer bəyən,
Haraya sancılmaq istərsən,
Söylə, səni oraya sancım!

FARUQ NAFİZ ÇAMLİBEL

BAYRAQ ALTINDA

Bu gün gənc, ixtiyar, qadın, qız, oğlan
Uzanıb yatsaq da çardağ altında,
Şeypuru çalınca sabah borazan*
Dərhal toplanarıq bayraq altında.

Bizi heç qayğılı görməz bu yerlər,
İgidlər ölürkən belə gülürlər.
Yetər ki, yaşayan ər oğlu ər
Bizi çiyənməsin ayaq altında.

Qəlbimiz çırpınar yurdu andıqca,
Gözlərdə zəfərin nuru yandıqca.
Üstündə bu bayraq dalğalandıqca
Könlümüz rahatdır torpaq altında.

*Borazan-nəfəsli musiqi aləti çalan şəxs

FİKRƏT SADIQ

UCAL, BAYRAĞIM

Türkün ömür möhürüdür,
Zəfər tarixidir
Onun üstündəki Ay- ulduz,
Bu möhürlə tanı bizi!
Yerə baxan-
yerə yaxın
alt zolağı- yaşıl.
Təzəcə cücərmiş taxıl,
çiçəkli çöl- çəmən,
barlı bağlar.
Qalın ormanlar, meşələr,
məğrur dağlar,
Ana yurd, Ana torpaq,
Ana Vətən.
Dinlik, gənclik, təmizlik.
İslam ümmətinin sevdiyi rəng.
Ey öz doğma ocağına
Bir də qayıtmış
Üç rəngli bayrağım, ucal!
Ucal başımızın üstündə,
Ucal bütün ölkələrdə
Özgələrə tanıt bizi,
Əsarətdən azad olmuş
ölkəmizi!

VAHİD ƏZİZ

BİR DƏFƏ YÜKSƏLƏN BAYRAQ

Azərbaycan

bayrağını ucaldanlar

gəldi yenə,

Qocalmadın, yorulmadın,

qayıdırsan gəncliyinə,

bayrağının üç rəngində

Torpaq gəldi,

Səma dindi,

Günəş axdı,

Bir dəfə yüksələn bayraq

Zaman yetdi,

yenə qalxdı!

Bu bayrağı ucaldanlar

qeyrətini

çəkənlərdir,

Yollarında çıraq

olub, önündə

diz çökənlərdir,

Bayrağının üç rəngində

Ürək də var,

Zəka da var,

Nəğmə də var,

Bir dəfə yüksələn bayraq-

Həmişə

göylərdə qalar!..

Ana Vətən, adındaki

əzəmətə

qurban olum,

Bəxtəvərəm,

sənə görə alovlardan

Keçdi yolum,

Bayrağının üç rəngində

Ulum da var,

Mən də varam,

Körpəm də var,

Səninlə

yüksələn bayraq

Həmişəlik

sənin olar!..

AĞALAR MİRZƏ

BAYRAQLARI QALDIRIN

Bayraqları qaldırım,
Son döyüşdü, irəli.
Qələbə nə şirindi,
Ölüm nədi, görəlim.

Qəlbim şeypura dönüb,
Yırtır sinəmi səslər.
Analar Vətən üçün
Döyüş aslanı bəslər.

Bu zəfər yollarında
Ya qul olaq, ya ağa.
Ölsək, köynəklərimiz
Çevriləcək bayrağa

Düşmən tüpünə basqı,
Şeypurları gur çalaq!
Vətənə bir can azdı,
Birini də borc alaq.

Toqa mərmə əvəzi
Qoyaq Vətən eşqini
Gedək bir övlad kimi,
Dönək vətəndaş kimi.

Bayraqları qaldırım,
And için bu torpağa!
Ölsək, köynəklərimiz
Çevriləcək bayrağa.

BAYRAQ

«Ya Allah» deyib

al əlinə,
İrəli bax,
Özünü aparmasa,

Ruhunu aparacaq
Bayraq...
Ruhundu ağ göyərçin,
Göy üzü gömgöy bayraq,
And göyərsə dilində,
Köməyə çatan çatacaq.
Qaldır bayrağı köksündən
Allah pənahına!
Qan qardaşınca sev,
Kim ki təkdi...
«Hu- hu» deyincə
Qapılar açılacaq.
Əynindəki laləli köynəkdi
Əlindəki bəxtəvər bayraq.
Çap atını hünərlə,
Köksünlə axını yar,
Bayraq tutan ərlər
Yarasını yalayar.
Örtüləcək üzünə
Qapılar...
 son kərə bax,
Taleyi hər kişiyə
Ya kəfəndi, ya bayraq!

RAMİZ QUSARÇAYLI

AZƏRBAYCAN BAYRAĞI

Şəninə vəsf etməyə yetər qüdrətim, yetər,
Ulduzunu, ayını göydə mələklər ötür,
Hər rəngində «ya qazi, ya şəhid» bir mən bitər,
Sən ey istiqlalının əbədiyyət sancağı,
Azərbaycan bayrağı!

Yağının min hiyləsi küydən, kələkdən keçər,
Sən sancılan ucalıq min- min ürəkdən keçər,
Dağlar yerindən oynar, daşlar ələkdən keçər,
Göylərin nur yağmuru, yerlərin göy qurşağı,
Azərbaycan bayrağı!

Sən Arazın, Samurun umuduna bələndin,
Çəni ağlar Göyçənin buluduna bələndin,
Dərbəndin dərd hiçqıran sükutuna bələndin,

**O tayımda Savalan, bu tayımda Şahdağı,
Azərbaycan bayrağı!**

**Cəngidə cövlan yerim, cövləndə can yerimsən,
Barışda gül çələngim, savaşıda qan yerimsən,
Sən mənim and yerimsən, mənim iman yerimsən,
Dalğalı ləngərlərin yelpiklənən yarpağı,
Azərbaycan bayrağı!**

**Sənsən Azadlıq eşqim, sənsən Hürri,- deyəcəyəm,
Ən son nəfəsimdə də sənə şer deyəcəyəm,
Şuşada sən qonduğun daşa pir deyəcəyəm,
Çəkəcəyəm gözümə kölgən düşən torpağı,
Azərbaycan bayrağı!
Azərbaycan bayrağı!**

KƏMALƏ NƏSRİN

BAYRAĞIM

**Ey, qanımız bahasına
Göyə tikilən sancağım!
Şəfəqdə yanan ocağım!
Arxam, dayağım,
Ulu bayrağım!**

**Hey dalğalan göy üzündə!
Nəsillərə ümid səndə.
Ən böyük şərəfdi, mən də
Bir gün ölərsəm kölgəndə.**

**Göydən yağışlar, qarlar yağar,
Yerdə savaşılar, qasırgılar.
Nankor yağılar, qəlbi paxıllar
neylər sənə?
Qəlbimin içində, gözümün
bəbəyində,
Yurdumun ən uca yerində
yer var sənə!
Yellənsənə, yellənsənə!
Qoy, həsəd aparsın yellər sənə!**

**Mavin, yaşılın, qırmızın,
Haqqın nurudu ayın, ulduzun.**

Yaraşıqsan göylərə,
Şərəfsən bizlərə,
Göz dağısan düşmənlərə.

Qadın anamın örpəyi,
Ər balamın ümid yeri.
Gözümün dikənəcəyi-
Arxam, dayağım!
Ulu bayrağım!

ŞƏHİDLƏR QANINA BOYANAN BAYRAQ

Şəhid qanları töküldü üstünə,
Şəhid qanları gilə- gilə.
Sən darda olan zaman
Can verdi övladların
Uğrunda gülə- gülə.

Qırmızından damcılar,
Hey sızar şəhid qanı.
Yenidən doğuldun bizə,
Ey göylərin sultanı!

Sən xalqımın ucalmış
ən gözəl şah nəğməsi,
Qəhrəman ataların
üfüqlərdəki izi.

Ey qızıl çiçək açan,
rəng- rəng müqəddəs arxa!
Ey köksümdən qabarıb
göylərə qalxan dalğa!

Qol açdın, ana oldun
ölməz şəhid təninə;
Əyilirəm həmişə
Sənin ölməzliyinə.

Şəhid qanları tökülüb üstünə,
Şəhid qanları gilə- gilə.
Sən darda olan zaman
Can verərik hamımız

Uğrunda gülə- gülə.

İNAM ALPOUT

İFTİXAR ŞƏRQİSİ

«Yol ver türkün bayrağına! »
Əhməd Cavad

Əyiləcək səcdə ilə
Cahan türkün bayrağına;
And içəcək, gəlib dilə
Hər yan türkün bayrağına!

Deməyin ki, sadədilik,
Varlığımız çilik- çilik,
Yazılıbdır əbədilik
Üsyan türkün bayrağına!

Tanrı verib rizasını,
Bol eləyib qəzasını;
Qanla qoyub imzasını
Sultan türkün bayrağına!

Gedəmməzdi mürgüsüylə,
Yarandı can vergisiylə,
Doğdu ölüm süngüsüylə
Bu dan türkün bayrağına!..

Ələklərdən ələnmişdir,
Azadlığa bələnmişdir,
Haqq əliylə çilənmişdir
Bu qan türkün bayrağına!

ANALARDIR ADAM EDƏN ADAMI

CƏFƏR CABBARLI

ANA

Əgər bütün bəşəriyyət ədvvüvi - canım ola,
Ürək süqut eləməz aldığı mətanətdən.

Ricavü xəvfə məkan vermərəm gər alimlər
Min il də vəz edələr dəhşəti - qiyamətdən.

Pələnglər tuta dövrüm, çəkinməyəm əsla,
Və ya ki, vəd edələr dövləti - cahanı mənə
Ki, bir kəsə baş əyib iczimi bəyan eləyim,
Əyilməyəm nə ki yer, versələr səmanı mənə.

Yanımda gər dura cəllad əlində şəmşiri,
Ölüm gücülə mənə hökm edə, olum təslim,
Əyilməyəm yenə haşa! Ölüm nədir ki, onun
Gücülə xalqa həqiranə eyləyim təzim?

Cahanda yox elə bir qüvvə baş əyim ona mən,
Fəqət nə güclü, zəif bir vücut var, yahu,
Ki, hazıram yıxılıb xaki - payinə hər gün
Öpüm ayağımı icz ilə. Kimdir o ? Nədir o?

Ana! Ana!.. o adın qarşısında bir qul tək
Həmişə səcdədə olmaq mənə fəxarətdir;
Onun əliylə bəla bəhrinə yuvarlansam,
Yenə xəyal edərəm bəzmi - istirahətdir.

Əs, ey külək, bağır, ey bəhri- biaman, ləpələn!
Atıl cahana sən, ey ildırım, alış, parla!
Gurulda, taqi - səmavi, gurulda, çatla, dağıl!
Sən, ey günəş, yağışın yağıdır, ey bulud, ağla!

Bunlar mənə əsər eylərmi? Mütləqa yox! Yox!
Fəqət ana! O müqəddəs adın qabağında.
O pak bağına bassın məni, desin lay- lay,
Təbəssüm oynadaraq titrəyən dodağında.

Bütün vücudum əsər, ruhum eyləyər pərvaz,
Uçar səmalara o aləmi - xəyalətdə.
Yatar, ölər bədənim, nitqdən düşər bir söz:
-Ana...Ana ...Sənə mən rahibəm itaətdə!..

ƏHMƏD CAVAD

ANA

Şu bürüşmüş əllərində göydən enmiş bir qüvvət var,

Nə zaman ki xəstə könlüm ölgün düşüb inlər, ağlar!
Fırtınalı göylərimi yıxmaq istər ildırımlar,
Nə zaman ki qərrib ruhum yad ellərdən cana doyar!

Sən o zaman yetişərsən bir risalət qüvvəsilə!
Bir analıq ürəyilə ... Nədir, allah üçün söylə,
Bu ərənlər silahını kimdən aldın, anlat böylə?..

Ağıldan da əvvəl mənə sən verdiyin o təmiz süd,
Vicdanıma dinlətdiyin o səmimi, o saf öyüd
Müqəddəsdir, gücün varsa, insan oğlu gəl də unut?!

Bəzən olur həyatımın dağlarını duman alır,
O gün sənin titrək laylan yollarıma işıq salır!
Sənin məmnun olduğun gün ruhum məndən məmnun qalır,
İnandım ki, cənnət sən ayağının altındadır!

RƏSUL RZA

ANA

Min- min ana içində
anamı tanıyaram,
gözlərimi bağlasalar belə.
Tanıyıram
ayaq basdığı torpağın qoxusundan,
qəlbimə dolub, boşalan
onu itirmək qorxusundan.
Ana südü təmizdir.
Analar əzizdir.
Ancaq mən
anamı
çox sevirəm hər kəsdən.
Əbəs deyil ki, Vətənə ana deyirlər;
Vətən də əzizdir
ana qədir.

ANAMIN KİTABI

Evimizdə bir kitab vardı:
köhnə,

vərəqləri sapsarı.
Dağ cığırına bənzəyirdi
yazıları.
Anam açardı o kitabı
kədərlənəndə.
Anam örtərdi onu
könlü qubarlananda.
Bir gün soruşdum:
-Bu necə kitabdır, ana?
Hər gün açırsan onu,
hər gün baxırsan ona
yana- yana?
Anam dinmədi.
Gözləri xeyli yol çəkdi.
Mənə elə gəldi, bu an
anam bütün analardan göyçəkdi;
anam, dünyada təkdi.
Üzümə baxdı
diqqətlə, sorğuyla, sınaqla,
dedi:
-Mənə yadigardır bu kitab
anamdan.
Ona da anasından qalıb yadigar.
Bir gün,
əbədi ayrılında biz
ağlama!
Mənə yas saxlama!
Ancaq bir zaman
onu gözdən salsan
o gündən yaz mənim
ölüm günümü.
O gün mənə yas tut!
Və unut.
Yaşa, dilində,
qulaqlarında sükut...

ANAMIN LAYLASI

«Anamın kitabı» müəllifinə

Bu gecə yuxu gördüm.
Gördüm,
çörək dadı kimi tanış bir otaq.

Tavandan nənni asılıb.
Nənnidə bir uşaq.
Nənnidəki uşaq mən idim.
Layla səsi gəlirdi.
Ağ əlinin dırnaqları
qan qırmızı bir qadın
yelləyirdi nənnimi.
Nə anama oxşarı vardı,
nə xatırladırdı nənəmi.
Anamın saçları qaraydı,
bununku yox.
Nənəmin gözləri alaydı,
bununku yox.
Anamın başında
kəlağayı olardı,
bununkunda yoxdu.
Nənəmin nəfəsi
həmişə isti olardı,
bununku soyuqdu.
Mənə layla çalırdı qadın.
Aydın eşitsəm də laylanın səsini,
duya bilmirdim ahəngini, bəstəsini.
Birdən anamı gördüm:
qucaqlayıb dizlərini oturmuşdu.
Əlləri qara, arıq.
Əllərinin göy damarları əyri-üyrü,
çubuq-çubuq.
Qışqırırdım: ana, ana!
Bu necə layladır?
Bu nədir?
Qulaqlarımı didir,
qəlbimi göynədir,
Nə bəstəsi doğmadır mənə,
nə tanışdır sözləri.
Anam dinmədi.
Baxdım,
sakit göz yaşları
süzülürdü yanaqlarından.
Mənə qorxulu bir şey xəbər verirdi
onun qəm dolu gözləri.
Elə bil soruşurdu:
- Oğul!
Hanı mənim laylam, hanı?
Səsim gəldikcə qışqırdım:

- Ana! Ana!

Yox, yox!

Unutmamışam sənin laylanı.

**Hələ də çırpınır qəlbim,
neçə vaxtdır mən yuxudan ayılanı.**

**Düşünürəm bu nə həyəcan,
bu nə qorxudur?**

Bu ki yuxudur.

Öz-özümə deyirəm:

**-Anamın laylası olmasa,
təəssüf etməzdim, yatıb
bir də yuxudan ayılası olmasam.**

SÜLEYMAN RÜSTƏM

ANALAR

Görün nə aləmdir, bizim analar

Biri övladına çırağım deyir.

Görürsən, o biri öz laylasında

Pənahım, igidim, qoçağım deyir.

Biri də: « can bala, qulaq as, sənsiz,

Sərt qışa çevrilir bahar, yaz sənsiz,

Bəxtimin qapısı açılmaz sənsiz,

Solar çiçək bağım, gül bağım »,- deyir.

Bir ana səslənir, balam, ay balam,

Mənim günəş balam, mənim ay balam.

Dünyada tapılmaz sənə tay, balam,

Sənsən ucalığım, Şahdağım, - deyir.

Bir ana qaldırıb zilə səsini,

Oxuyur ömrünün xoş nəğməsini.

Öpüb dönə - dönə öz körpəsini:

-- Ən gözəl çağımdır, bu çağım, - deyir.

Bir qonşu evdəsə cavan bir ana

Öz körpə ilkini basıb bağrına,

Böyük məhəbbətlə süd verir ona,

Körpəmsiz olmasın qucağım, - deyir.

Gəncliyim ötsə də, xəşbəxtəm yenə

**Mahnılar qoşuram xalqa, vətənə.
Hər yerdə ağsaqqal deyirlər mənə,
Anamsa « gül balam, uşağım »,- deyir.**

ANA

**Qadın mahnımızın nəqəratıdır,
Böyük eşqimizin kainatıdır;
Yoldaşdır, anadır, bacıdır qadın,
Bəşərin başının tacıdır qadın.
Analar laylalar bəstəkarıdır,
Bütün yer üzünün iftixarıdır.
Ana müqəddəsdir, əzizdir ana,
Qəlbi təmizlərdən təmizdir ana.
Ana dilimizin anasıdır o,
Böyük həqiqətlər mənasıdır o.
Həyatda ilk addım atanda övlad
Deyin ana qədər sevinən hanı?
Onunla xoşbəxtdir, onunla da şad,
Balaya bağlıdır ananın canı.**

**Ey mənim vicdanım, ey anam qadın,
Gözümdə ucadan ucadır adın.
Bilin tükənməzdir mənim nifrətim
Ana qayğısını unudanlara.
Yerdən göyəcəndir mənim hörmətim
Ana ürəyində yer tutanlara.
Hamımız vəfalı bir övlad tək
Ana qucağına gülşən deyirik.
Ana gör nə qədər müqəddəsdir ki,
Vətənə anamız Vətən deyirik.**

ƏHMƏD CƏMİL

ANALAR

**Atalar dünyanın
quran əlidir,
qüvvətli, mətin.**

**Ana ümid, fərəh,
nur məşəlidir
bəşəriyyətin!**

Dünyada dil açıb
ilk dinəndə də
« ana » deyirik,
Qocalıb dünyanı
tərk edəndə də
« ana » deyirik.

Bütün dahilərə
layla çalar o,
günəşli layla...
Bütün ürəklərə
şəfəq salar o,
günəşlə, ayla.

Ana mərd olanda
nənə ağbirçək,
baxışları nur,
Qızları böyüyər
ay parçası tək
qüdrətli, məğrur.

Oğullar dünyanın
gələcəyidir,
ana bu günü,
İnsanlıq hər şeydən
müqəddəs bilir
ana südünü!

NİGAR RƏFİBƏYLİ

ANA SƏSİ

Nə güclüsən, ana səsi,
qadın səsi...
Ürəklərdən qopub gələn
odlu nəğmələr nəğməsi...
Səadətə, xoş günə çağıran bizi
ana səsidir.
Qüdrətiylə aşıb keçən
neçə qitəni, dənizi
ana səsidir.
Rəngi istər ağ olsun,
istər sarı, istər qara.

Analıq bir şərəfdir
insanlara...
Dünyada bir səs varmı
Ana səsi qədər doğma, mehriban?
İlk laylasını dinləmişik,
İlk şəfqəti görmüşük
analardan.
Vətənin ağır günündə
döyüşə göndərib analar,
Qaranlıqlar ərisin deyə
Ürəyini məşələ döndərib analar.
Xoş gündə
kөнülləri xoş meh kimi
sarıb keçən ana səsidir.
Çətin yolları ümidlə, inamla
yarıb keçən ana səsidir.
Dünyada elə ana varmı
Körpələrin təbəssümünü
göz yaşına dəyişsin
Dünyaları ona versələr belə?!
Elə ana tapıların
Balasının bir gününə qıysın,
«Sənə əbədiyyət bəxş edərik», -
desələr belə?!
Bütün canlılar qoruyur balasını
Oddan, Sudan, küləkdən ...
İllərin, əsrlərin arxasından
Anaların səsi gəlir:
« Qoruyaram səni, körpəm,
Qızılca dan, çiçəkdən ».
Silinir ölkələrdən
Qızılcanın, çiçəyin izi ...
Bombaların çopurundan,
Yanğınların ləkəsindən
Qoruyur analar
Dünyamızı, yuvamızı, elimizi ...
Ana sözü dayandırır
Dağdan qopan vəhşi seli.
Ana sözü oyandırır
Əsarətdə yatan eli.
Böyük ana,
Yaratmışan öz əlinlə
Keçmiş sən, bu günü sən.
Öz əlinlə qaldırarsan

Bu dünyanın kürəyindən
Fəlakətin yükünü sən.
Bu gün bütün Yer üzündə
Səs- səsə versə analar,
Sülhün qalib bayraqları
Hər tərəfdə əzəmətlə dalğalanar.
Dinləyin, insanlar,
Analar danışır,
Üfüqlərdən- üfüqlərə dalğalanan
Anaların səsidir...
Bu səs
Sədət nəğməsi,
Ümid nəğməsidir...

HÖKÜMƏ BİLLURİ

ANAMA QURBAN OLUM

Anama qurban olum, anam yaradıb məni,
Ürəyimin yerinə bir dağ qoymuş elə bil.
Anam sevdirmiş mənə bu eli, bu Vətəni,
Ürəyimin başına çıraq qoymuş elə bil.
Dözümlüyəm, həssasam,
Düşünənəm, qananam.
Özgələrin dərdinə
Dərdim kimi yananam.
Qızılpərəst, pulpərəst,
Şöhrətpərəst deyiləm.
Məğruram anam kimi,
Mümkün deyil dünyada
Bir kimsəyə əyiləm.
Gözlərimin giləsi,
Almazdan doldurulmuş.
Bu dünya gözlərimdə
İşıq gölüdür tamam.
Dağlar, düzlər, dənizlər,
Çöllər şerimə ilham.
Anama qurban olum,
Gözəl yaradıb məni,
Dişlərim mirvaridir,
Bu, anamın töhfəsi,
Bu, anamın varıdır.
Mənə vermiş bu varı.
Həyat yolum anamın

Öz ömür yollarıdır.

**HÜSEYN ARİF
ANALAR**

**Elə ki balalar gəlir dünyaya,
O gündən hey ölçüb, biçir analar.
Mahnı da oxuyur, şer də deyir,
Bəstəkar analar, şair analar...**

**Dözür hər əzaba o bilə- bilə,
Yaşayır sirrini salmadan dilə.
Vaxt olur, qaldırır acını belə,
Şərbət əvəzinə içir analar.**

**Unudub illərin yorğunluğunu,
Həyatda dincliyi, evdə yuxunu,
Sevincin azını, qəmin çoxunu,
Yükün ağırını seçir analar.**

**Alında zamanın açdığı qırış,
Başına qar töküüb, qar ələyir qış.
Odu istisindən aralanmamış,
Suyun soyuğundan keçir analar.**

**Özüm də bilmirəm Hüseyn, niyə
Başımın tüstüsü çəkilir göyə?
Torpaqımı anasız qalmasın,- deyə
Torpağın qoynuna köçür analar?**

ƏLİ KƏRİM

ANA

**Demirəm göy kimi ucadır adın,
Yox, yox, alçalmasın söhbətin, sözün.
Sən ki yaranışdan oxşar olmadın,
Ancaq özün kimi böyüksən özün.**

**Əyilib alnından öpəndə hərdən
Könül dodağıma bir də öp, - deyir.
Ağarmış saçına əl vuranda mən
Əlim Şah dağının başına dəyir.**

Mən səni bağıma basanda bərk - bərk,
Gör nələr düşünüb, nələr duyuram!
Elə bil Göyçaydan Təbrizə qədər
Vətən torpağını qucaqlayıram.

QAYTAR ANA BORCUNU

Bir gözəl, bir sevimli oğul böyütdü ana.
O bəd, uğursuz günü - ərinin öldüyünü
Bildirmədi heç ona.
Kədəri dalğa-dalğa doldusa da ürəyə,
Lakin nə saç yolaraq verdi əsən küləyə,
Nə şivən etdi ana,
Ürəyində ağlayıb, gülmək öyrətdi ona.
Dözərək davanın da dərdinə, bəlasına,
Öz boğazından kəsib yedirdi balasına.
Bir oğul böyütdü ki, gur çatmaqaş, gensinə,
Bir oğul böyütdü ki, oğul deyirəm sənə:
Atlını atdan salıb küləklərlə ötüşür,
Baxışından qızların ürəyinə od düşür.
Bir oğul böyütdü ki, oğul məktəb bitirdi,
Oğul instituta qızıl medalla girdi.
Ana fikirləşdi ki: «Gör neçə aya getdi?!»
Ana yuxularında tez-tez Bakıya getdi.
Ana məktub yazdı ki: «Yanıltma gümanımı,
Pul nədir, pul deyirsən, göndərərəm canımı».
Nə zaman ki oğlunun getdiyi dörd il oldu,
Məktubları kəsildi, gəlmədi tətillə oldu,
Ananı fikir aldı, ananın əsdi dizi,
Ana müqəssir etdi tramvayı, dənizi.
O yenə dözdü, durdu... O, yolmadı saçını,
Səslədi qonşuları Əsmər, Çiçək bacını.
Yenə də azalmadı ürəkdən bala dərdi,
Onlar oğul vermədi, onlar təsəlli verdi.
Məktub məktub dalınca axdı, Bakıya axdı,
Ana da məktublara dalınca baxdı, baxdı...
Məktublarsa Bakını dolandı, gəzdi, gəldi,
Məktublar əzik - üzük, məktublar bezdi gəldi,
Ana yenə də baxdı gah dolama yollara,
Gah da oğul boynuna həsrət qalan qollara.
Ana oğul böyütdü, gur çatmaqaş, gensinə,
Ana oğul böyütdü, özgəyə qismət oldu.

Ana fikirləşdi ki, mən neyləmişəm sənə?
Bu nə oğulluq oldu, bu nə məhəbbət oldu?
Oğul böyütdümü o, büzmədodaq bir qıza?
Oğul böyütdümü o, min işvəyə, min naza?
Ana bilsəydi əgər böyütməzdi oğlunu,
Yox, bunu yandım dedim, yenə atmazdı onu,
Bir gözəl, bir sevimli oğul böyütdü ana,
Ürəyində ağlayıb, gülmək öyrətdi ona.
Oğul! Nədir etdiyin bəs bu haq-say üçün?
Qaytar onun ömrünə neçə gecə, neçə gün!
Qaytar onun saçının qaralığını geri.
Qaytar o dilindəki şirin-şirin sözləri!
O sözü, o söhbəti, gülüşü anan verib
Ana dodaqlarından bala dodaqlarına.
İndi ondan gen gəzən oğul ayaqlarına
Yerişi anan verib.
Qaytarsan o sözləri, sözsüz bir lal olarsan,
Qaytarsan o yerişi, yerindəcə qalarsan.
Qaytarsan o gülüşü hırıdamazsan daha,
Qaytar, qaytar onları, qaytar, qoyma sabaha!
Sən ki dərd verdin, oğul, sənə gülüş verənə,
Oğul deməyəm sənə!
Deyirəm ki, o boyu, buxunu qaytar geri!
Deyirəm ki, varını, yoxunu qaytar geri!
Qaytar onun borcunu,
Gülüşünü, adını, sözünü qaytar geri!
Qaytar onun borcunu,
O borc sənənin özünsən, özünü qaytar geri!

BƏXTİYAR VAHABZADƏ

ANA

Hər ölkədə anadır
Ana deyilən ana.
Anamız yer dolanır
Anaların başına.

Bir ananın alqışı
Min övlada bəs edər.

**Bir ananın qarğıışı
Bu dünyanı tərpdər.**

**Milyon ana ah çəkər
Bir övlad günahından.
Dünya qara geyinər
Bir ananın ahından.**

**Hara gedir içindən
Yana- yana dünyamız?
Analar istəyincə
Kaş dolana dünyamız.**

ANA HƏDİYYƏSİ

**Anam namaz üstə əl açıb göyə
Allaha yalvarır «ya Rəbbim!»- deyər:
- Sənsən xəlq eliyən bu göyü, yeri,
Candan şirin olur bala, ay allah.
Sən mənim ömrümdən kəsib illəri,
Balamın ömrünə cala, ay allah!**

**Bu nədir? Arzuya, diləyə bir bax,
Gör bir nələr keçir ana qəlbindən?
Çoxdur bu dünyada hədiyyə... ancaq
Ömürdən hədiyyə görməmişəm mən.**

**İstərəm, bir ana, bir bala sözü
Lüğətdə sözlərin önündə gedər.
Uca olduğundan ananın özü
Ucadır, böyükdür hədiyyəsi də.**

**Çoxdur hədiyyələr insan adına:
Qiymətli ziynətlər, qiymətli daşlar,
Ana həyat verir öz övladına,
Həm də öz ömründən ömür bağışlar.**

NƏBİ XƏZRİ

ANA LAYLASI

**Ana layla deyir öz körpəsinə
Oturub bu axşam beşik başında.**

Sakitcə göz qırpır ulduzlar yenə,
Ay çıxıb dayanır dağlar qaşında.

Ana layla deyir öz körpəsinə,
Fikirli- fikirli harasa baxır.
Çay da dərə boyu səslənir, yenə
Ana laylasıyla həmahəng axır.

Ana layla deyir öz körpəsinə,
Uyuyur göy meşə, yatır dağ- tərə.
Ana nəğməsindən məst olub yenə
Uyuyur təbiət, uyuyur körpə!

Düşün, o nəğmədə nə mənalar var,
O min- min arzunun qadir səsidir.
Ana ürəyindən qopan laylalar
Həyatın ən şirin təranəsidir.

BALAŞ AZƏROĞLU

ANA

Payız tək qucağı bəhərlə dolu,
Yay kimi qəzəbi, sevinci odlu,
Qışın qarından da daim üzü ağ,
Bahar günəşi tək mehriban, parlaq,
Bizim dünyamızın bəzəyi ana.
Bütün göyçəklərin göyçəyi ana.

Babam ömrü boyu hey cənnət gəzdi,
O cənnət sənsən.
Atam ölənədək səadət gəzdi,
Səadət sənsən.
Oğlum gözəllərdən məhəbbət gəzdi,
Məhəbbət sənsən.
Mən də bir zamanlar həqiqət gəzdim;
İndi dərk etdim ki, həqiqət sənsən.
Həyatın ən böyük neməti ana,
Bütün insanlığın şöhrəti ana.

ƏLİ TUDƏ

ANA ÜRƏYİ

(ixtisarla)

Mehriban nəfəsli məhəbbətində
Kim deyər xəsisdir ana ürəyi?
Xeyir, tükənməyən səxavətində
Üfüqsüz dənizdir ana ürəyi.

Bəzən od- alovlu şimşəyə bənzər,
Bəzən bir yanıqlı tütəyə bənzər.
Bəzən təzə, yumşaq ipəyə bənzər,
Əzizdən əzizdir ana ürəyi.

Yansa mənzil- mənzil işıq yayar o,
Soyusa övladı yetim qoyar o.
Yanmaqdan nə bezər, nə də doyar o,
Günəşlə əkizdir ana ürəyi.

Dəysə ayağına bir çaylaq daşı,
Göynəyər ananın qəlbinin başı...
Yıxılsan, yaramı yuyar göz yaşı,
Büllurdan təmizdir ana ürəyi.

O bir nərə çəksə döyüşdə əgər,
Dağlar, qarlı dağlar baş- başa dəyər.
Ay donar yerində, ulduz göz döyər,
Sanma ki, acizdir ana ürəyi.

Odur kəhkəşanı bütün zamanın,
Bizik ulduzları o kəhkəşanın...
Doğma sinəsində Azərbaycanın
Bakıdır, Təbrizdir ana ürəyi.

ƏLİAĞA KÜRÇAYLI

ANA NAĞILLARI

Gözümdən yuxumu qovaraq hər gün
Nağıl danışardı anam mənimçün.
Şaxta qovuranda, şaxta kəsəndə,
Çovğun püskürəndə, yellər əsəndə,

Dərələr, tərələr batanda qara,
Evimiz dönəndə soyuq məzara
Anam söyləyərdi:
- Dağlar dalında
Günəş qonaq qalıb yay mahalında.
Bir gün də bizlərə o gələcəkdir,
Sırsıra əriyib töküləcəkdir.
Mənim qaladığım təndir sayağı
Günəş isidəcək daşı- torpağı...

Ana sözlərində nə qüvvə vardı,
Onun nağılından canım qızardı.

Hər şeyə inanır uşaq ağılı,
Anamın ən şirin, gözəl nağılı
Bolluqdan olardı,
Xoş güzərandan...
Hər şey başdan aşan uzaq məkandan.
Anam sadalardı dövləti, varı-
Bizim evimizdə olmayanları.
Tutub yer üzünü meyvə bağları,
Ətri bihuş edən qovun tağları,
Qapılar qoyunlu, sağmal inəkli,
Dəstərxan çörəkli, süfrə çörəkli.
Axırda deyərdi:
- Bir gün bizim də...
Ümid alışardı ana üzündə.
Ana sözlərində nə qüvvə vardı,
Onun nağılından qarnım doyardı.

İndi böyümüşəm,
Dəyişib aləm,
İstili- soyuqlu günlər görürəm.
Şaxtaya, çovğuna düşürəm bəzən,
Bəzən ehtiyacla ömr edirəm mən.
Nağıl danışanlar olur arabir;
Nağılda qış gedir, ilk bahar gəlir,
Nağılda dəyişir güzəran, həyat,
Bunlar ürəyimi qızdırmır heyhat!
Heyhat...Qarnımı da doyduurmur bunlar!
Görünür, hər yaşın öz aləmi var.
Ya mənim qəlbimdə dəyişib inam:
Hər şirin nağıla inanmayıram,
Ya da ki, cənnətdən desə də bir kəs,

Ana nağlının yerini verməz!..

ANAMIN ƏLLƏRİ

**Anamın əlləri düşür yadıma:
Ağac qabığı tək cadar- cadardı.
Anamın əlləri düşür yadıma:
Başaq döşürərdi, taya vurardı.**

**Anamın əlləri düşür yadıma:
Torpaq belləyərdi, əymə əyərdi.
Bir ağac əkmişdi mənim adıma
Lakin bəhərini bir kənd yeyərdi.**

**Bir təndir salmışdı- evin dirəyi,
Balaca ehrama bənzəri vardı.
Ətri yayılanda isti çörəyin
Hərəyə bir tikə dadızdırardı.**

**Bir qara qazanlı ocaq çatardı,
Qazana nə saldı- bir görmədim mən.
Xörək bir külfətə fəqət çatardı,
Sən demə «tox imiş özü» səhərdən.**

**Baxmazdı atamın qazancı azdı,
Xəzinə deyərdi az maaşına.
Pulun qıtlığını üzə vurmazdı,
Onu çatdırardı ayın başına.**

**Köhnə paltarlara ütü çəkərdi,
Hayıfdir, nə üçün atım,- deyərdi.
Sökərdi, təzədən biçib, tikərdi,
Hamımız növbəylə onu geyərdi.**

**Bəzən yol çəkərdi qonur gözləri,
Azalıb çatanda tək nə dibinə.
Atamın arvadı olandan bəri
O, əl salmamışdı ərin cibinə.**

**Bəlkə, buna görə güzəranımız
Hərdən incəlsə də, üzülməzdi heç.
Gülər gözlərimiz, qızar canımız,
Ancaq dodağımız büzülməzdi heç.**

Bu eşqi, sevinci, səmimiyyəti
Gətirən anamın öz əli idi.
O əllər düzlüyün, işin, zəhmətin
Qüdrətdən yaranmış heykəli idi.

İndi rast gələndə isti təndirə,
Barlı bir ağaca, təmiz adama.
Nə üçün bilmirəm heç birdən- birə
Anamın əlləri düşür yadıma...

CABİR NOVRUZ

GÖZÜM GÖRƏ- GÖRƏ QOCALIR ANAM

Gözüm görə- görə qocalır anam,
Görən niyə belə qocalır anam?!
Qaynar gəncliyindən əsər qalmayıb,
Baxırsan, izi də itib- batıbdır.
Onda güc qalmayıb, kəsər qalmayıb,
Neyləsin, çiyində illər yatıbdır!
Əlindən nə gələr övladların da...
Gözünün işığı keçir, görürəm.
Böyük qocalığın qanadlarında
Anam əllərimdən uçur, görürəm.
Uçur, iti uçur...Qocaldıqca o,
Uçur...Fikrimi də uçurur hər gün.
Gödəlir, qısalır boyu- buxunu,
Nazilir, incəlir, kiçilir hər gün.
Lap qocalıqdan da uzaqlaşır o,
Elə qocaldıqca uşaqlaşır o...
Qocalır əlləri, səsi, baxışı,
Tək adı, famili cavan qalıbdır.
Başına ağ duman sanki axışıb,
Qırıqlar üzündə yuva salıbdır.
Könlü ayrılmayıb xatirələrdən,
Ötənlər necə də şən gəlir ona.
Boğçadan çıxarıb geyəndə hərdən
Gəlinlik paltarı gen gəlir ona...
Uçub yaraşığı, itib bəzəyi,
Düşür barmağından nişan üzüyü.
Qocalır bu qoca cahanda anam,
Ancaq vaxt var idi cavandı anam...
Bir vaxt qəşəng idi, zirək idi o,
Bir vaxt yer üzünə gərək idi o.

Gərəkdi ərinə, balalarına,
Ömrün xoş gününə, bəlalарına...
Necə tələsərdi həyat sürməyə,
Coşan Arazdı o, daşan Kürdü o,
Gəlin gətirməyə, qız köçürməyə,
Qaynana olmağa tələsərdi o.
Quş kimi səkərdi, uçardı anam,
Bəs necə oldu ki, qocaldı anam?!
Baxıb sonbeşiyə, doymayıb ilkdən,
Mən eşqə düşəndə o bəndə düşdü.
Deyirəm, bəlkə də, başına ilk dən
Başına ilk sevda düşəndə düşdü?!
Ötür bu minvalla payız, qış, bahar,
Evlərdən toy səsi ucalır hər gün.
Gülür, çiçəklənir cavan analar,
Mənim qoca anam qocalır hər gün,
Bir nəgmə deyirəm, ana, can, ana,
Şərim bu mahnını hey çalır hər gün.
Körpə nəvələri gəlir cahana,
Mənim qoca anam qocalır hər gün.
Arzular,duygular aşıb- daşırlar,
Arzular boy atıb ucalır hər gün.
Hər gün övladları cavanlaşırlar,
Mənim qoca anam qocalır hər gün.
Acını, şirini dadıb dünyada,
Ömrün mənasını duyub gedir o,
Anam tək olsa da, qoca olsa da,
Həyatda bir nəsil qoyub gedir o.

MƏN BİZİM ANALARI GÜNƏŞLƏ TƏN TUTURAM

Mən bizim anaları günəşlə tən tuturam,
Onlara gül çələngi məhəbbətdən tuturam,
Əlvən qövsü- qüzəhdən min cür rəng
istəyirəm...
Onlara od verirəm ürəyimin odundan.
Övladların adından,oğulların adından
Əyilməz analara əyilmək istəyirəm.

Söz qoşmaq istəyirəm ən cavan analara,
Ömrünü bizə verib qocalan analara,
Bizə laylalarıyla xoş həyat verənlərə,
Bizə tale bəxş edib, bizə ad verənlərə,

Toyumuzu görəndə yüz il gəncleşənlərə,
Qadın adlı xilqətə, ana adlı bəşərə
Sevgi dolu mahnılar oxumaq istəyirəm,
Nə qədər ki səsim var oxumaq istəyirəm.

Oğulları döyüşdən geri dönməyənləri,
Fəqət ürəklərində ümid sönməyənləri,
Bir gecədə saçını ağappaq hörənləri,
Bir gözüylə ağlayıb, birilə gülənləri,
Keçmiş qanlı davadan hər gün söz
saları,
Gəlinsiz olanları, nəvəsiz qalanları
Övlad məhəbbətilə isitmək istəyirəm,
Ürək hərərətilə isitmək istəyirəm.

Mən bizim analara həyat səsi deyirəm,
Bir ümman dərinliyi, dağ zirvəsi deyirəm.
Hər əzaba tab edən, hər zəhmətə qatlaşan,
Torpaq ilə döyüşdə tunclaşan, poladlaşan,
O əlləri qızıla mən tutmaq istəyirəm,
Onların heykəlini yaratmaq istəyirəm.

Mən bizim anaları günəşlə tən tuturam,
Onlara gül çələngi məhəbbətdən tuturam,
Əlvan qövsü- qüzəhdən min cür rəng
istəyirəm,
Onlara od verirəm ürəyimin odundan.
Əsrimizin adından, nəslimizin adından
Əyilməz analara əyilmək istəyirəm.

O VAXT ANAM CAVAN İDİ...

O vaxt anam cavan idi, çox cavan,
O, toyların ziynətiydi, ziynəti...
Amma birdən atam getdi dünyadan
Mən anamı heç oynayan görmədim...

Kəndimizdə o hamıdan gözəldi,
Başdan- başa geyinərdi zərxara...
Mağarlarda tərlən kimi süzərdi,
Atam öldü, ta getmədi toylara...

Elə bil ki, birdən beli əyildi,
Uzun qara saçlarına düşdü dən...

Çox cavanlar kama çatdı, sevildi,
Qız- gəlinlər evdən- evə köçdülər...

Mənim də ki boy calandı boyuma,
Amma qəlbim sevinmədi, gülmədi...
Ta anamın həsrət qaldım oynuna,
Ta anamı heç oynayan görmədim...

Bacıma da bir bahar toy qurdular,
Axırda da bir «Vağzalı» çalındı.
Hey anamın qabağında durdular,
O gizləndi çarşabının dalında...

Göz yaşıyla o bacımı ötürdü,
Dedi: quzum, allah sənə yar olsun...
Gəlin bacım bulud kimi tutuldu,
Anasının bərk boynuna sarıldı...

- Qızın köçdü, xöşbəxt olsun,- dedilər,
Bir oğlun var, onun toyun görəsən...
Daha onda, ay Qızılgül bəxtəvər,
Göz dolusu oynayasan gərək sən...

Bir gün mən də eşq səsinə ayıldım,
Özümə bir yuva hörmək istədim...
Anam mənə elçi getdi dayımla,
Müqəddəsdir elimizin adəti...

Sonra anam günü, ayı sanadı,
Mənsə zaman necə keçdi bilmədim...
Qəribədir, mən Qızılgül anamı
Toyumda da heç oynayan görmədim...

Bir qış günü vida dedi həyata,
Atam oldu son istəyi, son sözü...
Nə böyükmüş, nə möhkəmmiş, xudaya,
Bizim ata- anaların sevgisi...

Belə olub bu millətin keçmişi,
Heyf, indi onun quru adı var.
Hamı indi atam kimi bir kişi,
Hamı indi anam kimi qadınlar...

Bəli, o vaxt anam vardı çox cavan,

O toyların bəzəyiydi, ziynəti...
Nə zaman ki atam getdi dünyadan,
Mən anamı heç oynayan görmədim...

FİKRƏT QOCA

ŞƏHİD ANALARI

Dərd daş atar, ayna sınar,
Sınar evin sonası da;
Dönər şəhid anasına,
Dünyaya gələr analar.

Qar yağar qara saçına,
Qəm yığar yol boğçasına;
Öz bağına- bağçasına
Dərdi əkərlər analar.

Əcəl başlayar biçinə,
Torpaq ağlar el köçünə;
Göz yaşı axar içinə,
Namərdə gülər analar.

Yolu yolsuz güzar olar,
Mərhəmətdən bezar olar,
Şəhidinə məzar olar,
Dərdiylə ölər analar.

ŞƏHİD RUHUNUN ANASINA PIÇILDADIQLARI

Pəncərəyə düşən kölgə
mənəm, ana!
Ürəyində qalan «bəlkə»
mənəm, ana!
Bu el, elat- bütün ölkə
mənəm, ana!
Mən həmişə yanındayam,
Mən yanına qayıtmışam.
Ruhundayam, qanıdayam,
canındayam.
Qurban olum, təmkinli ol,
vüqarlı gəz,

Düşmən səni gözü yaşlı
görə bilməz.
Qamətini elə əymə, düzəlt, ana,
Qoluna girmişəm axı,
qəşəng ana, gözəl ana,
Yaxşı- yaman gözlər baxır,
Axı, oğul anasısan, qızlar baxır,
Elə danış, qoy səsindən
səsim gəlsin.
Bilməyən də görsün, bilsin,
Bilsin əsgər anasısan, bir şəhidin
yenilməyən bayrağısan,
Evimizin çırağısan, sən ruhumun mayağısan.
Ay üzünü duman alsa, azaram mən,
Ulduzların arasında
«ana»- deyib gəzərim mən.

Sən deyirsən «böyük dərdədi»,
Mən deyirəm: «ana üçün
qurban getmək
oğullara ən böyük bir səadətdir.»
Ana, Vətən, «Ana Vətən», bir də
bu dünyaya gəlsəm,
Sizin üçün bir də şəhid
olaram mən.

İBRAHİM ƏLƏDDİN GÖVSƏ

ANA SEVGİSİ

Bir ananın iki balası varmış,
Ən kiçiyi beş yaşında olarmış.
Bir gün ana sonbeşiyi sevərkən
Uşaq dedi:
- Əziz ana, səni mən
Nə qədər çox sevdiyimi bilməzsən!
Bəlkə, məni sən o qədər sevməzsən.
- Niyə oğlum?
- Çünki balan ikidir:
Sənin könlün iki eşq ilə vurur,
Mənim yalnız bir sevgili anam var!

FİKRƏT SADIQ

ANA

(Ölkəsinin üzərində düşmən
təyyarələri uçan analara)

Qitədən- qitəyə,
Adadan- adaya
Kədərli, pərişan
Bir ana adlayır...
Boynuna sarılmış
Yaralı körpəsi
Yatmağa tələsir.
Ananın qucağı
Səngərdir elə bil;
Körpəni taledən gözləyir,
Körpəni güllədən gözləyir.
Körpəsi ümidə sığınan
xəstəyə bənzəyir.

Ləçəyi qırılmış
çiçəyə bənzəyir.

Ananın fəryadı
Dünyanı oyadır.
Kədəri- vəsiqə,
körpəsi- icazə,

Qarışır küləyə, yağışa,
dənizə,

Dumana bürünür,
Hər yerdə görünür.
Parolu-

Yaralı bir haray,
Sərhədlər açılır taybatay.
Dillənmir ölkələr,
Qoşunlar çəkilir geriyə...
Ananın qucağı bənzəyir
nənniyə...

Körpəsi uyumur,
- Bağlayın göyləri,
insanlar,
Balamın dərdi var, uyumur.
Ulduzu təyyarə bilir o,

uyumur!

Qitədən- qitəyə,
Adadan- adaya
Kədərli, pərişan
Bir ana adlayır...

Bir gecə istədim ki,
ana qayğılı olum.
Oyaq qalım səhərədək...
Körpəmiz ağladıqca ovudum.
Səhərə yaxın
Kirpiklərimdən daş asıldı,
oyana bilmədim.
Bir ömür boyu ana olur analar,
Mən bir gecə ola bilmədim.

TOFIQ MÜTƏLLİBOV

ANALAR TEZ OYANAR

Analar yuxusundan
Səhər tez oyanarlar.
Hələ günəş doğmamış,
Günəş olub yanarlar.

Mehriban gözlərinə
Yuxu gəlməz gecələr.
Qayğıları çoxalar,
Ürəkləri incələr.

Yorğunluq da duyular
Üzündə, bənizində,
Yenə üzər körpələr
Laylalar dənizində.

Neçə övlad böyüdüb
Arzulara çatarlar.
Analar tez oyanar,
Analar gec yatarlar.

NOVRUZ GƏNCƏLİ

ANANIN SƏSİ

Ana qəlbim odlanır
Söz düşəndə davadan.
Bəs deyilmi, ey insanlar,
Töküldü qan, axdı qan?
Bəs deyilmi ana torpaq
Su içdi göz yaşından?

Yer üzündə dostu olsun
Gərək insan insanın,
Qəlbimdəki bu arzular
Arzusudur zamanın.
Mən anayam, bu səsimdə
Yerin, göyün dərdi var.
Sülhə gəlin, ey insanlar,
Yoxsa dünya məhv olar.

Silahları yandırın,
Ərşə qalxsın tüstüsü,
Hər obada, hər bir eldə
Qanad açsın sülh sözü,
Üzü gülsün insanların,
Bayram etsin Yer üzü.

MƏMMƏD ARAZ

« ANAMDAN YADİGAR NƏĞMƏLƏR »
SİLSİLƏSİNDƏN

BACIM GÜLSÜMƏ MƏKTUB

Necə yad görürəm doğma yerləri...
İlk dəfə qarşıma çıxmadı anam.
İlk dəfə anamsız açdım səhəri,
İlk dəfə anamsız düşəcək axşam.

Uyuşa bilmirəm kəndimizə ta,
Başqa nəğməlidir bulaqlar indi.
Sanki mən tərəfə əyilmir həтта,
Mənsiz çırpılmayıb budaqlar indi...

Demə ki, ay bacım - anam əvəzi,

**Qardaş, etibarın bəs hara getdi?!
Bir də bu yerlərə dönmək həvəsim
Anamla birlikdə məzara getdi...**

**Hörməti ayırır qardaş - bacının,
Tək ana nəfəsi üzümə dəymir.
Bəs hanı, qocaman qoz ağacının
Dibindəki cəhrə gözümə dəymir?**

**Uşaqlar çıxardıb tağalağını,
İydən də bir mismar kəsibdir hərə:
O küncdə toz basmış yun darağını,
Yəqin, satmışınız hörümçəklərə.**

**Elə bil yarpızın dəyişib tamı.
Nanənin ətri də azalıb bir az.
Çağırın, çağırın əziz anamı
Belə bağça olmaz, belə bağ olmaz.**

**Əyib atamı da ömrün gərdişi,
Dünyanın qəribə sirləri varmış,
Ömür yoldaşını itirən kişi
Uşaqdan da betər yetim olarmış.**

**Çətindir, ay bacım, bunları görmək,
Göz də bir baxışla oda düşərmiş:
Uşaqlıq itirmək, gənclik itirmək
Ana itirəndə yada düşərmiş...**

**Nə lovğalıq bilin, nə də ki, ayıb,
Mən daha köçəri, köçəri quşam,
Bu gecə üstümü örtən olmayıb,
Bu gecə yamanca soyuqlamışam.**

**Örüşdən quzular dönüb mələsir,
Boz inək axtarır səsini onun.
Yadıma bir sözüm, bir misram düşür;
Çırağı anaymış ata yurdunun!**

SON ANINDA

**Axır nəfəsinə yetişmədim mən,
Son dəfə bağıma basmadım onu.**

Ah niyə, görmədim gözündə sönən
Son həyat eşqini, son arzusunu.

Yudu başdaşını gözümün yaşı,
Göz yaşı yeni can vermir adama,
İlk dəfə qarğıdım qohum - qardaşı,
İlk dəfə acıdım doğma atama.

« Qapadı gözünü o mənsiz, necə,
Necə dəfn etdiniz məndən xəbərsiz...»
Bir qarı dilləndi: « Anan öluncə
Dedi ki, balamı çağırmayın siz.

Qorxar... İşi çoxdur... azca ağladı.
Qorxdu ki, eşidib kədərlənərsən.
Son anda şəklini o qucaqladı,
Gözünə baxmadı... qəhərlənərsən...»

Yarama köz basdı bu söz də mənim,
Qopdu ürəyimdən yanıqlı nida:
Ana qəlbinə bax! Övlad qəmini
Görmək istəməyib son anında da.

ANA YAŞI

Daha gəlməyəcək anamın səsi,
Mənə də taleyin yumruğu dəydi.
Düzü acığıma gəlir: bəzisi
Soruşur mərhumun yaşı neçəydi?

- Bilmirəm... düşmüşdü saçlarına dən...
...Dolaşır sualla cavab başımda.
- Ana kədərini yaşmıdır ölçən?
Ana itirmişəm, ana yaşında...

FAMİL MEHDİ

ANALAR... QADINLAR...

(ixtisarla)

Analar, sizinlə gözəldir dünya,

Siz dərdlər, sevinclər yaşıdınız,
Demirəm, allah da, tanrı da xülya,
Əsl yaradan da, yaşadan da siz.

Rədd olsun azarlar - mərdiməzarlar,
Dünya da abırlı, ismətli olsun.
Ən gözəl oğlanlar, ən gözəl qızlar
Görüm balanızın qisməti olsun.

Yoxsa ana ətri, ya ata iyi,
Söylə kim əsilli, nəsilli olur.
Vətənin taleyi, xalqın taleyi
Çox vaxt analardan asılı olur.

Nolaydı bu dünya tapşırılaydı,
Siz mərd analara - dərd duyanlara.
Bəlkə, bir haray da qopardı: « Haydı,
Tökün silahları okeanlara! ».

Ən böyük arzumdur: ölüm kölgəsi
Çəkilsin göylərdən,
Həyat var olsun!
Yaransın dünyada haqq məhkəməsi,
Olsun, baş hakimi analar olsun!

Çatılan görməyim qaşlarınızı,
Sizi körpələri qoruyan görüm.
Söykəyib beşiyə başlarınızı
Hərdən şirin - şirin uyuyan görüm.

Hər kəsin xeyirə açılsa ağzı,
Nur yağar, dürr yağar kəlmələrindən.
Ən gözəl, ən qəşəng paltarınızı
Görüm ləkələsin nəvələr hərdən.

Arzular, arzular! Bir arzum da var:
Yaşayın səksən il, yüz il, analar.
Tale saçınıza qar səpəndə də,
Gümüş saçınızı meh öpəndə də
Belə gözəl qalın, gözəl, analar.

QƏHRƏMANIN ANASI

Zirvəsi ağ çalmalı
Bir dağ olsaydım əgər,
Yerdən, göydən güc alar,
Ucaldıqca ucalar,
Buludlara dəyərdim,
Qarşında baş əyərdim.

Döyüşdən qalib çıxan
Bayraq olsaydım əgər,
Qızıl şəfəqlər altda
Baxıb gülümsəyərdim,
Qarşında baş əyərdim.

Sinəsi xəzinəli
Torpaq olsaydım əgər,
Cığırları, yolları
Bir- birinə
bağlayar,
calayardım,
düyərdim,
Qarşında baş əyərdim.

Köklü, budaqlı pəlud,
Qovaq olsaydım əgər,
Yayda yaşıl,
payızda
Al qırmızı geyərdim,
Qarşında baş əyərdim.

Nə torpağam,
nə daşam,
nə də ki, bayrağam mən.
Nə qol- budaqlı pəlud,
Nə köklü qovağam mən.
Adicə bir insanam.
Sənə anam deyirəm,
Qarşında baş əyirəm.

NƏRİMAN HƏSƏNZADƏ

ANA

(ixtisarla)

Anadır əzəli müqəddəsimiz,
Əsl nəfəsidir o bu həyatın.
Dünyada ananın südündən əziz,
Ən halal sərvəti varmı övladın?!

Nədir bu dünyada ilk addım, ilk səs,
Var- dövlət hayıfdir, ya insan hayıf?!
Məni anam qədər başa salan kəs,
Məni anam qədər duyan olmayıb.

Onsuz böyümədik bizim birimiz,
O qəlb zəriflərin ən zərifidir.
Anadır, bəlkə, də ilk şairimiz,-
Laylanın birinci müəllifidir.

Dünya camalında nura bürünür,
Yoxdur yer üzündə ona bir əvəz.
Heyif...sağlığında adi görünür,
Sonra gözümüzdə dahilşən kəs.

MƏMMƏD İSMAYIL

YAMAN DARIXMIŞAM SƏNİNÇÜN, ANA

Nəfəsin üzümə dəymir nə vaxtdır,
Əllərin qapımı döymür nə vaxtdır.
İntizar qalmışığı gör bir nə vaxtdır,
Yaman darıxmışam səninçün, ana.

Düşməyəm bir özgə arzuya sənsiz,
Gecələr getməyəm yuxuya sənsiz.
Yiyəsiz bir evdir bu dünya sənsiz,
Yaman darıxmışam səninçün, ana.

Səni bu həftələr, aylar istəyir.
Saçın tək ağaran çaylar istəyir.
Dünyanın özü də layla istəyir,
Yaman darıxmışam səninçün, ana.

Ömrüm bir qayıqdır, limanı sənsən.
Həyatın beşiyi, ünvanı sənsən,
Gümansız könlümün gümanı sənsən

Yaman darıxmışam səninçün, ana.

ANA ƏLLƏRİ

Qabrlar barmağına
Taxılan üzük olub.
Öz zəhməti bir yana,
Döyüslərə yollanan
Atamın zəhməti də
Bu əllərə yük olub.
Bu əllər od götürüb,
Bu əllər su götürüb
Bizə ağ gün gətirən
Ağ əllər,
 yumşaq əllər
Ağlıgını itirib.
O əllərin hər yeri
Ayazdan çat - çat olub.
İtirdiyi qara gün,
Tapdığı həyat olub.
O, istiyə düşübdür,
O, soyuğa düşübdür.
Üstünü saxta alan
Gül kimi bürüşübdür.
Gəzəndə kürəyimdə
Dağa dönüb ürəyim.
Heç bilmirəm onlara
Ana əlləri deyim,
Ata əlləri deyim?!

MƏSTAN GÜNƏR

MEYNƏLƏR, ANALAR

Soruşsaydım: meynələr
nələri xatırladır?
Biri deyərdi: onlar
kiçik, zümrüd taladır.

Biri deyərdi: qumlar
çökəlmiş nimçələrdir.
Orda yatan meynələr
yaşıl gölməçələrdir.

Üstünə gün düşəndə
biri deyərdi: oddur.
Başqası söyləyərdi:
- Bölük- bölük buluddur.

Mən deyərdim: onların
anaya bənzəri var.
Bu ana meynələrin
göz üstündə yeri var.

Qoşa qanadlar kimi
açılmış budaqları.
Sinəsində qızdırır,
böyüdür uşaqları.

Anasına sığınan
gilə boy atır orda,
Bol qayğılar möhtacı
salxımlar yatır orda.

Qayğılı anamın da
belə günləri vardı.
Qanadları altına
körpələri yığardı.

Küləklərlə döyüşdə
özü düşərdi əldən.
Daldalardı bizləri
tufandan, qara yeldən.

Meynələr analardır,
soyuq, xəzrili günlər
acı hər b illəridir.
Salxımları qoruyan
titrək yarpaqlar deyil,
anamın əlləridir.

ANAMIN ŞER PAYI

Səndən ötrü qəribsədim,
A saçları yovşan anam.
Yaş ötdü, yaşın hökmünə
Öyrəşən, uyuşan anam.

Əylə gələn bir qatarı,
Çapsın yuxumda çarxları.
Şəhərə köçməyən qarı-
Elinə bağlaşan anam.

Yeri taxıllı, tənəkli,
Zər naxışlı, gül döşəkli.
Göyü göyərçin bəzəkli
Çöllərə yaraşan anam.

Sellər ilə süpürləşən,
Çətin günlərdə kürləşən,
Göyçək əli kömürləşən,
Birçəyi qarlaşan anam.

Nə inciyən, nə kin bilən;
Ürəyini tez- tez silən,
Ağladığı dəmdə gülən,
Küsüb, tez barışan anam.

İgidlər ilə ünləşən,
Şilləsinə, papaq düşən,
Gəliniylə mehirləşən,
Bir az fağırlaşan anam.

Zəng eləyən yüzlər ilən,
Əhvallaşan bizlər ilən,
Telefonçu qızlar ilən
Sözləşib, qorlaşan anam.

Fikirli yatsa gecələr,
Yuxusunu qatsam əgər,
Gördüyünü səhər- səhər
Sulara danışan anam.

Yola çıxıb köç görəndə,
Uçmaq istər quş görəndə,
Qollarını boş görəndə,
Hərdən qubarlaşan anam.

Gül düzərdi telbağına,
Tellərinin hər tağına,
Gəlinlərin yığnağına,
Cığırı darlaşan anam.

Sərt yollara düşdü yönü,
Yüyüdü, qovdu ömrünü.
Yüyürməkdən qalan günü
Yolu hamarlaşan anam.

İLYAS TAPDIQ

ANALAR, AY ANALAR!..

Ən şərəfli ad alsaq,
Çələngimiz sizsiniz!
Bu dünyada ən nadir,
Saf incimiz sizsiniz!
Həyatımız, ömrümüz,
Sevincimiz sizsiniz!
Analar, ay analar,
Əziz, gözəl analar!

Vətənin istəyini
Könlünüzdə görürəm,
Dünyanın taleyini
Üzünüzdə görürəm.
Qəlbinizin nurunu
Gözünüzdə görürəm,
Analar, ay analar,
Əziz, gözəl analar!

Ömrünüz qayğılarla
Ləpələnen dənizdir.
Müharibə kəlməsi
Qatı düşməninizdir.
Ürəyiniz günəşli...
Niyyətiniz təmizdir,
Analar, ay analar,
Əziz, gözəl analar!

Ana sözü deyəndə
Həm də Vətən deyirik,
Qoşa qanad gətirib
Biz günəşə dəyirik.
Sizə ömrümüz boyu
Hörmətlə baş əyirik,

Analar, ay analar,
Əziz, gözəl analar!

Bahar olsun, yaz olsun
Taleyiniz, bəxtiniz.
Dünyanın anası siz,
Dünyaya şöhrətsiniz,
Biz xoşbəxt yaşayanda,
Demək, siz xoşbəxtsiniz,
Analar, ay analar,
Əziz, gözəl analar!

RÜFƏT ZƏBİOĞLU

ANAM

Hər mizrab başqa cür toxunur simə,
Hər gözə xoş dəyən gül yaxşı olmaz.
Gözüm heyran deyil hər təbəssümə,
Hər baxış anamın baxışı olmaz.

Hanı min sədalı, min ahəngli tar,
Hər incə səsində dünya duyulsun.
Mən ki tanımıram elə bəstəkar,
Ana laylasıtək əsəri olsun.

Mənə sevincini o qıydı təkcə,
Bəs niyə o sevinc dönüb oldu qəm?
O məni hamıdan çox istədikcə,
Mən onu hamıdan çox incitmişəm.

Mən yaşa dolduqca günləri sayıb,
Nə bezib, nə də ki, cana gəlibdir.
Elə bil anamı ana doğmayıb,
Elə bil dünyaya ana gəlibdir.

MUSA YAQUB

ANA ÖMRÜ

Ana ömrü- bir laylanın diliylə
Sənə yanmış, mənə yanmış bir ömür.
Ana ömrü- körpəsinin əliylə
Yuxuları oğurlanmış bir ömür.

Ata ömrü davalarda itəndə
Ana ömrü təklənən bir ömürdür.
İki ömrün cəfasını daşayıb,
Həsərət ilə yüklənən bir ömürdür.

Ana ömrü- balasının gözündən
Baxışıyla sevinc içən bir ömür.
Bəzi nankor övladların üzündən
Son günündə tənha köçən bir ömür.

Bir parçası mətbəxlərə tökülmüş,
Bir parçası bələklərə bükülmüş.
Bir parçası xatirələr dumanı...
Bir parçası ər ömrünün qurbanı.

Bir parçası oğul toylu- büsətlə,
Bir parçası nəvə eşqli- qanadlı.
Bir parçası qızlarından nigaran...
Ağuşunda qəzəbləri uyudan,
Dünyamızda hər b odunu soyudan,
Ömrümüzə səpələnmiş bir ömür.

NÜSRƏT KƏSƏMƏNLİ

BİR ANA GƏTİRDİK

Küləklər bu axşam dönmüşdü neyə,
Kədər hıçqırırdı hey için- için.
Bir ana gətirdik dəfn eləməyə,
Gətirdik torpağa tapşırmaq üçün.

Yollar qabar- qabar,
 kündə- kündədir,
Yollar ürək kimi boşalır, dolur.
Günəşli gündə də,
Qarlı gündə də
Qəbristan yolları yağışlı olur.

Ömür sarayından bir kərpic düşüb,
Kim təsəlli versin,
Kim qovsun qəmi?!
Çiyinlər üstünə bir körpü düşüb
Ölüb,

Xudafərin körpüsü kimi...

Bir ana gətirdik dəfn eləməyə,
Bir oğul gözündə heç idi dünya.
Günəş tələsirdi dağdan enməyə,
Bəlkə, utanırdı bu gidi dünya...

Bir oğul ağlayır hey yana- yana,
Yanğı söndürməyə bulağa dönmüş.
İndicə tabutdan duracaq ana
Deyəcək:

- Üzöldün, anası ölmüş!

Nə səbrə yer qalıb,
Nə də niyyətə,
Kədərli- kədərli çatılıb qaşlar.
Bir ana gəlibdir əbədiyyətə,
Hörmətlə ayağa durubdur daşlar.

Gedirik...

Nisgildir yolları yoran,
O təzə daşa da qəriblik endi.
Daş deyil,

Elə bil bizdən nigaran

Analar yollara boylanır indi...

SABİR RÜSTƏMXANLI

ANALAR AĞLAMASIN

Təkcə analar ağlamasın,
Analar ağlayanda dözə bilmirəm.
Sahilsiz ümmandı ana kədəri,
Onu sona kimi üzə bilmirəm.

Təkcə analar ağlamasın,
Dünya yetimləşər, ana ağlasa.
Ananın gözünə qəm çiləyənlər
Ananı gözünün üstə saxlasın.

Çəkərəm ananın kədər payını,
İçərəm ananın zəhər payını.
Təkcə analar ağlamasın.

Qoy ağ çiçəkləri düzüm saçına,
Qarışsın saçının ağı güllərə.
Ana gözlərində bulud görməyim,
Qəmi yaza dönsün, ahı güllərə.

Təkcə analar ağlamasın,
Zirvəmdi, qoymayın onu çən alsın.
Al- qumaş geysə də ona yaraşmaz,
Ananın paltarı sevincdən olsun.

Təkcə analar ağlamasın,
Ana kədərinə dözə bilmirəm...

ANAMIN DUASI

Orda, zirvələrin qonşuluğunda,
Duman işığında, ay işığında,
İnamdan yuxarı, dindən yuxarı,
Arzumdan yuxarı, məndən yuxarı
Anam od üstündə dua oxuyur,
Anam su üstündə dua oxuyur.
Məni tilsimləyir bu uzaqlıqdan,
Onun pıçılısı haraydı, ahı.
Xəstələnmək olmur, dərd çəkmək olmur,
Ürəyinə damar, vallah, günahdı...

Daha səfərlərə çıxan deyiləm,
Yollarım anamın ömür yumağı.
Ömrünü dünyaya səpələmişəm.
Soyuq ürəklərin nazına dözüb
Ana ürəyinə köz ələmişəm.
Dünya yollarına su çiləməkdən
Mənim ağ buludum yağışa dönür.
Anam tanrıya da dua oxuyur,
Anam özü boyda alqışa dönür.

Çölün çiçəyi də ana payıdır,
Zirvədə ağaran qar- qışındandır.
Qürbət yollarında rahatlıq görsən,
İnan ki, ananın alqışındandır.
Tanrı təkliylə öyünə bilməz,
O özü tanrımı qoşa yaratmış.

Gözə görünməkdən məhrum olan kəs
Dünyaya anamın cildində gəlmiş...
Mənim ayaqlarım yollarda qabar,
Qabarlı əliylə corab toxuyur.
Xəyanət odundan, böhtan selindən,
Hava yollarından, su yollarından
Bizi qorumağa, hifz eləməyə
Anam yer üzünə dua oxuyur,
Anam göy üzünə dua oxuyur.
Dünyaya bir dəstə oğul- qız verən
Təkcə, öz- özünə, dua oxuyur...

SƏYAVUŞ SƏRXANLI

ANA

Vuruldum Vətənə ana adında,
Ömrümün gecəsi- gündüzü ana!
Həyat dediyimiz kainatın da
İlk sözü anadı, son sözü ana.

Ana- ilk məhəbbət sözü kimidir,
Safdır hər niyyəti, hər arzusu da.
Ana- təbiətin özü kimidir,
Bir əli oddadır, bir əli suda.

Ana məktəbini keçməyən həyat
Özünə bir ömür qazana bilməz.
Bir ana kölgəsi düşməyən həyat
Yüz ocaq yansa da, qızına bilməz.

Ata- əkinçisə, anadı- torpaq,
Sinəsi güllüdü, gülüstanlıdı.
Köçər nağıllara o çıraq- çıraq,
Hər aylı gecəsi yüz dastanlıdı.

Çəmənə yeriyən çaylarla axan
Ana nəfəsidi, ana nəfəsi.
Hərbin top- tufəngli gözündən baxan
Ana naləsidi, ana naləsi.

Çəkər yuxusuna savaşılar kimi
Qəbri qürbət eldə itənləri o.
Yollar qırağında ağaclar kimi

Göyərrib gözləyər gedənləri o.

Səbri ondan alıb dağım- daşım da,
Can verib yurdumun ocaqlarına.
O, sac qırağında, təndir başında
Qəlbini bölübdü qonaqlarına.

Laylaya güvənib çətində- darda,
Beşiyi bəşərin şah əsəridir.

Bütün muğamlar da, simfoniylar da
Layla ağacının meyvələridir!

Yer üzü, göy üzü borana düşsə,
Həyatın közərən közündü ana.
Göylərin güləyən gözü günəşsə,
Yerlərin ağlağan gözündü ana.

Bir dünya asılıb hər ağ telindən,
Yeri göz üstündə görünməlidir.
Bəşər ömür alıb ana əlindən,
Ana əhdinə də bürünməlidir.

Odur ər arxası, min ev dirəyi,
Hər arzu, əməli günəşə baxar.
Yüz xəzan gəlsə də, ana ürəyi
Həmişəbahardı, həmişəbahar!

Qızlar eşq badəsi içməzdən əvvəl
Ana əllərindən su içsin gərək.
Bir evdən bir evə köçməzdən əvvəl
Öyüddən- öyüdə yol keçsin gərək.

Səpər sovqatını bağça- bağ kimi,
Günəşdi evlərin yaxasında o.
Qocalıb, əssə də bir yarpaq kimi,
Dağdı dünyamızın arxasında o!

Bir canlı tarixdi, bir canlı əsər,
Qızıldan qiymətli hər kəlməsidir.
İnsanlıq yolunda oğullar- əsgər,
Ana- sərəkərdələr sərəkərdəsidir.

Bu sözü ən şirin dilim deyibdi,
Dayan qulluğunda, xoş halın olsun.

**Mənə qələm verən elim deyibdi:
Ana südün kimi halalın olsun!**

**Şairlər şerini qınasın bir az,
Borcludu önündə o saf niyyətin.
Dahilər yerini tanısın bir az,
Anadı dahisi əbədiyyətin...**

ANA SÜDÜ

**Haçansa
Kəhkəşan parçası kimi,
Süd buğumlu əkin havası kimi
İçmişəm onu.
Durna qatarının qəribsayağı
Harayları kimi, avazı kimi,
Dənli zəmilərin laylası kimi
İçmişəm onu.**

**Bir döş giləsində-
Həyat qönçəsi,
Ömür addımları, zülmət qırımı.
Ağ süd-
Ürəyimin ağ şələləsi,
Ağ süd-
Ürəyimin ağ ildırım!**

**Süd- ilkin sevincim, ilkin qubarım,
Süd- körpə ömrümün dümağ yelkəni.
O nur qanadlarım, süd qanadlarım
Süd rəngli yollara çağırıb məni.**

**Laylanın ağ rəngli barmaqlarıyla
Kədərli dünyamı soyunmuşam mən.
Ana döşlərinin şırnaqlarıyla
Uşaq yuxusundan oyanmışam mən.**

**O süd günəş olub göydə alışır,
O süd çaya dönüb çıxır qarşıma.
O süd günə hopur, ilə qarışır
Ömür anları tək yağır başıma.**

Mənim yaddaşımdan min öyüd axır,

**Yox, özgə oduna yanmaq mı olar?!
Mənim damarımdan dümağ süd axır,
Eh, ana südünü danmaq mı olar?!**

**ÇİNGİZ ƏLİOĞLU
ANA**

**Bir ana borcunu qaytarmaq üçün
Bir ömür yaşamaq az imiş demək...
Bir ana borcunu qaytarmaq üçün
Taledən beş ömür alasan gərək!**

**Saçımda yaşayır ana sığalı,
Qulağım sözündən tana, sırğalı,
Bir nağıl bilirəm, ana nağılı-
Ana nəvazişli, ana qayğılı.**

**O nağılın gözəl - gözəl qız gəlini, qız gəlini...
O nağılın əl - ayağı düz gəlini, düz gəlini...
O nağılda gözəllərin gözəli də öz anamdır,
O nağılın şeri də, qəzəli də öz anamdır!**

**O nağılda küləklərə, tufanlara sinə gərən,
O nağılda kirpiylə od götürən, qor götürən,
Min əzabla oğul - uşaq, bar yetirən
Mənim anam, mənim anam, öz anamdır...**

**Boyum da uzundur boyundan sənin,
Bəs niyə sən məndən ucasan, ana?
Bütün səhərlərin sən ən cavanı,
Bütün gecələrdən qocasan, ana!**

**Ay ana, əlini çəksən torpağa,
Torpağın qarışı qızıla dönər.
Atsan örpəyini quru budağa,
Ağac çiçəkləyər, budaq göyərər...**

**...Bir ana borcunu qaytarmaq üçün
Bir ömür yaşamaq az imiş demək...
Bir ana borcunu qaytarmaq üçün
Taledən beş ömür alasan gərək!**

ANAMA

Yanağından sürüşən
O bir gilə göz yaşı
Uçur ardımca mənim.

Payızda, qışda, yazda,
Toyda - düyündə, yasda
Tapır məni göz yaşın.

Kirpiyimə qonur o...
Ay ana, göz yaşınla
Ağlayıram, gülürəm...

O bir gilə yaşı mən
Bu dünyada hər şeydən
Güclü, qadir bilirəm...

RÖVZƏT

ANA

Onun ciyərpərəsi
gözündən uzaq olsa,
könlündən uzaq olmaz.
Ana yenə anadır,
hamıya uzaq olsa,
balaya uzaq olmaz.
Unutmaz övladını,
Övladı unutsa da.
Ana atmaz övladı,
övlad onu atsa da.
Ana tuş olsa əgər
balanın bəlasına,
Yenə ömründən kəsib,
bağışlar balasına.
Çətinə, dara düşsən,
həlina yanan olar,
sənə bir yanan olsa,
o da ki, anan olar.
Əyilib beşik üstə
gecələr keşik çəkən,
bu günündən əl çəkib,

ümidinə göz dikən,
balasına mehriban,
özünə düşmən olan,
insanların içində
ən böyük insan olan
anaya kimdir əvəz?!
Hər sevgi, hər məhəbbət
ana səbirli olmaz.
Hər dərdə tab gətirən
ana dözümlü olmaz.
Heç kəs, heç kəs dünyada
ana diləkli olmaz,
ana ürəkli olmaz.

ZƏLİMXAN YAQUB

ANA LAYLASI

Hardan aldın bu sehri,
Bilim, ana laylası!
Sənsiz açıldımı
Dilim, ana laylası?!

Bax könlümün halına,
Düşüb xəyal dalına,
Bu yaşımnda çalına
Həlim ana laylası!

Baxmır amana, aha,
Zaman baş əymir şaha,
Yox, sənə çatmaz daha
Əlim, ana laylası!

Gül çəmənsiz olmasın,
Sünbül dənsiz olmasın,
Bir gün sənsiz olmasın
Elim, ana laylası!

GÖZÜMÜN ÜSTƏ

Ana, məhəbbətin ocağa dönsə,
Közünü saxlaram gözümün üstə.
Qoymaram bircə gün çatıla qaşlar,

Gözünü saxlaram gözümün üstə.

Ürəyim eşqinlə doluduür, dolu,
Dəyməz bu sevgiyə nə qar, nə dolu.
Öpərəm hər axşam keçdiyın yolu.
İzini saxlaram gözümün üstə.

Sən ki bağbanısan körpə güllərin,
Qəm yemə ağarsa qara tellərin.
Yetmiş, səksəni azdır illərin,
Yüzünü saxlaram gözlərim üstə.

OFELYA BABAYEVA

UCALAN ANAM

Gözəllər səfindən düşüb aralı,
Bu qəm ürəyimi edib yaralı.
O ötən günləri gəzir xəyalı,
Bir vaxt bu dünyadan bac alan anam,
İndi yavaş- yavaş qocalan anam.

Qara saçlarına dən düşdü erkən,
Gülüşü, sevinci gen düşdü erkən,
Bahar, yaz ömrünə çən düşdü erkən,
Oldu taleyiylə barışan anam,
Gözləri yol çəkən pərişan anam.

Nəvələr yoluna çıraq olubdur,
Neçə mərəkdən qıraq olubdur.
İndi özü dönüb uşaq olubdur
Bir ömür qayğıya aşıyan anam,
Qəmli dünyasını yaşayan anam.

Adı tək özü də günəşdi, aydı.
Camalı qüdrətdən bəxşişdi, paydı,
Bir vaxt gözəllərə sirdaşdı, taydı,
İndi yavaş- yavaş qocalan anam.
Qocala- qocala ucalan anam.

VAQİF İBRAHİM

ANALAR

Bir insan sevinsə... bir ana gülər,
Gözündə büsbütün dəyişər aləm.
Hardasa bir insan qəmlənsə əgər,
Min ana gözləri dolar deyirəm.

Həmişə döyüşdə ilkin güllədən
Ana rahatlığı güllələnibdir.
Cəbhə yollarının tozundan bəzən
Min ana saçına qar ələnibdir.

Bu odlu, alovlu doğma Vətənin
Ana ürəyində özgə yeri var.
Döyüşdə oğluna dəyən güllənin
Ana ürəyində qəlpələri var.

Dünyanın taleyi hər vaxt, hər zaman
Min - min övladının əlindən keçir.
Eh, bəzən birinin səhvi ucundan
Dünyanın dərini analar çəkir.

Eşidə bilərsən ana səsini
Bu ulu dünyanın hər bir yerində.
Mənə elə gəlir, yer kürəsini
Analar saxlayır çiyinlərində...

MİR SABİR

ANA LAYLASI

Təmiz arzuların, saf ürəklərin
Ən şirin səsidir ana laylası.
Vətənə, insana, həyata, sülhə
Sevgi nəğməsidir ana laylası.

Könüllər oxşayan xoş sədası var,
Dinlə, gör nə dərin bir mənası var?!
Onda hər ananın öz dünyası var,
Ana nəfəsidir ana laylası.

Sehrli bir səsdir o, bu həyatda,
Verir könlümü zə qol da, qanad da.
Şair oğulların köksünün altda
Şer həvəsidir ana laylası.

O xoş zümzüməni saldıqca yada,
Dinləmək istərəm bu yaşında da,
Bütün nəğmələrin qoca dünyada
Ən müqəddəsidir ana laylası.

ALI MUSTAFAYEV

ƏSGƏR ANASI

Gecələr yatmaz o, pis yuxu görər,
Artırar qəlbinin şübhələrini.
Gah kilim toxuyub, gah corab hörər,
Fikrinin dolaşiq ilmələrini.

Gözləyər səhəri səbri tükənər,
Kəsər samovar da dığiltısını...
Elə bil nə varsa, sükuta dönər,
Eşidər qəlbinin pıçiltısını.

Xəyallar qoynuna alar ananı,
Heç bilməz ki, nə vaxt açılar səhər.
Əriyib şam kimi getsə də canı,
Oğlu gələnədək yaşamaq istər.

AĞASƏN BƏDƏLZADƏ

ANA KAINATDIR

Çaşdırmaz yolunu nə ölüm, nə qəm,
Bir inad bilmirəm bu inad kimi.
Bir yandan mən səni əzbər bilirəm,
Bir yandan sirlisən kainat kimi!

Min sevinc ödəməz bir həsrətini,
Nəsillər yaşadar sədaqətini.
Dünyalara dəyən məhəbbətini
Salmısan üstümə qol- qanad kimi.

Üzündən, gözündən şəfəq dağılmır,
Könlünün evindən ümid yığılmır.
Hayıf ki, əbədi saxlamaq olmur,
Səni də, ay ana, bu həyat kimi!

SÜCAƏT

ANAMIN

Deyin, dustaqları buraxacaqlar,
Qoy qəm bozartmasın üzün anamın.
Deyin, qırılacaq zülmün zənciri,
Birtəhər başını yozun anamın.

Zəhər gizlənilmiş aşımın altda,
Bir dəryə var imiş qaşımın altda,
Yastıq daşa dönüb başımın altda,
Burda hardan tapım dizin anamın?

Taleyi şil- şikəst, fikri sağ oldum.
Sevinci bir zərrə, dərdi dağ oldum.
Gah xəstə, gah əsgər, gah dustaq oldum,
Quruyan görmədim gözü anamın.

Sücaət, etdilər talan ömrümü,
Kor olsun daşlara çalan ömrümü.
Talan talanıb, qalan ömrümü
Ömrünün üstünə yazın anamın.

ƏLLƏRİN

Ay ana, yamanca yadıma düşdü
Hər işi bir canlı əsər əllərin.
Nə həkim, nə loğman, əgər sən olsan,
Sığallar ağrımı kəsər əllərin.

Öz ömrün talansa eyninə gəlməz,
Məni qəmli görsən dodağın gülməz,
Bilirəm, qocalıq əsdirə bilməz,
Əssə intizardan əsər əllərin.

Sücaətəm, qəm üstümə yeridi,
Xəstə canım dərdə düşdü əridi.
Ver öpüm, ömrümün son günləridi,
Öpməmiş ölərəm, küsər əllərin.

MUSA ƏLƏKBƏRLİ

ANALAR

Kövrəlib bir layla çalıbsız deyə,
Həzinlik, kövrəklik tapıb gecələr.
Bəlkə də, yuxusuz qalıbsız deyə,
Sizin saçınıza hopub gecələr.

Uyudub hər yanı həzin bir səda,
Nəğməli gecəni qəhər boğubdu.
Ahınız günəşi salanda oda,
O da sizin üçün səhər doğubdu.

İçin bu səhərdən, için doyunca,
Durulaq, nurlanaq bircə baxışdan.
Xeyir- dua verin ömür boyunca,
Qorunaq şimşəkdən, yağan yağışdan.

Məhəbbət, sədaqət gülməsə üzə,
Azmış durna kimi qəribsiniz Siz,
Çox zaman dözməyib bir nahaq sözə
Selə dönsəniz də, çağlasanız da
Bir kəpənək kimi zərifsiniz Siz.

Hər təzə körpəylə doğulmağınız,
Övladı ömrünüz sanmağınız var.
Bir damcı kədərdə boğulmağınız,
Bir çınqı sevincdən yanmağınız var!

Zəhmətlə, hünərlə ucalırsınız,
Həmişə dincliyə qənim analar.
Niyə belə erkən qocalırsınız,
Ağrınız- acınız mənim, analar!?

Düşsə saçınıza dağların qarı,
Özümü odlara qalayım gərək.
İşıqlı yolları, uzun yolları

Sizin ömrünüzə calayım gərək!

MƏMMƏD İLQAR

ANAMIN SAÇININ QARA VAXTLARI

(ixtisarla)

**Hopub yaddaşıma göy qurşağı tək,
Göynəyir sinəmdə, sinə dağı tək,
Ovunmur evimin kür uşağı tək
Anamın saçının qara vaxtları.**

**Ah, necə duruydu eşqim, ay Allah,
Nə qədər təmizdi ürəyim onda...
Nələr vəd etməzdi mənə xəyallar,
Nə daşqın dənizdi ürəyim onda-
Anamın saçının qara vaxtları.**

**Belə hərlənəsi başım yoxuydu,
Belə sellənəsi yaşım yoxuydu,
Sevgi məktubları yazırdım hələ-
Bu gidi dünyayla işim yoxuydu,
Anamın saçının qara vaxtları.**

**Hələ ümidlərin sıx vaxtlarıydı,
Arzumun çoxunun sağ vaxtlarıydı,
Baxtımın, günümün ağ vaxtlarıydı
Anamın saçının qara vaxtları.**

**Deyim ki, yuxuydu-
yuxu deyildi,
Deyim ki, nağıldı-
axı deyildi!
Bir onu bilirəm, ay ağ saçlarım,
Anamın ömrünə yağı deyildim
Anamın saçının qara vaxtları.**

AĞALAR MİRZƏ

Səsimçün darıxan anam,

Saçının ətri yerindəmi?
Evimiz üstədən uçub gedən
Durnalar kövrəldir məni.

Ulduz baxır, ulduz axır,
Dünya başıma hərlənir.
Pəncərəmizdən ay baxıb
Yandırır yaxır məni.

Səsimçün darıxan anam,
Saçının ətri yerindəmi?
Dərdlə çoxdan qol- boyunam,
Sevinclər kövrəldir məni.

Hələ səni görməyə,
Səsini eşitməyə
Saçlarım ağarınca,
Nəfəsim kəsilincə
Möhlət var, əziz anam,
Baxışları yosunlu,
Gözləri dəniz anam.

O dəniz gözlərində
Üzür həsrət balıqlar.
Deyirsən, axır vaxtlar
Tor atılıb gözümə...
Məni şair eləsə
Eləyəcək, bəlkə də,
Bu həsrət, bu intizar.

Darlığa darılmayan
Ağ dəvənin dözüümü.
Özgə heç nəyə yoxdu
Zərrə qədər gümanım,
Durna səsi tək səsin
Mənim dinim, imanım.

Səsim yetər o səsə,
Üzüm qonar o üzə,
Qalmayıbsa o sevgi,
De dünyadan əl üzək.
Məni şair eləsə
Bu həsrət eləyəcək...

SABİR SARVAN

AĞRI

Əlləri ağrıyır anamın,
əlləri.

Kol qırmaqdan,
çəpər vurmaqdan,
kişi işi görməkdən
Əlləri ağrıyır anamın,
əlləri.

Hər axşam
barmaqlarını uşaq bələyən kimi
bələyib bağlayırdı.

Qan axırdı anamın
kişi əllərinin yarasından,
Əlləri qan ağlayırdı.

Səhərlər unudub ağrısını,
göynəyini,

Çıxardıb barmaqlarının
qanlı köynəyini,

Gedirdi iş dalınca.

Getdi bir gün,

Getdi gecənin bir yarısı.

Hündür çəpərimizdə

Həyatimizin səliqə-sahmanında,

Qızıl inəyimizin yelinində qaldı

Əllərinin ağrısı.

SƏRVAZ HÜSEYNOĞLU

İNANMIR ANAM

Yaşım otuz beşi, qırxı haqlayıb,
Yaşımı anama deyə bilmirəm.
Dünənki uşağam gözündə hələ,
İnanmır yaşıma niyə, bilmirəm.

Birdən soyuq dəyər, azarlayaram,
Bütün fəsilləri qış bilir anam.
Göyə bulud gəldi, hava qaraldı-

Mənim köynəyimi yaş bilir anam.

**Oğul- qız yiyəsi tay- tuşlarımla
Yaşd olduğumu görmək istəmir.
Dünyadan çox görüb- götürübsə də,
Yaşa dolduğumu görmək istəmir.**

**Barmaq hesabına vurur illəri,
Çevirib payız, qış, yaz hesablayır.
Harda artıq gəlir yaşım, çevirib
O öz yaşımı da az hesablayır.**

**Yaşım otuz beşi, qırxı haqlayıb,
Yaşımı anama deyə bilmirəm.
Dünyada hər şeyə inanan anam,
İnanmır yaşıma niyə, bilmirəm.**

SƏMƏD QARAÇÖP

ANAM YATAN TORPAĞA YAZDIĞIM YAZI

**And içib andığım sənsən,
And yeri sandığım sənsən,
Torpaq, inandığım sənsən,
Anamı sənə tapşırıdım, torpaq!**

**Üz tutduğum yönsən daha,
Gözlədiyim günsən daha,
Torpaq, anam sənsən daha,
Anamı sənə tapşırıdım, torpaq!**

**Dolanam- Günündən yaxam,
Bulanam- suyundan axam...
Mənim- əlimdi, sənin- yaxan,
Anamı sənə tapşırıdım, torpaq!**

**...Suyunla gözlərimi suvardım,
Oduqla ürəyimi bişirdim, torpaq!
Anam mənə tapşırıdı səni,
Anamı sənə tapşırıdım, torpaq!**

ALİM MƏHƏRRƏMLİ

ANAMA

Bu yeddi taxt tumanlı, bu qara şallı,
Telləri ağ bayraq misallı,
Ömrü- günü qəm kitabı,
Üzü- gözü işıq dolu,
Əlləri torpaq qoxuyan,
Qara günün qarasınca danışmayıb,
Tanrısına şükranlar oxuyan
Bu qadın mənim anamdı, dostlar.

Ölsəm dəli ola bilər,
Allah eləməmiş olmasa
Elə hesab edin yoxam, ölmüşəm.
Onun gözəl bəxtindən
Bu çirkin dünyaya gəlmişəm.
Gündüzümdə Günəş, gecəmdə ağ şamdı.
Yüz qadın mənə oğul deyər,
Bu qadın mənim anamdı,
Anamdı, dostlar!

Yeganə qadındı ki,
Eşqindən böyük eşqlər tanımadım.
Yeganə qadındı ki, önündə
Əyilməkdən, sınmaqdan utanmadım.
Bu qadın mənim anamdı, dostlar.

Onun dəlisiyəm son günə kimi,
Sinəmin altında sevdası bitməz.
Ən çətin günümdə harayım- səsım
Ondan başqa bir kimsəyə yetməz.
Məni ürəyimə, ürəyimi insanlara
Bu qadının mələk üzü bağlayır.
Məni tanrılar yox,
Bu qadının daşa, torpağa
Oxuduğu dualar saxlayır,
Bu qadın mənim anamdı, dostlar!

SAĞ OL, ANA DİLİM

MƏHƏMMƏDHÜSEYN ŞƏHRİYAR

TÜRKÜN DİLİ

Türkün dili tək sevgili, istəkli dil olmaz,
Özgə dilə qatsan, bu əsil dil əsil olmaz.
Öz şerini farsa, ərəbə qatmasa şair,
Şeri eşidənlər, oxuyanlar kəsil* olmaz.
Pişmiş kimi şerin də gərək dad- duzu olsun,
Kənd əhli bilirlər ki, doşabsız xəşil olmaz.
Sözlər də cəvahir kimidi, əsli bədəldən
Təşxis verən olsa, bu qədər zir- zibil olmaz.
Şair ola bilməzsən anan doğmasa şair,
Missən, a balam, hər sarı köynək qızıl olmaz.
Ötməz, oxumaz, bülbülü salsan qəfəs içrə,
Dağ- daşda doğulmuş dəli ceyran həmil** olmaz.
İnsan odu tutsun bu zəlil xalqın əlindən,
Allahu sevərsən, belə insan zəlil olmaz.
Hərçənd Sərabın südü çox, yağ- balı çoxdu,
Baş ərşə də çatdırsa, Sərab Ərdəbil olmaz.
Millət qəmi olsa, bu cocuqlar çöpə dönməz,
Ərbablarımızdan da qarınlar təbil olmaz.
Məndən də nə zalım çıxar, oğlum, nə qisasçı,
Bir dəfə bunu qan ki, ipəkdən qəzil olmaz.
Düz vaxtda dolar taxta- tabaq ədviyyə ilə,
Onda ki nənəm sancılanar, zəncəfil olmaz.
Fars şairi çox sözlərini bizdən aparmış,
Sabir kimi bir süfrəli şair pəxil olmaz.
Türkün məsəli, folkloru dünyada təkdi,
Xan yorğanı kənd içrə məsəldir mitil olmaz.
Azər qoşunu qeysəri- Rumi əsir etmiş,
Kəsra sözüdü, bir belə tarix nağıl olmaz.
Bu Şəhriyarın təbi kimi çimməli çeşmə
Kövsər*** ola bilsə, demirəm, Səlsəbil**** olmaz.

*Kəsil- yorğun

**Həmil, həməl- quzu

***Kövsər- əfsanəyə görə cənnətdə bir bulaq

****Səlsəbil- əfsanəyə görə cənnət suyu

XƏLİL RZA ULUTÜRK

LAYLAM MƏNİM, NƏRƏM MƏNİM

-Lay- lay dedim, yatasan,
Qızılgülə batasan...
Hardan gəlir bu səs- səda?
Bəlkə, illər arxasında
Layla çalır gəlin ana?
Dörd qulac ip
Bir yürüyü
 bənd eləmiş kəhkəşana.
Layla çalır gəlin ana.

Yelləndikcə kiçik yürük
Gedib dəyir bu ulduzdan o ulduza.
Layla axır... cocuq baxır.
Bəs nə üçün mürgüləmir?
Bayaq ana südü əmib,
İndi ana ruhu əmir.

İllər ötdü, yaşa doldum.
Anladım ki, ana dilim
 Ürəyimdən çıxmaz mənim,
 doğransam da dilim- dilim.
Anladım ki, sinəmdəki sözlər deyil,
 babaların nəfəsidir.
Dizlərimə taqət, qüvvət,
 gözlərimə işıq verən,
Çənlibeldə at oynadıb
 şimşəklərlə qoşa gedən
 igidlərin nərəsidir.
Bu dildədir yüz abidə, min abidə,
Xilafəti parçalayan
 Babəkimin qəzəbi də!
Məhv olarsa bir gün bu dil,
 Göy Göl onda Göy Göl deyil.
 Qoşqar onda Qoşqar deyil.
 Qız qalası qala deyil.
 Öz dilini sən qala bil!
Qərbə, şərqə işıq salan
 Füzulini sən qala bil!
Sağdır dilim,
 demək, sağdır şərəfətim, ləyaqətim.
Sağdır, demək,

milyard yaşlı məmləkətim.
Yüz hədəfə tuş etmişəm
Sabirin hər sətrini mən.
Salxım- salxım nuş etmişəm
şəhdini mən, ətrini mən.
Külək deyil, güllə açdı
Təbrizimin yaxasını.
Boğazından çıxartdılar
loxmasını.
Lakin yenə o yaşadı,
qoruyaraq Möcüzün hər misrasını.
Mənim dilim məğrur baxmış
üzərindən gəlib keçmiş,
ürəyini dəlib keçmiş
oxların qanlı ucuna.
Baş əyməmiş fatehlərin qol zoruna,
dil zoruna,
qılıncına, qırmancına!
Baş əyməmiş! Baş əyməyir!.. Əyməyəcək!
Cabbarların türbəsinə
bahar özü qoyur çələng.
Ürəyimdə od qalamış
min- min arzum, əhdim mənim.
Bax, bu dildə «Hücum!» deyib
İtaliya dağlarında
dağ çəkmişdir faşistlərə
Mehdim mənim!
Bax, bu dildə şer dedi
Səməd Vurğun hər obada.
Qucaq- qucaq gül gətirdi
gözəl qızlar o ustada.
Qəlbim- bahar şəlaləsi,
sevinc yığır, ah dağıdır.
Mənim dilim Göy Göl, Xəzər,
mənim dilim Şahdağımdır!
Qoy dilçilər öcəşsinlər,
yoxdur bəhsə meylim mənim.
Heç bir dildən əskik deyil
bəşərin dil ağacının
şah budağı dilim mənim!
Təkcə cümlə deyil, təkcə səs deyil,
Xalqımın gözünün odu- ziyası,
canı, şah damarı, arteriyası,
ən böyük mirası sabahkı nəslə!

Zamandan zamana, əsrdən əsrə
vuruşla yol gələn davalı dilim!
Babək qılıncının davamı dilim!
Kim qoruya bilməyirsə
öz yurdunu, yuvasını,
udmasın yurd havasını.
Kim qorumur öz dilini,
itsin mənim gözlərimdən ilim- ilim,
O sahili bu sahillə birləşdirən
polad körpüm, qılıncımdır,
günəşimdir mənim dilim!

BƏXTİYAR VAHABZADƏ

ANA DİLİ

Dil açanda ilk dəfə « ana » söyləyirik biz,
« Ana dili » adlanır bizim ilk dərsliyimiz.
İlk mahnımız laylanı anamız öz südüyü
İçirir ruhumuza bu dildə gilə - gilə.

Bu dil bizim ruhumuz, eşqimiz, canımızdır,
Bu dil bir- birimizlə əhdi- peymanımızdır.
Bu dil tanıtmış bizə bu dünyada hər şeyi,
Bu dil əcdadımızın bizə miras verdiyi
Qiyətli xəzinədir...onu gözlərimiz tək
Qoruyub, nəsillərə biz də hədiyyə verək.

Bizim uca dağların sonsuz əzəmətindən,
Yatağına sığmayan çayların hiddətindən,
Bu torpaqdan, bu yerdən,
Elin bağından qopan yanıqlı nəğmələrdən,
Güllərin rənglərindən, çiçəklərin iyindən,
Mil düzünün, Muğanın sonsuz genişliyindən,
Ağsaçlı babaların əqlindən, kamalından,
Düşmən üstünə cuman o Qıratın nalından
Qopan səsdən yarandın.
Sən xalqımın aldığı ilk nəfəsdən yarandın.

Ana dilim, səndədir xalqın əqli, hikməti,
Ərəb oğlu Məcnunun dərdi səndə dil açmış.
Ürəklərə yol açan Füzulinin sənəti,
Ey dilim, qüdrətinlə dünyalara yol açmış.

Səndə mənim xalqımın qəhrəmanlıqla dolu
Tarixi varaqlanır,
Səndə neçə min illik mənim mədəniyyətim,
Şan- şöhrətim saxlanır.
Mənim adım- sanımsan,
Namusum, vicdanımsan!

Bu dil tanıtmış bizə bu dünyada hər şeyi,
Bu dil əcdadımızın bizə qoyub getdiyi
Ən qiymətli mirasdır, onu gözlərimiz tək
Qoruyub, nəsillərə biz də hədiyyə verək!

Ey öz doğma dilində danışmağı ar bilən
fasonlu ədabazlar,
Qəlbinizi oxşamır qoşmalar, telli sazlar.
Bunlar qoy mənim olsun,
Ancaq Vətən çörəyi,
Bir də ana ürəyi.*
Sizlərə qənim olsun.

*Bu misranı S.Vurğun əlavə etmişdir.

NƏBİ XƏZRİ

ANA DİLİM

Səni şəfəq bildim bu cahanda mən,
Bəzən şimşək olub qəzəblə çaxdın.
İlk dəfə dünyaya göz açanda mən
Qəlbimə günəşin özüylə axdın.

Ana gözlərindən süzən nur kimi
Hopdun ürəyimə sən gilə- gilə,
Hər kəlmən, hər sözün bəzənməyibmi
Mehriban anamın təbəssümüylə?!

...Ucalır bağçadan bülbülün səsi,
Çay susur, əsməyir, çəməndə yel də.
Nə qədər doğmadır onun nəğməsi,
Bülbül də elə bil ötür bu dildə.

BALAŞ AZƏROĞLU

ANA DİLİ

Bir gün əsir düşmüş bir qəhrəmanı
Sorğuya, suala çəkəndə cəllad:
- Sizin əlinizdə ölməyəm! - Dedi, -
Məni zaman- zaman yaşadar həyat.
Dedilər: - Gözünü ovarıq sənin,
Görə bilməzsən.
Dedi: - Yaşaram!
Dedilər: - Qolunu qırarıq sənin,
Silahın, kəsərin düşər əlindən.
Dedi: - Yaşaram!
Dedilər: - Qıçına kündə vurarıq,
Gəzə bilməzsən.
Başında elə bir tonqal qalarıq
Dözə bilməzsən.
Dedi: - Yaşaram!
Dedilər: - Nəyin var apararıq biz,
Bir də keçmişinə dönə bilməzsən.
Dedi: - Yaşaram!
Dedilər: - Dilini qopararıq biz,
Danışa bilməzsən, dinə bilməzsən.
Susdu qəhrəman,
Nə yaşaram dedi, nə ölləm dedi.
Söylədi: - Nə bilsən elə, ey cəllad.
Divan sənindir,
Dövrən sənindir...

MƏMMƏD ASLAN

MƏNİM DİLİM- QİBLƏGAHİM

Mənim dilim bütövcə bir şermiş,
Hər əzası, hər boyası yerində.
Dalğaları sahilləri döyərmiş,
Müəmması inci kimi dərinədə.

Nə olubsa, bütövlüyü pozulub,
Yavaş- yavaş unudulub nizamı.
Bal kəlmələr bir-birindən üzülüb,
Qiymələnilib söz qoşanın ilhamı.

Salxım- salxım uyar qalıb hər sözə,
Hər kəlmənin qədərincə cinası.
Həm mənası, həm biçimi möcüzə,
Altdan-üstədən bərbəzəyi, cilası.

Mənim dilim- yırgalanan bir dəniz,
Qayalardan süzüb gələn çeşmədi.
Gahdan onu quzu təki görərsiz,
Gah görərsiz, bulud kimi kişnədi.

Dilimizdə bir bayatı qalıbdı-
Natəvanın hiçqırığı, gileyi.
Uluların söz sərvəti qalıbdı,
Bir bayatım yandırıldı fələyi.

Mənim dilim- Füzulinin qəzəli,
Hər misrası tonqal- tonqal püskürtü!
Mənim dilim yar- yaraqlı, nizəli,
Əcdadımın pak ruhuna əsgərdi.

Mənim dilim- ildırımından ovxarlı,
Misri qılınc kəsərində bir silah!
Yaranışdan bir məbəddi- vüqarlı,
Mənim dilim- millətimə qibləgah!

TOFIQ BAYRAM

ANA DİLİM

Qalxıb Şahdağına söz istəyirəm,
Çatsın hay- harayım dinləyənlərə.
Mən nankor deyirəm, nacins deyirəm
Öz ana dilini bilməyənlərə!

Bu dil şirinlikdə şərbət kimidir,
Saflığı qorunan sərhəd kimidir,
Anamız Vətən də qürbət kimidir
Öz ana dilini bilməyənlərə!

Döyüşdə bərkiyib el polad olur,
Zirvəyə uçmağa dil qanad olur,
Torpağın sevinci, dərdi yad olur

Öz ana dilini bilməyənlərə!

SABİR RÜSTƏMXANLI

SAG OL, ANA DİLİM!

**Yollarım sınandı yad ölkələrdə,
Neçə yad dodaqda səsləndi adım.
Sağ ol, ana dilim, məni heç yerdə
Köməksiz qoymadın, yalnız qoymadın.**

**Barmağım altında düymə fırlanır,
Londonla, Parislə yanaşı Bakı...
Doğma sözlər üçün darıxan hanı?
Deyin qoy dinləsin: «Danışır Bakı!»**

**Danışır, açılır ömrün baharı,
Dünyaya mən onun qoynundan uçdum.
Mənim ürəyimin antenaları
Gözəl Azərbaycan dilinə tuşdu.**

**Döyüşdə qılınc tək sıyrıldı qından,
Başımın üstündə bayrağım oldu.
Torpağım ikiyə bölünən zaman
Bu dil bölünməyən torpağım oldu.**

**Utansın tarixə dəllallıq edən,
Tarix qapısına açar sözlər var.
Pərdəni qaldırsan, beş-on kəlmədən
Qondarma cildlər tar-mar olar.**

**Bu dildə sevincim, qəmim, kədərim
Təzə ümidlərə açılan səhər.
Bu dilin reaktiv təyyarələri
Araz sərhəddini qıran kəlmələr.
İpək nəğmələrim gülləbatmazdı,
Qolunu qandalla bağlamaq olmaz.
Bu taydan o taya arxayın keçən,
O taydan bu taya arxayın keçən
Dilin sənədini yoxlamaq olmaz,
Sevginin yolunu saxlamaq olmaz!**

Sağ ol, ana dilim, ana öyüdüm,
Füzuli eşqindən divanə dilim.
Ürəyim başına nəfəs dərmədən
Fırlanıb kül olan pərvanə dilim.

Hanı Xanım çaylar, hanı bəy göllər,
Dillərdə cücərən yurdun izidir.
Yüz yol yaralanmış doğma kəlmələr
Xalqımın döyüşlər xəritəsidir.

Ala dağ, Qara dağ...di seç, di ayır,
Dağları basılmaz ordum sanmışam.
Harda bircə kəlmə sözüm yaşayır,
Oranı halalca yurdum sanmışam.

Üstünə yüyüdü Quran dilləri,
Peyğəmbər dilləri, qanun dilləri...
Qapılar dalında qoydular səni,
Haqq dedin, dabandan soydular səni,
Ancaq məhv olmadın, anam, can dilim,
Ordular sarsıdan Qəhrəman dilim!

Ömrüm qırılmazdı, yol qırılsa da,
Səninlə həmişə mən üzüağam.
Bədənim torpağa tapşırılsa da,
Ruhumu mən sənə tapşıracağam.

ZƏLİMXAN YAQUB

DİLİM

Füzuli zirvəli, Vaqif axarlı,
Mənim Qorqud dilim, Ələsgər dilim!
Ömrümün naxışı, bəxtimin xalı,
Dadda, şirinlikdə bal, şəkər dilim!

Gözümün nurusan, başımın tacı,
Sən yollar süpürən ətək olmadın.
Heç zaman çəkmədin söz ehtiyacı,
Heç zaman dinəndə pəltək olmadın.

Dərdli anaların bağırdan qopan,
Neçə yol dağlanıb, əzilən dilim.

Ruhuma işləyən, qanıma hopan
Sazın pərdəsindən süzülən dilim!

Düşmən döndərəndə toyları yasa
Durub boylanmağın yeri vardı mı?
Sənin qüdrətinə arxalanmasa,
Xətai qılıncdan yapışardı mı?!

Bayatı beşiyi, layla yuvası,
Mənim tarlı dilim, kamanlı dilim.
Kiməsə həmişə bahar havası,
Kiməsə həmişə dumanlı dilim!

« Ənəlhəq » bayraqlı, « heyrət » nidalı,
Misri qılıncım tək kəsərli dilim!
Nərəli, ləhcəli, səsli, sədəli,
Şerli, nəğməli, əsərli dilim!

Buluddan sıyrılıb, Günəşdən çıxıb,
Göylərin taxtından enib gəlmisən!
Ölməz dahilərin əlini sıxıb,
Tanrı qüdrətinə dönüb gəlmisən!

Hər gün çiçək açıb, bar- bəhər verib,
Dilimdən güc alıb elimin kökü.
Elimə, günümə gör nələr verib,
Sözümün şirəsi, dilimin kökü.

Dünyanın qəlbinə yatan dilimin
Özülü bir ölməz ruhdadı, bəlkə?
Budağı bu günə çatan dilimin
Kökü Adəmdədi, Nuhdadı, bəlkə?

Füzuli zirvəli, Vaqif axarlı,
Mənim Qorqud dilim, Ələsgər dilim!
Ömrümün naxışı, bəxtimin xalı,
Dadda, şirinlikdə bal- şəkər dilim!

SABİR ARAZLI

ANA DİLİM

Əsrlərin sınağından
mətin çıxan müqəddəsim,

Məşəqqətli bir talenin
büllurluğu, həyat dərsim-
ana dilim,
Bütövlüyüm,
aydınlığım,
etiqadım,
Sırrım, sehrim...
Yığın- yığın,
pərən- pərən,
dağın- dağın,
Hikmət nəhrim -
Ana dilim.
Həsənoğlum,
şah Xətəim,
Mirzə Fətəlim -
Ana dilim...
Bizi məslək yaşatsa da,
Zaman- zaman
sözümüzü,
fikrimizi,
nəğməmizi
Biz dördnala çapamдық.
Zaman- zaman haqsızlığın
pəncəsindən sapamдық.
Zaman- zaman
qovurdular torpağımı,
Qorunu da ələdilər.
Zaman- zaman cahangirlər
Od yurdumu
qızıl qana bələdilər,
Fəqət
Yenə ruhumu şad,
diri bildim,
Ana dilim.
Mərdliyindən Koroğlumun
Ər qolları çatılsa da,
Şəfa,
büllur qaynağıma
Yad axarı qatılsa da,
Zaman- zaman
Bu çeşmənin saf suyunu
dürr bildim.
Ana dilim.

Minilliklər ötüb keçdik,
İzim itməz innən belə.
Hələm- hələm sönməz oldum,
Fikrim bitməz innən belə.
...Qorqud qopuzlu,
Zərdüşt heyrətli,
Cavanşir qılınçlı,
Vətən qeyrətli,
Möhtəşəmin, ucam, ulum -
Ana dilim.

SƏRVAZ HÜSEYNOĞLU

İNANMIR ANAM

Yaşım otuz beşi, qırxı haqlayıb,
Yaşımı anama deyə bilmirəm.
Dünənki uşağam gözündə hələ,
İnanmır yaşıma niyə, bilmirəm.

Birdən soyuq dəyər, azarlayaram,
Bütün fəsilləri qış bilir anam.
Göyə bulud gəldi, hava qaraldı-
Mənim köynəyimi yaş bilir anam.

Oğul- qız yiyəsi tay- tuşlarımla
Yaşd olduğumu görmək istəmir.
Dünyadan çox görüb- götürübsə də,
Yaşa olduğumu görmək istəmir.

Barmaq hesabına vurur illəri,
Çevirib payız, qış, yaz hesablayır.
Harda artıq gəlir yaşım, çevirib
O öz yaşını da az hesablayır.

Yaşım otuz beşi, qırxı haqlayıb,
Yaşımı anama deyə bilmirəm.
Dünyada hər şeyə inanan anam,
İnanmır yaşıma niyə, bilmirəm.



Turkiston Kutubxonasi
Turkistan Library
Туркестанская Библиотека

<http://www.turklib.ru>
<http://www.turklib.uz>
<http://www.turklib.com>